

**REVISTA ROMÂNĂ
DE BIBLIOTECONOMIE
ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII**

An 2, nr. 4
2006

REVISTA ROMÂNĂ DE BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNT – ROMÂNIA
CONTINUĂ PUBLICAȚIA „BULETIN ABIR” (1997-2004)

Nr. 4/2006: *ÎNVĂȚĂMÂNTUL BIBLIOTECONOMIC
ROMÂNESC*

Număr coordonat de:
Prof.univ.dr. Angela Repanovici

Tehnoredactare computerizată:
Robert Coravu

ISSN 1841-1940

© *Asociația Bibliotecarilor din Învățământ – România (ABIR)*

R
A
M
U
S

▪ Rezumatele articolelor	5
▪ <i>Argument</i> Angela Repanovici	9

ÎNVĂȚĂMÂNTUL BIBLIOTECONOMIC ROMÂNESC

▪ <i>Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare</i> Ion Stoica	10
▪ <i>Învățământul biblioteconomic de ieri și de astăzi</i> Mircea Regneală	16
▪ <i>Bibliotecarul, specialist în științele informării și documentării</i> Vasile D. Țâra	24
▪ <i>Modernitate în învățământul biblioteconomic și de știința informării la Universitatea Transilvania din Brașov</i> Angela Repanovici, Andrei Bodiu	29
▪ <i>Specializarea Biblioteconomie și Științele informării la Universitatea din București</i> Elena Tîrziman	33
▪ <i>Din experiența învățământului biblioteconomic la Târgoviște</i> Victor Petrescu	38
▪ <i>Școala biblioteconomică de la Sibiu la 15 ani</i> Anca Sîrghie	43
▪ <i>Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale</i> Agnes Erich	51
▪ <i>Evoluția învățământului biblioteconomic la Universitatea din Oradea - 1996-2006</i> Claudia Pop	55
▪ <i>Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii</i> Octavia-Luciana Porumbeanu	58

RECENZIE

▪ <i>Biblioteca în era digitală (Kari Garnes, Ane Landøy, Angela Repanovici. Aspects of Digital Library)</i> Gheorghe Buluță	63
---	----

S

- Abstracts 7
- *Argumentum*
Angela Repanovici 9

T

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE EDUCATION IN ROMANIA

N

- *Direction of change. Training the specialists for infodocumentary professions*
Ion Stoica 10
- *Library science education in the years of old and in the years to come*
Mircea Regneală 16
- *The librarian, specialist in information and documentation sciences*
Vasile D. Țăra 24
- *Modernity in the Library Science education and in the Information Science education at Transilvania University of Brașov*
Angela Repanovici, Andrei Bodiu 29

E

- *Specialization Library and Information Science at the University of Bucharest*
Elena Țîrziman 33
- *From the experience of the Library Science education at Târgoviște*
Victor Petrescu 38

T

- *Library Science education at Sibiu at 15 years old*
Anca Sîrghie 43
- *Evolution of the profession of librarian-documentarist in the context of the Information Society*
Agnes Erich 51

N

- *Evolution of Library and Information Science education at the University of Oradea - 1996-2006*
Claudia Pop 55
- *Education of the specialists in the infodocumentary structures in the field of Knowledge Management*
Octavia-Luciana Porumbeanu 58

O

REVIEW

- *Library in the digital age (Kari Garnes, Anne Landoy, Angela Repanovici. Aspects of Digital Library)*
Gheorghe Buluță 63

C

Ion Stoica

Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare

Pregătirea universitară a specialiștilor pentru sistemul infodocumentar din România reprezintă un teritoriu didactic nou a cărui evoluție a înregistrat atât desfășurări pozitive impresionante cât și întârzieri îngrijorătoare. Unele dintre insuccesele mișcării infodocumentare românești ar putea fi explicate tocmai prin carențele sistemului formativ. Accelerarea modernizării învățământului universitar în domeniul biblioteconomiei și al științei informării trebuie să aibă în vedere actualizarea curriculei, diminuarea descriptivismului, căutarea excelenței, creșterea ponderii abordării etice.

Cuvinte cheie: *biblioteconomie; știința informării; învățământ biblioteconomic; bibliotecar*

Mircea Regneală

Învățământul biblioteconomic de ieri și de astăzi

Istoria biblioteconomiei și a învățământului biblioteconomic din Europa, America și România este prezentată în paralel cu nume celebre de bibliotecari, al căror aport a marcat formarea multor generații și o semnificativă modificare de atitudine în aprecierea profesiei de bibliotecar. Evoluția în timp a instituțiilor de formare a bibliotecarului, programele de învățământ, schimbările majore și modernizarea structurilor educaționale, apariția tehnologiei informației și a științei calculatoarelor au fost factori determinanți în devenirea biblioteconomiei și a științei informării ca domenii multidisciplinare și interdisciplinare.

Cuvinte cheie: *biblioteconomie; știința informării; învățământ biblioteconomic; bibliotecar*

Vasile D. Țara

Bibliotecarul, specialist în științele informării și documentării

În acest articol se fac referiri la învățământul biblioteconomic românesc actual și se pledează pentru încadrarea bibliotecilor cu specialiști foarte bine pregătiți în domeniul științelor informării și documentării.

Odată cu dezvoltarea exponențială a creației intelectuale și a tehnicilor de comunicare a informației, statutul și misiunea bibliotecii și a bibliotecarului se schimbă radical. Biblioteca, modernizată și adaptată exigențelor internaționale, ocupă un loc esențial în sistemul globalizat al informării și documentării științifice și culturale, iar bibliotecarul trebuie să devină un foarte bun specialist în prelucrarea și accesarea informației.

După reînființarea, în 1990, a învățământului biblioteconomic românesc, reprezentat acum de șase departamente de *biblioteconomie și știința informării*, care funcționează în cadrul universităților din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Sibiu și Suceava, s-au creat condițiile pregătirii de bază și ale perfecționării continue a bibliotecarilor români. În ultimii 15 ani, au absolvit o formă de învățământ biblioteconomic (facultate, colegiu, cursuri postuniversitare sau postliceale, masterat) aproape 3000 de studenți și cursanți, dintre care, însă, prea puțini au reușit să se angajeze ca bibliotecari.

Pentru atingerea parametrilor europeni de competență și exigență în pregătirea viitorilor profesioniști în domeniul infodocumentar, autorul propune revizuirea programelor curriculare și adoptarea unor măsuri legislative și administrative unitare, privitoare la stimularea interesului și la încadrarea specialiștilor în instituțiile bibliotecare.

Cuvinte cheie: *bibliotecar; știința informării; biblioteconomie; învățământ superior*

Angela Repanovici, Andrei Bodi

Modernitate în învățământul biblioteconomic și de știința informării la Universitatea Transilvania din Brașov

Profesia de bibliotecar impune competențe speciale. Pentru ca învățământul superior să formeze specialiști la nivelul competențelor impuse, Universitatea *Transilvania* din Brașov, prin Specializarea Biblioteconomie și Știința Informării se adaptează necesităților. Departamentul de Formare Continuă dezvoltă calitatea calificării personalului de specialitate din bibliotecă.

Conferința internațională organizată cumulează experiențele studenților, profesorilor, bibliotecarilor prin diseminarea lor.

Relațiile internaționale sunt materializate prin mobilități de studiu, de predare, proiecte. Cercetarea științifică în domeniul științei informării a devenit o preocupare de interes major.

În articol sunt dezvoltate toate aceste activități cu exemple concrete de la Universitatea Transilvania din Brașov.

Cuvinte cheie: *bibliotecar; știința informării; biblioteconomie; învățământ superior; proiecte de cercetare*

Elena Țirziman

Specializarea Biblioteconomie și Științele Informării la Universitatea din București

În cadrul Facultății de Litere a Universității din București este specializarea Biblioteconomie și Știința Informării. Pregătirea profesională se realizează la nivel licență, masterat și doctorat. De asemenea, sunt organizate cursuri postuniversitare pentru absolvenții

altor specializări care doresc să lucreze în bibliotecă precum și cursuri postliceale pentru absolvenții de liceu. Studiul mai prezintă tendințele și perspectivele în dezvoltarea învățământului universitar de specialitate în acord cu Planul Bologna și cu solicitările pieței muncii.

Cuvinte cheie: *învățământ bibliotecar; specializare licență; specializare masterat; profesii infodocumentare*

Victor Petrescu

Din experiența învățământului bibliotecar la Târgoviște

Prezentul articol abordează din punct de vedere istoric evoluția învățământului bibliotecar la Târgoviște, precum și principalele idei de dezvoltare a acestuia în contextul Societății Informaționale.

Cuvinte cheie: *învățământ bibliotecar; bibliotecă; societate informațională*

Anca Sîrghie

Școala bibliotecară de la Sibiu la 15 ani

În cadrul citadelei universitare din Sibiu, specializarea Biblioteconomie a văzut lumina zilei în calitate de inovație post-revoluționară. Prezentul articol supune atenției noastre istoria și perspectivele pe care secția Biblioteconomie din Sibiu a traversat-o și își propune să le îndeplinească. Sunt de asemenea prezentate experiențele și realizările profesorilor, absolvenților și cursanților, precum și dificultățile întâmpinate de aceștia. Competiția pentru promovarea specializării de Biblioteconomie din Sibiu și pentru materializarea eforturilor și aspirațiilor persoanelor implicate este de asemenea săvârșită prin organizarea diferitor activități și prin publicarea de cărți.

Articolul de față constituie o pledoarie convingătoare precum și o

dovadă concretă în favoarea specializării de Biblioteconomie din Sibiu.

Cuvinte cheie: *bibliotecar; știința informării; biblioteconomie; învățământ superior*

Agnes Erich

Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale

Prezentul articol încearcă să arate ce s-ar putea realiza în mod special în domeniul bibliotecilor și documentării, deoarece Societatea Informației deschide o nouă perspectivă în materie de formare, făcând posibilă auto-formarea, facilitând accesul la diferite resurse documentare și educative, modificând raporturile între indivizi și grupe la cunoaștere. Structurile documentare, și în special bibliotecile, vor avea un rol mult mai activ în difuzarea cunoștințelor, transformându-se în centre de resurse educaționale sau pedagogice.

Cuvinte cheie: *bibliotecar; documentarist; știința informării*

Claudia Pop

Evoluția învățământului bibliotecar la Universitatea din Oradea - 1996-2006

Învățământul bibliotecar la Universitatea din Oradea, a fost înființat în anul 1996, în cadrul Facultății de Litere, ca o necesitate obiectivă a comunității bibliotecare din județ, oferind oportunitatea unei pregătiri de specialitate. Programa de învățământ, adaptată noilor cerințe de pregătire a specialiștilor și corpul profesoral asigură un nivel de pregătire flexibilă care să dezvolte competențele profesionale conform cerințelor societății informaționale.

Cuvinte cheie: *biblioteconomie; învățământ bibliotecar; bibliotecar*

Octavia-Luciana Porumbeanu Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii

Articolul abordează tema managementului cunoașterii în structurile infodocumentare și evidențiază aspecte privind educația în acest domeniu oferită la nivelul școlilor de biblioteconomie și știința informării. Sunt prezentate zonele acoperite de cursurile de managementul cunoașterii și, de asemenea, cerințele de pe piața muncii.

Cuvinte cheie: *managementul cunoașterii; structuri infodocumentare; bibliotecari; specialiști în formare; educație*

Ion Stoica

Direction of change. Training the specialists for infodocumentary professions

The university education of specialists for the information-documentation system from Romania represents a new didactic territory whose evolution has recorded both impressing positive achievements and alarming delays. Some of the failures of the Romanian information-documentation system could be explained through the very deficiencies of the training system. The acceleration of modernizing the university education in the filed of information and library science must aim at updating the curricula, diminishing the descriptivism, searching for excellence, increasing the weight of ethical approach, diminution of the descriptivism, search for excellence, increase of the importance of the ethical approach.

Keywords: *Library Science; Information Science; Library Science education; librarian*

Mircea Regneală

Library science education in the years of old and in the years to come

The history of library science and of library science education of Europe, America and Romania is presented in parallel with librarians' noteworthy names, whose contribution has marked the evolution of several generations and a significant change of attitude in appraising the profession of librarian. The evolution in time of the institutions oriented towards the librarian's training, the curricula, the major changes and the modernization of the educational structures, the apparition of the information technology and of the computing science have stood for determining factors in the moulding of library science and of information science as multidisciplinary and interdisciplinary fields.

Keywords: *Library Science; Information Science; Library Science education; librarian*

Vasile D. Țâra

The librarian, specialist in information and documentation sciences

This article refers to the current Romanian education of library science and pleads for the endowment of the libraries with specialists very well trained in the field of Information and Documentation Sciences.

Once with the exponential development of the intellectual creation and of the techniques of information communication, the status and the mission of the library and of the librarian have radically changed. The library, modernized and adapted to the international requirements, holds an essential place in the globalized system of scientific and cultural information and documentation, and the librarian has to turn into a very qualified specialist in processing and accessing the information.

After the reestablishment, in 1990, of the Romanian Library Science education, currently represented by six departments of *Library and Information Science*, which function within the Universities of Bucharest, Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Sibiu and Suceava, there have been created the conditions for the basic education and for the continuous training of the Romanian librarians. During the last 15 years, there graduated a form of library science education (faculty, college, post-graduate courses, master) almost 3000 students and trainees, among whom, however, very few succeeded in having been employed as librarians.

So as to reach the European parameters of competence and exigency in educating the future professionals in the infodocu-

mentary field, the author proposes the auditing of the curricula and the adoption of unitary legislative and administrative measures, with respect to the stimulation of the interest and to the employment of the specialists in the library institutions.

Keywords: *librarian; Information Science; Library Science; university education*

Angela Repanovici, Andrei Bodiu

Modernity in the Library Science education and in the Information Science education at Transilvania University of Brașov

The profession of librarian implies special competencies. So as the university education should mould professionals in keeping with the imposed competencies, *Transilvania University of Brașov*, through the specialization *Library Science and Information Science* complies with the necessities.

The Department of Continuous Training develops the quality for qualifying the specialized staff within the libraries.

The organized international Conference holds concurrently the students', professors', librarians' experiences, through their dissemination.

The international relations are materialized through study and teaching mobilities and through projects. The scientific research in the field of information science has become a major preoccupation.

This article develops all these activities detailed with examples from *Transilvania University of Brașov*.

Keywords: *librarian; Information Science; Library Science; university education; research projects*

Elena Tîrziman
**Specialization Library and
Information Science at the
University of Bucharest**

As part of Philological Faculty of University from Bucharest is the specialization Librarianship and Information Science. The vocationally qualification is achieved to the university degree, master's degree and Phd level. Also, there are organized post-graduate courses for the graduates of other specializations which want to work in a library, inclusive post secondary courses for the graduates of a high school. The article presents the tendencies and the views in the development of specialty academic education in agreement with Bologna Project and with the solicitations of labor market.

Keywords: *Librarianship education; university degree; master degree; infodocumentary professions*

Victor Petrescu
**From the experience of the
Library Science education at
Târgoviște**

The present article tackles from the historical point of view the evolution of Librarianship education teaching to Târgoviște, as the main developmental notions of it in the context of the Information Society.

Keywords: *Librarianship education; library; Information Society*

Anca Sîrghie
**Library Science education at
Sibiu at 15 years old**

In the framework of the University citadel of Sibiu, the specialization of Library Science has come to light as a post revolutionary innovation. This article submits to our attention the history and the perspectives that the Library Science Department of Sibiu went through and proposes to comply with. There are also presented the

professors', graduates' and trainees' experiences and accomplishments, as well as their difficulties. The battle for promoting the Library Science Education of Sibiu and for materializing the efforts and the aspirations of the persons involved in it is also fought through different activities performed and books issued.

The present article is a convincing plead for and at the same time a concrete proof as regards the Library Science education of Sibiu.

Keywords: *librarian; Information Science; Library Science; university education*

Agnes Erich
**Evolution of the profession of
librarian-documentarist in the
context of the Information
Society**

The present article tries to show what's can achieve in a specifically way in the area of the libraries and documentation because the Information Society opens a new view which report to the formation, doing feasibly the auto formation, facilitating the access to different documentary and educative resources, modifying the contacts between individuals and groups to knowledge. The documentary structures and especially the libraries, will have a much more active role in the spreading of the knowledge becoming centers of education or pedagogic resources.

Keywords: *librarian; reference librarian; Information Science*

Claudia Pop
**Evolution of Library and
Information Science education at
the University of Oradea - 1996-
2006**

The Library and Information Science education at the University of Oradea was set up in 1996, within the Faculty of Letters, as an

objective necessity of the library-framed community in the county, offering the opportunity of a specialized training. The curriculum, adapted to the new requirements of training specialists and teaching staff assures a level of flexible training that enhances the development of professional competencies according to the requirements of the Information Society.

Keywords: *Library Science; Library Science education; librarian*

Octavia-Luciana Porumbeanu
**Education of the specialists in
the infodocumentary structures
in the field of Knowledge
Management**

The article approaches the Knowledge Management in libraries and information services and highlights aspects concerning the education in this field offered by the library and information science schools. It presents topics covered by the KM courses and also the requirements on the work market.

Keywords: *Knowledge Management; libraries; information professionals; education*

Argument

Angela Repanovici

Autoarea

Dr.ing. Angela Repanovici este profesor la Universitatea *Transilvania* din Braşov, directorul bibliotecii Universităţii şi preşedintele Comisiei Naţionale a Bibliotecilor
E-mail: repa@unitbv.ro

Poate nu întâmplător, ultimul număr al acestei publicaţii din anul 2006 este dedicat învăţământului de specialitate.

Următorul număr, 1/2007, ne va găsi integraţi în Uniunea Europeană, iar competenţele şi serviciile infodocumentare trebuie să atingă standardele europene. Învăţământul biblioteconomic este cel care trebuie să asigure dezvoltarea şi adaptarea cerinţelor la nivelul Uniunii Europene.

Învăţământul de specialitate din România s-a dezvoltat şi extins rapid după anul 1990.

Procesul Bologna a încercat uniformizarea programelor de învăţământ, totuşi fiecare centru universitar are caracteristici proprii.

Autorii articolelor sunt profesionişti în ştiinţa informării şi cu o deosebită activitate didactică în centrele universitare din Bucureşti, Timişoara, Braşov, Sibiu şi Oradea.

Aspiraţia spre excelenţă, modelele de dezvoltare promovate, programele de formare şi educaţie continuă, dar şi neajunsurile în exercitarea meseriei sunt prezentate obiectiv.

Consecinţele le simţim la nivel naţional.

Promovarea schimbării în relaţie cu ideea de diversificare a capacităţilor de cunoaştere şi a competenţelor o vom face împreună, ca specialişti în ştiinţa informării, toţi cei implicaţi în dezvoltarea societăţii informaţionale.

Învăţământul de specialitate oferă toate alternativele pentru dezvoltarea competenţelor, dar nu rezolvă faptul că în România nu sunt şanse egale de acces la sistemele de educaţie.

Ne gândim la zonele defavorizate unde accesul la noile tehnologii de comunicare şi informare nu este posibil (biblioteci comunale, biblioteci şcolare din sate şi comune).

Poate în acest sector ar trebui gândite priorităţi. Profesorii documentarişti sunt o nouă şansă de a se atenua problemele.

Investiţia în învăţământ şi baza didactică este cheia dezvoltării ulterioare a tuturor domeniilor cunoaşterii. Dezvoltarea disciplinelor care implică managementul informaţiei se impune la toate nivelele şcolare.

Dorim să vă propunem câteva subiecte de meditaţie care vor dezvolta în activitatea dumneavoastră proceduri care vor ameliora problemele actuale.

Vom simţi cu toţii efectele!

Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare

Ion Stoica

Autorul

Dr. Ion Stoica este profesor la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Știința Informării

Cea mai importantă zonă a schimbării, în orice domeniu de activitate este reprezentată de cadrul și de nivelul pregătirii specialiștilor în domeniul respectiv. Conținutul, formele și stilul proceselor educativ-formative conturează și dezvoltă, cu o dinamică particulară, adevăratele sensuri ale proceselor care au loc în societate și care pot exprima modul și gradul de asimilare a unor noi seturi de valori, pozitive și fundamentale sau, dimpotrivă, închistarea și inadecvarea. Dacă ofensiva nu se produce la nivel formativ, atunci schimbarea rămâne superficială, mimată, are viață scurtă, nu atinge straturile adânci ale conștiinței profesionale. Disponibilitatea pentru nou este o propensiune profundă care nu se instalează pe detaliile schimbării, ci pe dezvoltarea unor mecanisme de gândire dinamică, pe aspirația către performanță, pe voința de cercetare și pe încrederea în valențele și în țelurile superioare ale unei activități.

Toate câmpurile schimbării sunt, într-o relație directă sau mai îndepărtată, consecințele viziunilor, orientărilor și deciziilor concrete care se iau la nivelul sistemelor formative, acolo unde se plămădesc modelele viitorului. Cu mișcările lui specifice, caracterizate uneori de sincronii rapide, alte ori de conjuncții mai puțin aparente, dar cu consecințe de lungă durată, învățământul superior este instrumentul și oglinda celor mai semnificative direcții de dezvoltare a societății.

Formarea specialiștilor din perimetrul infodocumentar românesc nu are o istorie prea

lungă și nici nu a stat sub semnul unor evoluții predominant fericite. Cadrul general, resursele utilizate, formele adoptate, stilul, totul a fost afectat adesea de factori care au sporit dificultățile și au diminuat performanțele. Pornind, totuși, de la constatarea evidentă că învățământul universitar în domeniul biblioteconomiei și al științei informării a avut o contribuție importantă la progresul general din spațiul infodocumentar e bine să căutăm, cu obiectivitate și cu obstinație, care sunt factorii frenatori și, totodată, să punem în lumină, cu îndârjire și cu dăruire, căile și forțele care pot duce la mai bine. Nu există modele perfecte. Criza generală a informației pe care o traversează societatea contemporană se manifestă, ca toate crizele de altfel, în primul rând prin incapacitatea de a mai gestiona evoluția domeniului folosind vechile abordări și mijloace. Alături de progresele generale și de performanțele evidente ale mișcării informației se manifestă și se dezvoltă, tot atât de evident, numeroase dezechilibre, incongruențe și dileme. În țările cu cele mai remarcabile evoluții în producția, procesarea și utilizarea informației, neliniștile și întrebările despre viitor nu sunt mai puține decât în țările sărace din punct de vedere informațional. Problemele legate de formarea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare sunt la fel de importante și de acute pretutindeni, chiar dacă diferențele de nivel între țările din cele două categorii sunt adesea înspăimântătoare și dezarmante. Literatura mondială în specia-

■ Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare ■

lizările infodocumentare este și ea traversată de neliniști și de incertitudini fundamentale. Înformația, bibliotecile, documentele, bibliotecarii, documentariștii, structurile, rețelele, comunicarea, utilizatorii etc. sunt concepte și realități explozive care aproape nu se mai recunosc în abordările și în dimensiunile de ieri. Acestea sunt însă, totodată, și zone esențiale de acțiune în perimetrul formativ. Este foarte important ca școala superioară să propună și să acrediteze înțelegeri moderne, deschise, funcționale și, în același timp, verificate, generative și credibile pentru ca noile serii de specialiști să asimileze, să poarte cu ei și să contribuie la germinarea ideilor mari ale epocii, dincolo de jocul formelor și al valorilor vieții cotidiene. Pe de altă parte, este tot atât de important ca societatea, în ansamblul ei, să-și propună ținte majore, să nu mimeze abordarea unor obiective fundamentale, să nu accepte tratarea lor superficială. Când problematica societății informației se reduce la declarații, la o retorică la modă și când cercetarea științifică este aproape ignorată ca sistem, subfinanțată și slab valorificată este ușor de înțeles de ce organizarea și utilizarea informației, cu tot ce ține de producția, intermedierea și recepțarea acesteia, nu are consecințele necesare în plan formativ.

În structurile de învățământ superior românesc din domeniul biblioteconomiei și științei informării se întâlnesc într-un mix ciudat forme laudabile de viziune și de manifestare ope-

rațională, expresii promițătoare ale competenței și responsabilității, cu tradiționalismul desuet, mijloace inadecvate de transmitere a mesajelor formative, lipsă de dinamism și de încredere în viitor.

În 16 ani de existență, învățământul superior în domeniul a trimis în sistem peste 1500 de absolvenți, cu licențe după 4 și 3 ani de studii, a făcut funcționale forme de masterat și de doctorat, instalând în recunoașterea generală nevoia de specializare continuă și temeinică a profesioniștilor informării documentare. Dar, în același interval, au rămas sub nivelul necesar de abordare și de rezolvare probleme importante privind conținutul curricular, cantitatea resurselor folosite, didactica de specialitate, formele de practică propuse studenților, urmărirea postuniversitară a activității absolvenților, coordonarea și evaluarea la scară națională a structurilor universitare respective și, nu în ultimul rând, urmărirea unui sistem riguros și consecvent de exigențe, de la admitere până la absolvență. O analiză profundă, monitorizată de asociațiile profesionale și de Ministerul Educației și Cercetării ar putea pune în evidență toate zonele deficitare și ar favoriza găsirea celor mai bune soluții. Tot atât de utilă ar putea fi o dezbatere națională, la care să participe atât foștii absolvenți, confrunțați acum cu realitatea din sistem, precum și reprezentanți ai angajatorilor, ai altor structuri potențial interesate care pot evalua nivelul implicării și performanțele noilor specialiști și pot formula

propuneri pertinente.

Profesiile infodocumentare sunt cu adevărat la răscruce. Ele trebuie să se reformeze în acord cu nevoile dezvoltării contemporane și, în același timp, în acord cu exigențele perenității cunoașterii.

Toate încercările de a re-trasa conturul formativ al acestui tip de specialist au condus la un profil aproape monstruos. Un om în care ar trebui să se întâlnească, într-o plămădă imposibilă, o sumă enormă de competențe și de virtuți. Nici o școală nu-l poate promite și nu-l poate oferi. Într-o lume a limitelor, profesionistul din spațiul infodocumentar și, firește, cei care îl pregătesc, trebuie să opteze pentru anumite planuri, direcții, modalități de acțiune, pornind de la nevoia inexorabilă de echilibru între parte și întreg, între scopuri și mijloace, între aspirații și capacități. În lumea cunoașterii s-au schimbat accentele. Principale sensuri ale schimbării sunt exprimate de știința sintezei și a recombinației, așa cum principalele sensuri ale acțiunii omului în societate sunt exprimate de participare și de cooperare. În interiorul perimetrelor conceptuale respective pot fi întâlnite numeroase paradoxuri, elemente noi, explozive, care acționează aparent destructiv, forțe contrasinergetice pe care nu le cunoaștem destul, tot felul de evoluții care descumpănesc sau chiar înspăimântă. Important este ca aceste direcții și aceste valori să fie traduse în forme specifice pregătirii profesioniștilor din sfera infodocumentară. E o traducere dificilă care poate lăsa loc erorilor și

■ Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare ■

soluțiilor rebarbative. Fără nici o intenție de cuprindere deplină sau de ierarhizări infailibile, propun câteva repere, de la care pornind, se poate medita, se pot căuta căi pentru o cât mai bună integrare în spiritul epocii și în sensurile schimbării. Înțelegerea, asimilarea și adecvarea noilor realități și tendințe pozitive sau respingerea cu întemeiere și curaj a falselor orientări și prognoze trebuie să-și găsească locul în toate formele discursului educațional. Finalitatea formativă a tuturor acestor procese se va exprima prin înțelegerea superioară a locului informației în fluxurile dezvoltării și prin creșterea autorității profesioniștilor informației.

Cantitatea și diversitatea infodocumentară

Diversificarea infodocumentară este departe de a se fi încheiat și nu cred că se va încheia vreodată. Formele fizice și structurale din acest teritoriu se multiplică permanent, până la amalgamarea unei realități incontrollable, chiar haotice. O istorie întregă de căutare a imposibilului document ideal care să reflecte toate mișcărilor și toate întruchipările gândului, ergonomic, indestructibil, capabil să suporte dislocări rapide și inamovibilități neînchipuite se întâlnește cu un prezent informațional neliniștit și cu un viitor plin de incertitudini. Specialistul în științele informării, ieșit mâine de pe băncile școlilor superioare, nu mai trebuie să caute postamente solide, indestructibile, ci să desprindă sensuri, să găsească trăsuri de unire între lumea

abstractă a informației și lumea concretă a documentelor. Omul nu se poate despărți niciodată de instrumente - și documentul este un instrument - dar nici nu poate rămâne la instrumentele epocii de piatră. Așa încât, documentarizarea cunoașterii va fi un proces fără sfârșit, după cum fără sfârșit va fi continua redocumentarizare a cunoașterii prin permanente reconversii dictate de expectanțele ideale legate de capacitatea de cuprindere, de integrare, de condensare, de viteză a transferului, de versatilitate și de longevitate documentară. Despărțirea deplină de documente, de limbaje și de coduri, instalarea inducției ideatice, ca formă de comunicare și a plămădei noosferice, ca formă de stocare și de conservare a informației, într-un cuvânt, dedocumentarizarea și dematerializarea cunoașterii intră în universul iluziilor inutile și dezarmante.

Marea problemă legată de formarea noilor specialiști, alături de cea a culegerii și acumulării informației, rămâne evaluarea și selecția, ca efect și ca ecou al procesării intelectuale critice la nivelul întregii societăți. Dedocumentarizarea parțială și eliminarea selectivă trebuie introduse în practica infodocumentară. Nu ca evenimente întâmplătoare, ci ca acte de sinteză, de curaj și de necesitate. În lucrarea „Science et méthode”, Henri Poincaré scria: „Faptele ar fi sterile dacă n-ar exista spirite capabile să discearnă între ele, alegându-le pe cele în spatele cărora se ascunde ceva și să recunoască acel ceva, spirite care sub învelișul brut vor simți miezul,

sufletul faptului (1). Înlăturarea responsabilă a informației inutile, adică organizarea uitării necesare trebuie impusă ca o regulă de aur a dezvoltării și ca un instrument indispensabil de eficiență intelectuală.

Specialiștii formați la umbra practicii milenare a acumulării pasive, fără capacități critice, vor avea aceleași dificultăți și aceleași neputințe de a opera în spațiul infodocumentar ca și utilizatorii de rând. Structurile formative contemporane au obligația de a pregăti experți în menținerea universului informației la scară umană. Studiile realizate în ultimii ani la Universitatea din Berkeley, privind cantitatea de informații produse anual de societatea umană sunt mai mult decât semnale de alarmă. Nu accidente istoriei și catastrofele naturale trebuie să „organizeze” uitarea, ci voința umană și spiritul critic. Din această perspectivă, unele dintre reglementările contemporane din spațiul informației, începând cu Depozitul Legal și, în general, referitoare la problematica surselor și la stocuri ar trebui să invite la reconsiderări importante. Salvarea informației ca valoare primordială a dezvoltării devine o obligație incontestabilă a profesioniștilor din acest domeniu. Procesul nu are în vedere una sau doar câteva secvențe ale mișcării informației. Totul este deschis reconsiderărilor din perspectiva creșterii capacității de operare în universul informațional, a sporirii vitezei de transfer și a ieftinirii intermedierei.

Odată cu diversificarea spectrului documentar au cres-

■ Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare ■

cut enorm costurile generale ale producției, procesării, organizării, stocării, conservării și circulației informației. Alături de efortul obstinat și uriaș de a colecționa și înmagazina informația, ca mărturie a creativității umane, se impune atenției, ca o realitate cu alte dimensiuni decât în trecut, problema eliberării informației. Acesta devine efortul important și necesitatea prioritară. Este vital acum să se construiască asemenea forme, structuri și instrumente de înmagazinare care să permită utilizarea unor energii de eliberare și, implicit, a unor costuri din ce în ce mai mici, astfel încât energia intelectuală disponibilă să fie predominant folosită pentru procesele direct creatoare. În prezent, stocarea, regăsirea și eliberarea informației continuă să fie mari consumatoare de energie și de resurse. Aceasta trebuie să devină una dintre marile direcții de mobilizare a gândirii specialiștilor informației. Menirea lor este tocmai aceea de a ieftini transferul, de a nu asista fără reacție la creșterea sau la menținerea costurilor mari ale regăsirii și receptării. Cea mai bună soluție găsită până acum este digitizarea. Digitizarea reface unitatea de receptare a documentelor, conservând totodată diversitatea lor stilistică. Dar digitizarea în proporție semnificativă a resurselor documentare presupune evaluare, gândire critică, organizare la scară națională, echipamente și bani.

Autoritatea surselor

Specialiștii din structurile infodocumentare nu sunt niște

roboți de intermediere. Tratarea unitară a resurselor nu înseamnă lipsă de criterii, neparticipare și considerare nediferențiată a informației și a utilizatorilor. Portretul specialistului indiferent, pentru care toate informațiile au aceeași valoare iar utilizatorii sunt doar niște semne de întrebare în fața cărora ei reacționează ca niște motoare de căutare, mai mult sau mai puțin bine calibrate, este în întregime fals. Universul documentelor are nenumărate trepte de valoare iar universul utilizatorilor are nenumărate trepte de așteptare. Formarea specialiștilor informației ca niște anexe tehnologice nu ajută pe nimeni. Nici un proces infodocumentar, de la descoperirea până la diseminarea informației, nu are un conținut abstract, nu poate fi despărțit de scopuri, de obiective, de resurse, de realitatea unui anumit mediu, unei anumite situații. Trebuie să pregătim specialiști care participă, evaluează, înțeleg limitele, fac opțiuni, iau decizii, oameni care, deși fac parte dintr-o mecanică procesuală se integrează cu toate capacitățile fenomenelor vii care se desfășoară în jurul lor. Marele teoretician francez al informației care a fost Robert Escarpit considera informația ca pe o variabilă cu o entropie dinamică pe care cei implicați direct trebuie s-o descopere, s-o înțeleagă și s-o trateze în mod creator.

„Trebuie, deci, să ne prezentăm informația nu ca pe un fel de energie care circulă linear între emițători și receptori, ci ca pe un ansamblu de fluxuri nenumărate care își au

originea în indivizii umani, se propagă în mii de feluri în timp și spațiu, se disimulează, se repotentează, se neutralizează interferând, uneori în spații infime, alteori până la marginile cosmosului, într-o fracțiune de secundă, alteori după milenii, slăbește în intensitate și dispare când energia ei vectorială se degradează în întregime sau când numeroasele relee umane au șters sau denaturat informația pe care o transportă această energie” (2).

Autoritatea informației este mai mult decât o temă de lucru, este aspectul esențial legat de filosofia contemporană a mișcării ideilor. Profesioniștii domeniului infodocumentar, integrați celei mai profunde cerințe a lumii de mâine și anume stimularea și utilizarea tuturor capacităților creatoare ale societății, trebuie să facă din procesul de ierarhizare a surselor și din personalizarea răspunsurilor informaționale cea mai importantă direcție de acțiune a profesiei lor. Cu câteva decenii în urmă, un alt francez, Alain Touraine, scria că „...forma cea mai gravă de risipă este absența participării la decizie” și că „...prima condiție a participării este informația... informația reprezintă în fapt accesul la decizie” (3). Într-o lume în care mulți consideră democrația ca un mediu al disipării și dispariției generale a autorității, structurile infodocumentare trebuie implicate în căutarea, descoperirea și protejarea autorității surselor de valoare, tocmai pentru a contribui la creșterea calității libertății.

Specialiștii informației nu pot asista neputincioși la vola-

■ Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare ■

tilizarea autorității surselor infodocumentare fără să compromită misiunea lor fundamentală de orientatori calificați în universul informației. Ei trebuie să preia și să reflecte în instrumentele de informare efectele confruntărilor de idei, progresele gândirii clasificatoare din diversele câmpuri de activitate, jaloanele critice așezate de experiența permanentă a cunoașterii, toate filtrele valorice pe care le impun marile exigențe intelectuale ale vremii. Abandonarea utilizatorului în spațiul informațional în numele obiectivității și al neutralității este o imensă eroare care va produce o adevărată catastrofă în zona creativității și a eficienței.

Atingerea unui nivel înalt de implicare și de credibilitate nu se realizează spontan. Problemele legate de evaluarea și ierarhizarea surselor necesită organizarea cercetării infodocumentare, studiul colecțiilor și al bazelor de date din perspectivă valorică, cooperarea cu diverse structuri de sinteză critică ale societății, interpretarea calificată a strategiilor dezvoltării. Studiul colecțiilor și al bazelor de date nu reprezintă o simplă abordare statistică, ci o investigație științifică profundă, consecventă, pe baza unor criterii de valoare raportate la fluxurile și la pulsul mișcării mondiale a ideilor și validate de forurile cele mai reprezentative din spațiul național.

O asemenea direcție de gândire și de acțiune trebuie conturată, introdusă și urmărită în toate registrele și componentele procesului formativ, în așa fel încât noile generații de specialiști să se despartă de tehnicismul simplificator și de birocrăția profesională inutilă și să-și construiască un profil superior de exigențe.

Depășirea linearității și descriptivismului

Modelele se repercutează întotdeauna inflorescent și profund. Un mod de organizare nu rămâne o schemă oarecare de relații și de finalități așteptate, ci trece insidios în gândire și se instalează ca o genă și ca o pecete pe diverse categorii de realități, de fapte și de comportamente. O structură lineară, rigidă, induce o mecanică anume care proliferază nebănuit. O logică înghețată exclude experimentul și schimbarea, noul devine o variantă inacceptabilă care nu trebuie nici măcar testată.

Din păcate, în perimetrul infodocumentar se cercetează prea puțin pe teme specifice, se experimentează prea puțin, schimbarea vine mai ales din exterior, ca o presiune, ca o amenințare. Și chiar dacă, uneori, elemente ale deschiderii și mobilității se aglutinează prin forța firească minților tinere și dornice de o identitate deosebită, împinse de valul vremii spre un alt fel de fi, intrarea în profesie, în multe dintre structurile infodocumentare ale țării, înseamnă intrarea în imobilism și în apatie. Forța negativă a cadrului este uriașă. Asemenea înțelegeri și evoluții se conturează și ca urmare a preponderenței istorismului și descriptivismului, prezent în planurile de învățământ și în desfășurările curriculare. În aceste condiții, devin greu de înțeles și de urmat discursurile despre dinamism, despre complexitate, despre adecvare și, în general, despre participare pe care le ține literatura internațională de profil. Sensul schimbării nu presupune distrugerea structurii de rezistență a domeniului, dar indică o imperativă reșezare a accentelor, orientarea către centrele productive de nou, cercetarea dilemelor, perfecționarea

metodelor. Toate câmpurile cunoașterii contemporane se confruntă cu dificultăți comparabile dar parcă nicăieri, în nici un alt domeniu, presiunile cantitative nu sunt mai apăsătoare, nevoia de ordine nu este mai stresantă, nu sunt mai greu de definit și de adecvat cerințele generale ale calității.

Căutarea excelenței

Aspirația către excelență este astăzi un comandament al tuturor câmpurilor de gândire și de acțiune umană. Ea se întemeiază pe inevitabilitatea competiției și pe înțelegerea caracterului limitat al resurselor. Profesiile informației s-au angajat relativ de curând în bătălia pentru excelență, mai mult sub presiunea factorilor care au dinamizat procesele generale de dezvoltare din societate și mai puțin ca urmare a unor determinări interne stimulative. Și aceasta în ciuda faptului că în teritoriile informației căutarea performanței este constitutivă, funciară, domeniul este fundamental contraentropic și creator de valoare. Rămânerea în urmă se manifestă însă prin incertitudinile legate de conținutul excelenței și prin încărcarea exagerată a proiecțiilor ideale. Dacă excelența ar fi condiționată, de pildă, de calitatea gestiunii totale a informației planetare și de capacitatea adecvării optime a răspunsurilor informaționale, profesioniștii informației ar rămâne mereu departe de standardele înalte. Este necesară reanalizarea și reformularea tuturor categoriilor de performanțe. Căutarea excelenței infodocumentare trebuie să pornească de la redefinirea întregului spațiu profesional și de la determinarea unor seturi de obiective de etapă. În postura de orientatori, de dispeceri de informație și de constructori de instrumente și de conexiuni

■ Sensul schimbării. Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare ■

specialiștii acestui complex de activități își vor înțelege mai bine misiunea lor de mediatori în, și dincolo de limitele structurii din care fac parte. Ei nu sunt decât în mod formal componente ale unor entități izolate. Statutul lor real este acela de părți ale unor sisteme integrate. „...biblioteca cu ziduri va fi probabil centrul nervos al bibliotecii fără ziduri” (4) afirmau cu îndreptățire Marylin Deegan și Simon Tanner, referindu-se la strategiile epocii informației. Această relație cu universul informației, stabilită din interiorul sistemului este infinit mai productivă, deși pare paradoxal, decât relația cu același univers, realizată de undeva dintr-un perimetru închis, izolat, inert și pasiv. Exploatarea creatoare a tehnologiilor moderne se constituie ca o sursă certă de avantaj competitiv și, prin aceasta, ca o formă de capital organizațional, indiferent de natura structurii în care vor lucra noii specialiști. Deprinși încă din școală să opereze cu instrumente de tip agregator ei vor fi mai aproape de excelență, acționând într-o arie mai largă decât într-un spațiu limitat. Sunt astfel mai în stare să realizeze actualizarea permanentă a informației, și să integreze formatele sub care aceasta se prezintă.

Bătălia pentru excelență trebuie asumată fără ezitare la nivelul structurilor formative și, cu intensitate sporită, la nivelul organizațiilor profesionale, locale, naționale și internaționale, prin evidențierea comunității obiectivelor, prin cultivarea valorilor umane din sistem, prin direcționarea și concentrarea acțiunilor, prin utilizarea conștiinței profesionale și a formelor de cooperare ca forțe principale ale schimbării. Nici o modalitate de acțiune nu trebuie exclusă. De la formele clasice

de dialog profesional până la utilizarea blogosferei. Inteligența profesională devine mai remarcabilă și mai performantă atunci când sunt puse în operă toate capacitățile de comunicare și când se dezvoltă toate convergențele posibile. La acest nivel pot fi formulate periodic seturi de exigențe, pe categorii de structuri și de activități, astfel încât convergențele să se realizeze firesc. Tot la acest nivel trebuie lansate analize și studii urmate de programe și strategii care să stabilească orientările domeniului, implicările specifice, zonele de concentrare a energiilor și resurselor. Structurile formative universitare sunt parte integrantă acestor desfășurări.

Împărăția eticii

Modelele de dezvoltare promovate de societatea informației sunt fundamentale etice. Toate conceptele operaționale au o încărcătură etică majoră. Efectul pervers al tehnicismului infodocumentar conduce însă tocmai la obnubilarea dimensiunii etice a proceselor care au loc în acest perimetru. Programele formative insistă destul de puțin asupra principiilor și a vectorilor etici, lăsând impresia că intermedierea infodocumentară este o zonă dominată eminemamente de neutralitate. E nevoie de reconsiderarea locului eticii în formarea specialiștilor informației. Cele patru principii importante care guvernează - între altele - lumea noastră: accesul general la educație; accesul liber la informație; libertatea exprimării; diversitatea culturală formează coloana vertebrală a exigențelor etice contemporane pe care se sprijină aproape toate acțiunile și comportamentele celor implicați în mișcarea informației. Modelul bibliotecii publice reprezintă o construcție etică superioară,

inegalabilă, în care se întâlnesc virtuți fundamentale, tot ceea ce încoronează idealul binelui și al înălțării prin altruism și responsabilitate. Trebuie să vorbim mai mult despre etică, să punem mai frecvent și mai profund în discuție dilemele lumii de azi, din perspectivă informațională. Studenții trebuie să știe mai mult despre limite și incertitudini, despre riscuri și despre noxele informației. Organizarea și diseminarea informației implică, în mod permanent, desfășurări cu potențial etic pozitiv sau negativ. De la creșterea capacității de cooperare până la intensificarea educației pentru informație, în școli și dincolo de școli, au loc procese a căror calitate depinde enorm de zestrea de înțelegere și de virtuți a profesioniștilor din acest domeniu.

Sensul schimbării în universul infodocumentar se determină, se exprimă și se încarcă de consecințe încă din perioada de acțiune intensă a formării lor universitare.

BIBLIOGRAFIE

1. **POINCARÉ, Henri.** *Science et Méthode.* Paris: Ed. Flammarion, f.a., p.23.
2. **ESCARPIT, Robert.** *Théorie de l'information et pratique politique.* Paris: Ed. du Seuil, 1981, p.34
3. **TOURAINÉ, Alain.** *La société postindustrielle: naissance d'une société,* Paris: Ed. Denoel, 1969, p.88
4. **DEEGAN, Marylin; TANNER, Simon.** *Digital futures. Strategies for the Information Age.* New York, London: Neal Schumman Publishing Inc./L.A.Publishing, 2002, p.83

Învățământul biblioteconomic de ieri și de astăzi

Mircea Regneală

Autorul

Prof. dr. Mircea Regneală este șeful catedrei de Biblioteconomie și Știința Informării din cadrul Facultății de Litere a Universității din București, director general al Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” și președinte al ABIR
E-mail: regneala@bcub.ro

Educația de bibliotecă realizată în școli, după o programă prestabilită, a apărut abia în secolul al XIX-lea, odată cu dezvoltarea marilor biblioteci care aveau activități complexe și cereau un personal specializat.

Istoria biblioteconomiei consemnează bibliotecari celebri care s-au format fără nici o școală. Cel mai faimos dintre ei este, fără îndoială, Gabriel Naudé, autorul cunoscutei cărți *Advis pour dresser une bibliothèque (1627)*, care timp de trei secole a fost lucrarea de căpătâi a multor generații de bibliotecari. Îi urmează Claude Clément, Louis Jacob, membrii familiei Bignon, toți în secolul al XVII-lea, apoi Charles Nodier, Saint-Beuve, Lecomte de Lisle, Pierre Gustave Brunet, bibliotecari și personalități de litere ilustre de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Toți aceștia au învățat biblioteconomia singuri sau de la predecesorii lor.

Așadar, *ucenicia sau învățământul practic individualizat*, iar mai târziu *studiul independent* au fost primele forme ale educației de bibliotecă.

În Europa, anii de naștere ai învățământului biblioteconomic sunt după 1850: Austria 1864, Franța 1869, Anglia 1877 etc., sub forma unor cursuri destul de inconsistente.

Cele dintâi elemente de biblioteconomie sunt întâlnite în programul de la École Nationale des Chartes, instituție de învățământ superior înființată în Franța în 1821.

Disciplinele de bază care

se studiau aici erau însă științele auxiliare ale istoriei. Absolvenții primeau diploma de arhivist-paleograf și puteau exercita meseriile de arhiviști și bibliotecari.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea are loc o modificare de atitudine în aprecierea profesiei: se face apel din ce în ce mai frecvent la specialiști care să conducă bibliotecile. În Franța, încă din 1839, în Regulamentul Bibliotecii Naționale se dădea dreptul absolvenților de la École Nationale des Chartes de a lucra în această importantă bibliotecă a țării.

Dintre absolvenții acestei școli, îndeosebi după 1850, apare o pleiadă de bibliotecari și bibliografi iluștri care dezvoltă tehnica biblioteconomică și bibliografică. În fruntea lor se situează Léopold Delisle, care, devenit administratorul de la Bibliothèque Nationale, angajează mai mulți absolvenți de la École des Chartes. Aceștia vor realiza lucruri remarcabile îndeosebi în domeniul catalografiei. Delisle este primul care pune accent pe *caracterul tehnic al pregătirii profesionale a bibliotecarului*. El considera că „ucenicia este tot atât de necesară pentru a administra o bibliotecă ca și pentru a conduce un vapor, pentru a construi un edificiu sau pentru a monta, întreține și face să funcționeze fără accidente diferite piese ale unui mecanism complicat”. El afirmă că „bibliografia și biblioteconomia au devenit științe sau arte ale căror complexități sporesc din an în an”. Salută „această evoluție a tehnologiei care nu poate fi

oprită și care sporește și reînnoiește în fiecare moment utilajul bibliotecii, fenomen analog celui care se petrece în laboratoarele științifice și în atelierele industriale” (1). În 1897, sub conducerea sa, apare *Catalogue général des imprimés de la Bibliothèque Nationale*, poate cel mai important repertoriu bibliografic din lume.

Aceleași idei novatoare privind rolul bibliotecarului în epoca modernă le împărtășește și Melvil Dewey, inspirat de idealurile revoluției franceze. El aprecia că „nici o sarcină nu este mai importantă și nu merită mai multă onoare decât cea îndeplinită în serviciul comunității de un bibliotecar competent și serios. A fost un timp când biblioteca semăna mult cu un muzeu și bibliotecarul cu un soarece de bibliotecă /.../ și în care vizitatorii contemplau cu multă curiozitate cărțile rare și manuscrisele. A venit timpul în care biblioteca este o școală și bibliotecarul un educator în sensul cel mai nobil al termenului” (2).

Dintre toate personalitățile biblioteconomiei mondiale, Gabriel Naudé și Melvil Dewey sunt numele cele mai frecvent rostite. Ambii sunt autodidacți.

Dacă Gabriel Naudé rămâne întemeietorul biblioteconomiei ca domeniu științific prin celebra sa lucrare, Melvil Dewey este realizatorul, în 1876, a celui mai durabil sistem de clasificare pentru biblioteci apărut până astăzi, *Clasificarea Zecimală Dewey*, perfecționată ulterior de Institutul Internațional de Bibliografie de la Bruxelles, devenind Clasifi-

carea Zecimală Universală. În anul 2001, americanii, și cu ei întreaga lume bibliotecară, sărbătoreau, în cadrul Conferinței IFLA de la Boston, 125 de ani de la apariția sistemului de clasificare a lui Dewey. Tot Dewey este și fondatorul primei școli de biblioteconomie americane.

Școala s-a deschis la 1 ianuarie 1887. School of Library Economy, cum se numea această școală, era de nivel universitar și funcționa la Columbia University. Curriculum pe care Dewey îl avea inițial cuprindea domenii precum selecția, bibliografia, administrarea, repararea cărților și catalogarea. Deși școala avea un caracter practic, s-a încercat a se dezvolta în spiritul cursanților ideea că bibliotecarul este un comisar social cu misiunea de a influența dezvoltarea morală a cititorilor săi.

Cei dintâi cursanți au fost 17 femei și 3 bărbați. Deoarece Universitatea Columbia nu admitea femeii în rândul studenților, școala s-a transferat la New York State Library. Aici, după doi ani de studii se obținea diploma de licențiat în știința bibliotecii și după încă unul diploma de master.

Mulți dintre abolvenții primelor promoții au devenit conducători ai numeroaselor școli de biblioteconomie deschise pe întreg teritoriul american între 1887 și 1925.

În 1926, Fundația Carnegie înființează la Universitatea din Chicago faimoasa Graduate Library School. Aici se putea obține titlul de doctor în știința bibliotecii pe baza unui program de studii aprofundate

având în vedere teoria și cercetarea științifică în biblioteconomie.

American Library Association (ALA), în 1948, stabilea ca *nivel standard pentru specialiștii în biblioteconomie titlul de master*.

Primele standarde de calitate pentru educația de bibliotecă au fost introduse de ALA încă din 1925, dar abia în 1956 a luat naștere în cadrul ALA Comitetul de Acreditare pentru programele școlilor din domeniul bibliotecilor și științei informării.

Din 1977 până în 2000, peste 70 de programe ale școlilor de biblioteconomie din SUA și Canada au fost re-acreditate de ALA.

În 1983 se înființează Association for Library and Information Science Education (ALISE) în locul Asociației Școlilor Americane de Biblioteconomie existentă din 1915. ALISE are ca misiune promovarea excelenței în cercetare, învățământ și servicii pentru bibliotecă (3). Publică anual statistici cu privire la facultăți, programe de învățământ, studenți, finanțare, programe în educația continuă de bibliotecă etc. ALISE împreună cu ALA au o contribuție majoră la creșterea performanțelor în învățământul american din LIS (Library and Information Science).

Între 1960 și 1970 au loc în SUA modificări de substanță în educația de bibliotecă determinate de nevoia adaptării acesteia la creșterea spectaculoasă a numărului de publicații și a cerințelor de informații, îndeosebi din zona economică.

Tehnologia calculatoarelor, în special a microcalculatoarelor, și a comunicării on-line au dezvoltat noi oportunități pentru învățământ.

Astăzi, educația de bibliotecă sau mai exact din domeniul biblioteconomiei și științei informării este complet diferită de cea de acum 30 de ani.

Michael Buckland (4), analizând programele mai multor școli de biblioteconomie americane în 1975, constata că în programele acestora predominau discipline prea tradiționale precum bibliografia, documentarea, biblioteconomia, comunicațiile, arhivele și editarea. Mai constata o feminizare a profesiei ceea ce, după specialistul american, o împiedica să se modernizeze. Chiar numele lor continuă să rămână învechit. Prima școală care își schimbă numele a fost a Universității din Syracuse care, în 1970, devine School of Information Studies. După exemplul ei și alte școli își vor schimba denumirea și, evident, Curriculum. Teoreticianul acestor schimbări a fost Roger Greer, care compară educația de bibliotecă cu un sistem copernician al cărui centru este *transferul informației* (5).

Eforturile de modernizare a structurilor educaționale converg în direcția deschisă de tehnologia informației.

Van House și Sutton notează că educația de bibliotecă este parte a unui ecosistem.

Educația LIS, scriu ei, se dezvoltă într-un mediu dinamic și competitiv unde „supraviețuirea programelor curente nu înseamnă supraviețuirea lor în forma actuală” (6).

În cadrul unui program

finanțat de Fundația Kellogg (7) au fost examinate schimbările recente ale programelor LIS din SUA. În urma analizei au rezultat șase schimbări majore în educația LIS.

Acestea sunt următoarele:

1. Școlile difuzează informații pe o bază largă.

2. Majoritatea programelor sunt centrate pe utilizator și au un caracter interdisciplinar.

3. Programele conțin tot mai multe discipline legate de tehnologia informației.

4. Se experimentează structuri specializate.

5. Școlile au diferite formate de programe.

Astăzi, învățământul american se află într-o permanentă reînnoire: apar niveluri noi de studii, programe îmbunătățite etc.

Cea mai vizibilă schimbare se află în chiar numele școlilor. Iată câteva din denumirile actuale ale acestor școli, transcrise în engleză, spre a nu le altera sensul original: School of Library and Information Science; School of Library and Information Studies; School of Library and Information Management; School of Information Science and Policy; School of Library, Archival and Information Studies; School of Communication Information and Library Studies; School of Information Science and (Learning) Technology; Information School; School of Information.

Biblioteconomia și știința informării au devenit domenii *multidisciplinare* și *interdisciplinare*.

În anul 1986, o comisie

ALA a publicat studiul *New Directions in Library and Information Science Education* (8), care cuprinde analiza programelor de învățământ aplicate în pregătirea specialiștilor pentru bibliotecile universitare, publice, școlare, medicale, de firme, pentru muzee, arhive, edituri, baze de date și centre de informare. Aceste programe cuprind în esență: achiziția, catalogarea și clasificarea, circulația, dezvoltarea colecțiilor, indexarea și rezumarea, împrumutul interbibliotecar, referințele și controlul seriialelor.

După un deceniu, disciplinele de studiu erau aproape toate marcate de tehnologia informației: management, organizarea informației, căutări în baze de date, dezvoltarea colecțiilor, metode matematice de căutare, aspecte socioculturale, material nonprint, materiale rare, tehnici de conservare, surse de informare, materiale de referințe, literatură și servicii pentru copii etc.

Conform unui raport publicat de ALISE în anul 2000 numărul de ore pe trimestru pentru titlul de master variază între 36 și 54 de ore în funcție de școală (9). Înainte de 1970, nici un program nu depășea 36 de ore. Numărul cursurilor opționale a ajuns astăzi până la cifra de 100. Numai un număr limitat de credite pot fi transferate de la alte universități. Un accent deosebit se acordă activităților practice desfășurate cu concursul personalului facultăților, studenților, alumnilor și practicienilor.

Din același raport statistic rezultă că studiile de master sunt urmate de femei în

proporție de 70%, iar cele de licență de bărbați cu același procent. Pentru nivelul de doctor, procentele sunt egale. Studenții străini care urmează studii în LIS în SUA și Canada reprezintă doar 6% din numărul total. Ei provin din China, Coreea de Sud, Thailanda, Taiwan și India. Raportul mai evidențiază că diploma de master este obținută de 86% studenți albi, 5% studenți negri, 2% asiatici, 3% hispanici, 4% indieni din America și Alaska.

Programele de învățământ rămân astăzi grupate în jurul a patru elemente-cheie: *utilizatorii de informații, tehnologia, accesul și informația*. Aceste elemente se regăsesc în diferite combinații în toate școlile americane de biblioteconomie (10). În funcție de politica informațională a fiecărei școli, accentul poate cădea pe una sau alta din aceste componente. Același raport la care ne referem mai înainte evidențiază că 34% din disciplinele predat în școli sunt din afara domeniului propriu-zis.

În programele de studiu, multe facultăți au în vedere pregătirea specialistului în tehnologia informației nu spre a lucra în bibliotecă, ci în sectoare economice care au nevoie de asemenea specialiști. Învățământul la distanță este larg răspândit în SUA - peste 80% din facultăți îl oferă.

Reconfigurarea programelor este o problemă de mare actualitate a învățământului american în LIS. Ca și la noi, înainte de aplicarea hotărârilor Conferinței de la Bologna, și în SUA pregătirea pentru LIS poate fi realizată în paralel cu o

altă specializare, de regulă, cu comunicarea sau știința calculatoarelor.

Odată cu dezvoltarea științelor informării și a comunicațiilor, a creșterii în importanță a bazelor de date și a literaturii digitale, facultățile din LIS sunt privite cu tot mai mare interes în învățământul universitar american. Tot mai multe școli care pregătesc bibliotecari și specialiști în știința informării poartă în titulatura lor termenul de *informare* (școală de informare, studii de informare, cercetări în informare etc.).

Revenim asupra problemei acreditării. Acreditarea școlilor de LIS este o chestiune opțională în SUA. Acreditarea, în general, are rolul să protejeze pe cei care doresc să urmeze o anumită școală prin verificarea calității serviciilor oferite de diferite tipuri de instituții de învățământ. Corpul de acreditare pentru școlile din zona biblioteconomiei și științei informării este format din specialiști desemnați de ALA. Titlul de master primit de la o instituție de învățământ acreditată de ALA este adesea o condiție preliminară pentru înscrierea la concursul de ocupare a unui post într-o bibliotecă universitară sau publică.

Există în SUA din 1992 noi standarde de acreditare adaptate specificului acestor școli. Ele pleacă de la definirea cerințelor programelor de master. De regulă, acreditarea se acordă pe o perioadă de până la 7 ani.

Între școlile americane există unele care resping acreditarea pe motiv că ea pleacă de la șabloane.

În 1999 a avut loc Congresul Educației Profesionale, organizat de ALA, care a urmărit realizarea unui consens al profesorilor din școlile de biblioteconomie și știința informării asupra competențelor de bază cerute de educația în LIS care să înlocuiască vechile standarde de acreditare din 1992.

Totodată, s-au definit competențele pentru un „bibliotecar generalist” care să facă față la diferite activități de bibliotecă. Aceste activități ar fi următoarele: principii și metode pentru organizarea și selectarea resurselor documentare; inițierea în producerea, diseminarea și utilizarea informației; analiza și evaluarea diferitelor nevoi de informare; proiectarea și dezvoltarea modelelor pentru instruirea în informare; strategia liderului; expertiza în evaluarea tendințelor și aplicațiilor tehnologice în LIS; cunoștințele de bază în procesul de căutare a informației. La acest congres s-a propus în vederea perfecționării acreditării, constituirea unui nou corp de experți evaluatori în cadrul ALA - care să reprezinte toate tendințele profesionale - și înnoirea periodică a acestuia.

Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Bibliotecari (IFLA) se preocupă și ea de problemele educației de bibliotecă. În 2000, Secția de Educație și Învățământ a IFLA publică *Guidelines for Library/Information Professional Programs*. Acest document este un cadru larg pentru dezvoltarea, evaluarea facultăților, curriculumului și personalului, studenților, administrației, finan-

țelor, resurselor educaționale etc.

Care pare a fi viitorul educației în LIS în lume în secolul XXI? Dificil de estimat. În prezent, orientarea de bază este dirijată spre *tehnologia informației - organizare, management, utilizare*.

x
x x

La noi, ideea formării personalului de bibliotecă într-un cadru organizat a apărut abia după primul sfert al secolului al XX-lea, când deja se constituiseră marile biblioteci, care solicitau persoane calificate în munca de bibliotecă.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, erau puține biblioteci la noi. Cele mai multe aveau un număr extrem de restrâns de publicații. Puține depășeau 1.000 de volume și nu se puneau problema formării unor persoane spre a le gestiona.

Să ne reamintim că Biblioteca Academiei - devenită mai târziu cea mai importantă bibliotecă românească - înființată în 1867, avea la început foarte puține publicații. De bogăția colecțiilor sale putem vorbi numai după 1900, după ce în patrimoniul ei au intrat cărțile și revistele Bibliotecii Colegiului Sf. Sava, Bibliotecii Centrale a Statului și bibliotecile mai multor personalități ale epocii care le-au donat sau le-au lăsat prin testament Bibliotecii Academiei.

De asemenea, Biblioteca Fundației Universitare Carol I, o altă importantă bibliotecă românească, se deschidea în

1895 cu doar 3.400 de volume.

Începuturile învățământului bibliologic românesc sunt legate de Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie înființată - după modelul oferit de École des Chartes - prin legea din 15 iulie 1925, pe lângă Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului. Școala a început să funcționeze din anul de învățământ 1925/1926. Scopul acestei instituții de învățământ era să pregătească specialiști pentru Arhivele Statului dar și pentru biblioteci. Bibliotecarii au fost școlarizați în Secția de Bibliologie unde, alături de obiectele comune ale tuturor secțiilor, au studiat bibliologia (istoria cărții), biblioteconomia (legislația și organizarea bibliotecilor) și bibliografia.

Regulamentul școlii precizează că „diplomații secției de bibliologie vor putea fi numiți în funcțiile de specialitate de la bibliotecile statului, județelor și comunelor, cum și de la alte biblioteci subvenționate de stat, județe, comune” (11).

Cursurile de bibliologie și de biblioteconomie au fost susținute în anul întâi de Al.-Sadi Ionescu. Cursul din anul al doilea, care urma a fi unul de bibliografie, prin dispariția prematură a marelui bibliograf, nu s-a mai putut ține (12). Învățământul biblioteconomic la această școală va fi reluat abia în 1929 de N. Georgescu-Tistu (13), care va preda aici până în 1948. După 1950, Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie devine secție a Facultății de Istorie. În cadrul acestei secții, Tistu a continuat să susțină cursul de bibliologie până în 1959, anul pensionării sale.

Interesul pentru problemele de bibliotecă a fost prezent și în programul de activitate al *Institutului Social Român* (ISR), creat în 1921 (14). În cadrul acestui institut, în anul 1929, a luat naștere o secție de bibliologie (15) care a continuat activitatea secției bibliografice create anterior. În concepția lui Gusti, directorul ISR, specialiștii sunt singurii în măsură să dea consistență programelor culturale promovate de institut. Tot el a avansat ideea introducerii în programele școlilor normale și universităților a cunoștințelor legate de tehnicile muncii culturale și intelectuale - idee extrem de modernă pentru acea vreme. Referindu-se la activitățile de bibliotecă, D. Gusti considera că profesia de bibliotecar este incompatibilă cu incultura și că acesta nu poate face nimic durabil fără o temeinică pregătire culturală, dublată de una profesională.

Primul curs de formare destinat bibliotecarilor publici organizat de IRS a avut loc în anul 1932. Dimitrie Gusti, în cuvântul de deschidere, explica rolul deosebit de important al unei biblioteci populare bine organizate: „Biblioteca populară e o formă de organizare culturală, care nu mai poate lipsi nici unei țări culte /.../ procedura noastră n-a fost însă cea mai fericită. Am pierdut din vedere că biblioteca e un așezământ, în care intră mai multe elemente: *local, carte, bibliotecar, buget, public*, și ne-am mulțumit de obicei să ne îngrijim numai de unul. Am crezut că ajung niște cărți într-un dulap, risipite prin sate,

pentru ca minunea transfuziunii cunoștințelor și a desfătărilor minții și sufletului să aibă loc. Această minune însă, ca atâtea alte minuni zadarnic așteptate, n-a avut loc” (16).

În cadrul cursului din 1932 au fost școlarizați 240 de bibliotecari voluntari din mediul rural, majoritatea învățători. Temele incluse în program, susținute de membrii secției bibliologice, cuprindeau aspecte legate îndeosebi de rolul și funcțiile bibliotecii în comunitatea rurală: caracterul satului românesc, relația dintre carte și bibliotecă; locul bibliotecii românești în cadrul biblioteconomiei universale; propaganda, circulația și statistica cititului și a cărții; organizarea tehnică și întreținerea unei biblioteci populare; pregătirea bibliotecarului etc. Stagiile de practică au fost efectuate la Biblioteca Academiei Române și la Biblioteca Fundației Universitare Carol I, actuala Bibliotecă Centrală Universitară din București.

În 1938 sunt școlarizați alți 314 bibliotecari. Un accent deosebit s-a pus de această dată pe biblioteca publică ca parte a așezămintelor de cultură integrată a satului, alături de școală, primărie, biserică și cooperativă. Ea este destinată oamenilor din toate categoriile sociale și de toate vârstele, idee care se regăsește mult mai târziu în Manifestul UNESCO asupra bibliotecilor publice.

Totodată echipele de studenți de la ISR care se deplasau vara în sate au contribuit și ele la instruirea bibliotecarilor.

Pentru a veni în sprijinul pregătirii profesionale a biblio-

tecarilor, în general, IRS a editat lucrări de specialitate, între care un important volum destinat depozitului legal și un altul referitor la rolul și locul bibliotecilor populare în educația adulților, cu referiri la situația din Cehoslovacia, Polonia și Ungaria.

Învățământul biblioteconomic de nivel universitar - conform regulamentului învățământului superior - s-a înființat în anul 1932 prin docențe în bibliologie și biblioteci la facultățile de litere din București și Cluj. Aceste docențe devin conferințe în 1938 și aveau programul eșalonat pe durata a patru ani. În 1942 conferința de bibliologie este declarată de minister ca independentă și pe lângă ea s-a organizat un seminar și o bibliotecă proprie de specialitate. Ele au fost încredințate lui N.Georgescu-Tistu, la București, și Ioachim Crăciun, la Cluj. Amândoi conferențiarilor aveau studii temeinice făcute în străinătate, la cele mai renumite școli de profil ale epocii, între care École des Chartes, la Paris și Institutul Internațional de Bibliografie, la Bruxelles. Lecția de deschidere a lui Ioachim Crăciun se intitula *O știință nouă, bibliologia, în învățământul universitar din România*.

În perioada debutului învățământului bibliotecar universitar românesc, se continua încă practica mai veche a lecțiilor de deschidere, un fel de „ars poetica” în care profesorii își exprimau concepția lor față de cursul care urmează a fi prezentat, structura cursului, metodele de lucru etc.

Deși ambii profesori au

urmat aproximativ aceeași direcție universitară, cei mai mulți cercetători consideră că adevăratul întemeietor al învățământului bibliologic universitar românesc este N. Georgescu-Tistu, datorită activității mult mai complexe desfășurate de acesta.

După venirea regimului comunist la putere și apariția H.C.M. nr. 1542/1951, care are valoarea unei legi a bibliotecilor, învățământul biblioteconomic ia avânt, firește, prin marginalizarea marilor personalități ale biblioteconomiei românești din perioada interbelică, nepregătite ideologic.

Învățământul biblioteconomic a cunoscut în acea perioadă variate forme de pregătire, care, din păcate, s-au stins una câte una.

Învățământul de nivel universitar a funcționat la Universitatea din București, Facultatea de Filologie în cadrul Secției de Bibliologie între anii 1953-1958. Această secție a scos doar două promoții. După 1958 secția s-a transformat într-un curs facultativ, care a durat până în 1990, predat succesiv de Mircea Tomescu, Corneliu Dima-Drăgan și Eugen Marinescu. Pentru învățământul de scurtă durată, a funcționat în cadrul Institutului Pedagogic din București, în perioada 1963-1970, o Secție de Biblioteconomie cu durata studiilor de trei ani. În intervalul 1957-1974 a funcționat o școală postliceală de bibliotecari. De asemenea, între anii 1944-1963 în cadrul Școlii Tehnice de Activiști Culturali exista și specialitatea biblioteconomie unde s-au format mai mulți

bibliotecari.

A fost o pierdere importantă, cu consecințe dureroase pe care le resimțim și astăzi, completa desființare a învățământului biblioteconomic. Eram singura țară europeană care nu avea un învățământ de specialitate. Nu este o pură întâmplare că în intervalul 1970-1990 nu s-au mai remarcat bibliotecari tineri. Nu mai exista o școală.

Absența învățământului de specialitate a avut grave consecințe și asupra statutului profesiei de bibliotecar, care se număra printre ultimele preferințe ale tinerilor.

Curând după căderea regimului comunist s-a reînființat învățământul de specialitate. Asupra acestuia s-a scris mult în ultimii ani. Nu vom face o analiză detaliată a acestui învățământ, ne vom limita doar la câteva observații.

În 1990, la Universitatea din București, Facultatea de Litere, se instituie învățământul biblioteconomic atât de nivel universitar cât și colegial.

În anii următori, acesta s-a extins cu repeziune în alte centre universitare ca Sibiu și Brașov, apoi Târgoviște, Cluj, Timișoara și Oradea și era de nivel colegial sau de nivel universitar cu dublă specializare. Școlile nou-create au funcționat ca secții de biblioteconomie pe lângă diferite facultăți. Numărul de discipline în Curriculum, specifice acelor facultăți, depășea adesea pe cele de biblioteconomie. Acest lucru a avut consecințe negative asupra formării profesionale a specialiștilor în biblioteconomie.

Deși s-a încercat la un moment dat de către Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ să se coreleze programele de studiu ale acestor școli, sub pretextul autonomiei universitare, acest lucru nu a fost acceptat. În aceste condiții nivelul de pregătire al absolvenților era foarte diferit, ceea ce aducea severe critici din partea multor manageri de bibliotecă.

La această situație a contribuit și faptul că în cele mai multe școli, profesorii erau bibliotecari cu pregătire mai mult practică decât teoretică, de multe ori rupți de realitatea profesională contemporană. Adesea predau cunoștințe biblioteconomice oameni care nu cunoșteau serviciile tehnice ale unei biblioteci.

Pentru a se aduce învățământul biblioteconomic românesc la standarde europene s-au întreprins mai multe lucruri. Au fost invitați profesori străini, aproape anual la București, dar și în alte universități în perioada 1990-2000; s-au realizat programe de mobilități pentru studenți și profesori în cadrul Programelor Socrates și Erasmus prin care cei mai merituoși studenți au făcut stagii între 3 și 6 luni în școli europene de prestigiu. Totodată, profesorii noștri au ținut prelegeri în universități străine în paralel cu profesorii străini care au conferențiat la noi. S-au publicat lucrări originale sau traduceri, lucrări de referință în domeniu, cursuri și manuale, alte lucrări pentru formarea studenților. Din păcate, legislația privind prioritatea în angajare a acestor

absolvenți în biblioteci nu-i avantajează, astfel încât multe școli au fost obligate să-și diminueze numărul de locuri sau chiar să se desființeze.

Mulți tineri se orientează astăzi spre alte facultăți după absolvirea cărora să aibă o angajare mai sigură.

Cine citește acest studiu se întreabă pe bună dreptate: ce cred eu că e de făcut în viitorul apropiat în învățământul românesc în LIS?

Consider că trebuie să urmărim cursul mondial - să învățăm din experiența altora, să înțelegem și să aplicăm corect disciplinele care țin de tehnologia informației și să luptăm pentru o legislație favorabilă pe care să o respectăm. În rest, totul depinde de natura umană.

NOTE-BIBLIOGRAFIE- WEBGRAFIE

1. **MASSON, André; PALLIER, Denis.** *Les Bibliothèques.* Cinquième édition refondue. Paris: Press Universitaires de France, 1982, p. 57.
2. *Ibid.*, p. 54
3. **Association for Library and Information Science Education (ALISE).** Vezi: www.alise.org
4. **BUCKLAND, M.** *The Academic Heritage of Library and Information Science: Resources and Opportunities.* Vezi: www.sims.berkeley.edu/buckland/alise00.html
5. **STEIG, M. F.** *Change and Challenge in Library and Information Science Education.* Chicago: American Library Association, 1992.
6. **VAN HOUSE, N.; SUTTON, S.A.** *The Panda syndrome : An Ecology of LIS education.* În: *Library Information*, nr. 41, 2000, p. 52.

7. **PETTIGREW, K. E.; DURANCE, J. C.** Introduction and overview of results. În: *Library Information*, 1, nr. 42, 2001, p. 170-180.

8. **GRIFFITHS, J.-M.; KLING, D.W.** *New Directions in Library and Information Science Education*. New York: Knowledge Industry Publications, 1986.

9. **BARRON, D.D.; BLESSINGER, K.** Curriculum. În: *Library and Information Science Education. Statistical Report 2000*. Chicago: ALISE, 2000.

10. *Idem*

11. *Monitorul Oficial*, nr.131, 10 iunie 1931.

12. Programa cursului a fost publicată în 1941 în revista *Hrisovul*. Parcurgerea sa vădește un erudit bibliolog cu o îndelungată practică bibliotecară, dotat cu spirit de ordine și metodă clară de lucru. Cursul cuprinde 1045 p. și se află la Arhivele Statului. Pentru realizarea lui, autorul s-a folosit de o bogată bibliografie. Sunt citate aici personalitățile marcante ale domeniului, cu deosebire autori francezi și germani.

13. Lecția de deschidere a fost ținută la 22 ianuarie 1929 sub titlul „Studiul și organizarea cărții”. Cursul cuprindea următoarele teme: viața cărții, biblioteconomie, bibliografie, organizarea informației științifice. Acest curs se regăsește sub o altă structură și în zilele noastre la această facultate, fiind inclus între disciplinele auxiliare ale istoriei.

14. ISR urmărea răspândirea culturii în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Ideea care a stat la baza activităților institutului a fost aceea de a crea în mediul rural o singură instituție culturală care să desfășoare diverse manifestări cultural-artistice. Această instituție avea să fie căminul cultural - centru de îndrumare și ridicare a satului. Înființarea căminelor

culturale este precizată în *Regulamentul Fundației Culturale „Principalele Carol”* din 23 octombrie 1923. În acest regulament este precizat și scopul căminului cultural: „înființarea unei case de citire; a unei biblioteci; a unui muzeu local; a unui depozit pentru desfacerea cărților, revistelor și publicațiilor trimise de Fundație ori cerute” (*Monitorul Oficial*, nr.164, 23 octombrie 1923). Vezi: Paliu, P. Contribuția Școlii Sociologice Românești de sub conducerea lui Dimitrie Gusti la dezvoltarea lecturii în mediul rural între cele două războaie mondiale. În: *Probleme de bibliologie*. Vol.2. București: Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Consiliul Așezămintelor Culturale, 1967, p.176-197; Georgescu-Tistu, Nicolae. Preocupări bibliologice la Institutul Social Român. În: Georgescu-Tistu, N. *Cartea și bibliotecă: studii de bibliologie*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Dumitru Bălăeș. București: Editura Științifică, 1972, p.272-281; De la Institutul Social Român. Constituirea secției bibliologice. În: *Îndreptarea*, 28 mar. 1929, 11, nr.67, p.2.

ISR și-a propus: a) să studieze toate problemele impuse de necesitatea înnoirii întregii vieți sociale a României; b) să propună, pe baza unor studii temeinice, soluții practice și mijloace pentru înfăptuirea operei de refacere socială; c) să contribuie la educația socială a maselor; d) să acționeze în direcția înfăptuirii reformelor propuse pe mai multe căi. Între acestea cităm: gruparea membrilor asociației în secțiuni pe specialități, editarea unui organ al asociației, popularizarea ideilor sociale izvorâte din cunoașterea realității prin congrese, conferințe, adunări, cursuri și publicații de propagandă. IRS avea 12 secțiuni - sociologică, culturală, statistică, economică, juridică, politică

socială, bibliografică, bibliologică, politică externă etc. Din conducerea ISR făceau parte personalități marcante ale culturii române din perioada interbelică: Ioan Bianu, Emanuel Bucuța, G. Ionescu-Sișești, V.N. Madgearu, Andrei Rădulescu, C. Rădulescu-Motru, T. Vianu etc.

15. În aceste secții au fost invitate să țină conferințe personalități marcante ale culturii române din perioada interbelică (I. Bianu - *Organizarea legislativă a bibliotecilor și bibliografiei*; N. Georgescu-Tistu - *Problemele bibliologiei și cooperarea intelectuală internațională*; Al. Tzigara-Samurcaș - *Problemele bibliotecilor științifice în străinătate și în România*; D. Gusti - *Proiect de înființare a unei biblioteci de științe sociale și politice*; S. Pușcariu - *Mijloacele de informare bibliografică internațională și românească*).

16. **Dimitrie Gusti**. Cuvânt înainte. În: *Catalogul bibliotecii populare. /Cărți*. București: Imprimeria Națională, 1933, p.3.

Vasile D. Țâra

Autorul

Dr. Vasile D. Țâra este profesor la Universitatea de Vest din Timișoara și directorul general al Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran”
E-mail: tara@bcut.ro

În secolul XXI, BIBLIOTECA nu mai poate fi confundată cu un raft sau cu un depozit de cărți. Nici măcar nu mai trebuie considerată un *templu al lecturii*, pentru că ea a devenit o sursă infodocumentară esențială și indispensabilă mai cu seamă pentru învățământ, pentru cercetarea științifică și pentru formarea și informarea continuă a specialiștilor autentici din toate domeniile vieții socio-culturale, economice etc. Excepționalul progres al tehnicilor de comunicare a înlesnit și chiar a determinat globalizarea la nivelul informării și documentării științifice și culturale. Bibliotecile, modernizate și adaptate exigențelor internaționale, ocupă un loc privilegiat în sistemul globalizat al informării, pentru că ele oferă acces atât la sursele infodocumentare tradiționale, cât și la cele de ultimă oră, îndeosebi la cele electronice, pe care utilizatorii nu le pot găsi deloc sau numai parțial în alte locuri.

Dintotdeauna, dar mai cu seamă în condițiile actuale, când informația științifică și culturală a crescut exponențial în toate domeniile creației intelectuale, iar reforma învățământului, dominată și determinată de interese economice, urmărește, aproape exclusiv, reducerea drastică a numărului de ore afectate predării fiecărei discipline atât în școală, cât și la universitate, actul didactic nu se consumă doar în sala de clasă, unde elevul dobândește o cultură generală mai mult sau mai puțin bogată, ori în cea de curs, unde studentul asimilează o cultură de specialitate mai mult sau mai puțin solidă, în

funcție de cantitatea și calitatea cunoștințelor primite de la profesor, ci și în bibliotecă, unde aceste cunoștințe pot și trebuie să fie întregite și temeinic dezvoltate prin strădania individuală a fiecărui student sau elev.

După terminarea studiilor, *biblioteca* devine, sau ar trebui să devină, cea mai importantă și, uneori, singura școală atât pentru specialiștii adevărați, dornici să-și sporească necontenit competența profesională, cât și pentru toți cei cărora nu le este indiferentă evoluția culturii și condiția lor de oameni bine instruiți. Se știe că aceia care se mulțumesc cu bagajul de cultură generală obținut în școală vor sfârși prin a fi etichetați drept incuți, iar cei care au diplomă universitară, dacă nu mai citesc nimic sau aproape nimic în domeniul specializării lor, devin, mai devreme ori mai târziu, incompetenți și chiar impostori. Informațiile dobândite prin mass-media și, gratuit, prin INTERNET, care se abat zilnic asupra omului modern într-un torent halucinant, nu au valoarea și consistența celor obținute din bazele de date științifice internaționale și din colecțiile bibliotecilor.

Având în vedere rostul și dotarea bibliotecilor actuale, trebuie să ne schimbăm nu numai percepția, ci și pretențiile față de BIBLIOTECAR. Acesta nu mai poate fi asimilat unui slujbaș oarecare, plin de colbul vrafurilor de cărți nedespăruite cu anii, care „ia o carte, dă o carte”, ci trebuie să fie un specialist al cărții, capabil să dirijeze utilizatorul prin hățușul extrem de vast, de variat și de

complex al informării și documentării actuale, să-i fie călăuză sigură și competență în accesarea informației pe orice tip de suport.

Bibliotecarul din instituțiile de învățământ este și participant direct la actul didactic, la actul științific și la actul cultural nu numai ca îndrumător avizat în procesul de obținere a informației de către utilizatori, ci și ca specialist implicat direct în cercetarea științifică și culturală propriu-zisă ori singur, ori în echipă.

Dar bibliotecarul, fie că lucrează într-o bibliotecă aparținătoare unei instituții de învățământ, fie într-una cu personalitate juridică, trebuie să aibă aptitudini și temeinice cunoștințe în domeniul capitale ale sistemului biblioteconomic, cum sunt achiziția de documente, evidența și catalogarea-indexarea, conservarea, gestiunea și comunicarea documentelor, precum și în utilizarea eficientă a echipamentelor și a softurilor de bibliotecă. Enumerând doar aceste servicii de bază pentru organizarea și funcționarea unei biblioteci bine alcătuite, putem aprecia și dimensiunea tehnică și administrativă pe care trebuie să o acopere, cu deplină competență profesională, bibliotecarul.

În sistemul biblioteconomic românesc identificăm trei categorii de bibliotecari, și anume:

1. *bibliotecarul specialist*, care a dobândit o cultură de specialitate printr-o formă superioară de învățământ biblioteconomic, care și-a continuat efortul de specializare prin parcurgerea unei bibliografii fun-

damentale și care se străduiește să se informeze *la zi* cu noutățile din domeniul profesiei sale, la care adaugă o experiență profesională bine întemeiată;

2. *bibliotecarul diletant, adică amator*, autodidact, cu lecturi de specialitate minimale (de regulă, manuale de inițiere în biblioteconomie), cu experiență relativ bună, dar limitată la un domeniu de activitate biblioteconomică, și cu informații de specialitate obținute numai la diverse cursuri de orientare profesională;

3. *bibliotecarul de ocazie*, incompetent și dezinteresat de rosturile bibliotecii, pentru care contează doar siguranța postului și remunerația lunară, idealul său fiind transferul într-o funcție mai bine plătită și, pe cât posibil, conformă cu pregătirea lui de specialitate, alta decât cea de bibliotecar.

În cele câteva mii de biblioteci școlare, universitare și publice din România lucrează, în majoritate absolută, bibliotecari amatori și de ocazie, care tocmai datorită faptului că nu au un statut profesional dobândit printr-o formă de învățământ de specialitate, sunt considerați și tratați ca „oameni buni la toate”, de care te poți însă dispensa fără obstacole administrative atunci când instituția în care lucrează traversează o perioadă de criză financiară. Această atitudine față de bibliotecarul fără diplomă de specialist în domeniul infodocumentar se răsfrânge și asupra bibliotecii în care lucrează, aceasta fiind considerată adesea un serviciu mai mult sau mai puțin necesar, ba chiar negli-

jabil pentru mulți dintre conducătorii instituțiilor școlare, universitare și culturale. Această mentalitate și atitudine extrem de păgubitoare față de bibliotecă și de slujitorii ei s-a născut din confuzia care se face între bibliotecă și o grămadă de cărți, între bibliotecar și un paznic de cărți, între lectura facultativă și obligația specialistului de a fi la curent cu ceea ce se creează în domeniul profesiei lui, precum și datorită inexistenței în România, până după 1990, a unui învățământ biblioteconomic competitiv și bine așezat din punct de vedere structural și curricular.

Profesorul Ion Stoica, inițiatorul învățământului biblioteconomic românesc modern și întemeietorul școlii bucureștene de bibliologie și științele informării, a făcut o analiză pertinentă a sistemului de învățământ infodocumentar din România (1). În studiul Domniei Sale găsim informații esențiale despre apariția și evoluția acestui tip de învățământ la noi, dar mai cu seamă, despre luminile și umbrele școlii actuale de biblioteconomie, precum și despre modul în care ar putea fi soluționate o seamă de probleme ce-i afectează rosturile și calitatea. În concepția sa, două dintre cele mai acute probleme ale învățământului biblioteconomic românesc actual ar fi: 1. inconstanța planurilor de învățământ, care se modifică prea des, generând diferențe de competență profesională între generațiile de absolvenți, nejustificate de evoluțiile firești ale domeniului infodocumentar, și 2. integrarea cu dificultate în sistemul biblioteconomic națio-

nal a specialiștilor formați în instituțiile didactice de profil, datorită lipsei unui „cadru legislativ, complet și convergent privind structurile infodocumentare” (2) din România.

Spre aceste probleme, care influențează negativ evoluția și consolidarea învățământului biblioteconomic românesc, și-a îndreptat atenția și Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ, sub a cărui egidă s-a organizat, în anul 2003, o întrunire a reprezentanților instituțiilor de învățământ biblioteconomic de toate gradele: școli postliceale, colegii, facultăți. Cu acel prilej, s-au analizat planurile de învățământ de la fiecare instituție în parte și s-a elaborat un *plan-cadru*, cu disciplinele de specialitate obligatorii pentru pregătirea viitorilor specialiști în științele informării și documentării, plan aprobat de conducerea Ministerului Educației și Cercetării și difuzat la toate colegiile și facultățile de profil pentru elaborarea propriilor programe curriculare.

La data aceea, în România funcționau patru secții de biblioteconomie, în cadrul universităților din București, Cluj-Napoca, Timișoara și Oradea (3), patru colegii de biblioteconomie, la universitățile din București, Brașov, Sibiu și Târgoviște, și două școli postliceale de biblioteconomie, la Suceava și la Călărași.

Odată cu aplicarea *Convenției de la Bologna* în reorganizarea învățământului universitar românesc, și sistemul de învățământ biblioteconomic s-a modificat substanțial. Colegiile de biblioteconomie și sec-

ția de specialitate (4 ani) de la Universitatea din Oradea au intrat în lichidare, nemaiorganizând examen de admitere în anul universitar 2005-2006. Își continuă activitatea secțiile de biblioteconomie și știința informării, cu denumire și specializare unică, din București, Cluj-Napoca și Timișoara, căroro li s-au alăturat secțiile similare de la universitățile din Brașov și Sibiu, create prin transformarea colegiilor în departamente de învățământ universitar, și cea de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, înființată în anul universitar 2005-2006.

Pentru bibliotecarii fără studii de specialitate în domeniul științelor informării și documentării, se organizează *cursuri postuniversitare*, cu durata de un an, la București, Cluj-Napoca, Timișoara și Brașov și *cursuri postliceale*, la București și Cluj-Napoca. La Universitatea din București se asigură și specializarea în științele informării și documentării prin masterat și doctorat.

Pe lângă formele tradiționale de organizare a cursurilor, la Brașov și la Sibiu funcționează și secții de *învățământ biblioteconomic la distanță*, iar la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, secția de biblioteconomie și știința informării are o linie de studiu în limba română și una în limba maghiară.

Așadar, în România există șase centre universitare, unde se pot forma viitorii specialiști în biblioteconomie și științele informării și documentării.

Până în anul 2005, au absolvit învățământul bibliote-

conomic universitar de lungă durată (4 ani) 782 de studenți, iar colegiul (3 ani), 1030. Cursurile postuniversitare de biblioteconomie și științele informării și documentării au fost urmate de 388 de bibliotecari cu studii superioare, cele postliceale au fost frecventate de 721 de bibliotecari cu studii medii, iar cele de masterat, de 53 de tineri absolvenți de universitate. În total, până în anul 2005 existau 1812 absolvenți ai învățământului biblioteconomic universitar de lungă sau de scurtă durată și 1162 de absolvenți ai cursurilor postuniversitare, postliceale și de masterat, care întruneau, conform legislației în vigoare, toate condițiile de angajare ca bibliotecari pe perioadă nedeterminată (4).

Așadar, instituțiile românești de învățământ biblioteconomic au pregătit până în 2005, aproape 3000 de specialiști în domeniul biblioteconomiei și al științelor informării, căroro li se vor adăuga anual câteva sute de noi absolvenți. Paradoxal însă, prea puțini dintre aceștia ajung să lucreze în biblioteci (5). Motivele care îi îndrumă spre instituțiile unde ar putea să-și exercite profesia pentru care au simțit chemare și pentru care s-au pregătit într-un sistem de învățământ calificat, cu dascăli competenți și temeic implicati în viața didactică și științifică de specialitate, sunt, pe de o parte, subiective, dar pe de alta, obiective. Dintre cauzele subiective, cele mai „eficiente” par a fi: reticenta forurilor tutelare, conduse de persoane recrutate din categoria bibliote-

carilor amatori, care resping apriori necesitatea învățământului biblioteconomic și contestă, în necunoștință de cauză, calitatea acestei forme de pregătire profesională; reacția, de regulă negativă, față de tinerii absolvenți a bibliotecarilor nespecializați, care se simt amenințați de prezența profesioniștilor cu diplomă; remunerarea submediocră, mai ales în instituțiile unde nu se acordă sporurile salariale firești și legale, iar, pentru unii, ar mai fi dificultățile și exigențele profesiei, precum și oferta de slujbe unde competențele bibliotecarului sunt căutate.

Motivul esențial, pe care l-am putea numi obiectiv, dar care înlesnește considerabil atitudinile subiective, este lipsa unui sistem oficial coerent și temeinic fundamentat din punct de vedere legislativ, de angajare a absolvenților de învățământ biblioteconomic în bibliotecă. Soluția este simplă și la îndemâna forurilor de decizie, în special ale Ministerului Educației și Cercetării, care ar putea să instituie anual un concurs de ocupare a posturilor vacante sau ocupate de suplinitori în bibliotecile școlare și universitare, similar cu cel de ocupare a posturilor didactice. Este total nefiresc și în defavoarea calității sistemului infodocumentar românesc să lași la voia întâmplării soarta viitorilor profesioniști ai cărții, pentru școlarizarea cărora chiar Ministerul Educației și Cercetării a făcut și face investiții considerabile.

O altă cauză, care influențează negativ încadrarea bibliotecilor cu personal de specialitate competent și pasionat

de profesie, capabil să se implice eficient în reforma și modernizarea acestui domeniu esențial și determinant pentru întregul sistem de învățământ și de cercetare științifică, este lipsa unei metodologii corecte și unitare de ocupare a posturilor vacante din bibliotecă, care să stabilească nu numai criterii precise de evaluare a candidaților, ci și condițiile de competență profesională pe care trebuie să le îndeplinească examinatorii (6).

Fără îndoială că așezarea învățământului biblioteconomic, în ansamblu, și a sistemului de încadrare cu personal a instituțiilor bibliotecare într-o matcă legislativă bine întocmită, care să nu îngăduie abuzurile și promovarea incompetenței, ar stimula considerabil interesul pentru această profesie de tip universal, profund reabilitată în ultimele decenii și foarte apreciată în toate țările civilizate.

Chiar dacă învățământul biblioteconomic românesc actual a fost reorganizat într-o formulă unitară, impusă printr-o decizie administrativă încă insuficient de sigură și de convingătoare, specialiștii în domeniu ar trebui să se asocieze într-un efort comun de ridicare a departamentelor de biblioteconomie și știința informării la nivelul de recunoaștere și de popularitate al celorlalte secții, cu tradiție mai îndelungată, din cadrul facultăților în care funcționează. Câteva operațiuni necesare și urgente ar putea să contribuie decisiv la împlinirea acestui deziderat:

1. elaborarea, prin consens, a unui nou plan de învățământ,

adaptat treptei de licență a învățământului biblioteconomic și stabilirea unei concepții unitare privitoare la conținutul și menirea cursurilor de masterat;

2. reînființarea secțiilor cu dublă specializare, extinsă la toate specialitățile, nu numai la cele din zona socio-umană, ar face mai atractivă această formă de învățământ universitar și, mai cu seamă, ar pregăti profesioniști pentru toate tipurile de bibliotecă;

3. crearea unui catalog virtual comun al tuturor documentelor de specialitate (cărți, tratate, cursuri, reviste etc.) existente în colecțiile bibliotecilor universitare din România și chiar a unei *biblioteci virtuale de biblioteconomie*, prin inițierea unui proces de digitizare a acestor documente, accesibilă tuturor studenților, masteranzilor, doctoranzilor, cercetătorilor, cadrelor didactice și celorlalți specialiști din domeniul infodocumentar;

4. organizarea periodică a unor simpozioane naționale sau internaționale, centrate pe subiecte de interes maxim pentru evoluția și consolidarea acestei specializări în sistemul de învățământ universitar.

În contextul enormei dezvoltări a informației științifice și culturale și a posibilităților de accesare și de vehiculare a acestei informații, care aproape că nu mai cunosc limite de spațiu și de timp, rostul bibliotecii și al bibliotecarului s-a modificat spectaculos, prezența și contribuția lor în sistemul infodocumentar globalizat fiind o condiție sine qua non a valorificării eficiente și rațio-

nale a creației intelectuale. Fără bibliotecari cu înaltă calificare profesională, devotați profesiei și instituției unde lucrează, nici o bibliotecă nu se poate reforma structural și funcțional la nivelul exigențelor științifice și culturale din secolul XXI. Pentru crearea acestei categorii de profesioniști autentici, trebuie eliminate improvizarea și rutina din formarea și specializarea bibliotecarilor, de aceea este imperios necesar un sistem instituționalizat, bine alcătuit și deplin competent din punct de vedere didactic și științific, care să asigure pregătirea de bază și perfecționarea continuă a celor care s-au dedicat profesiei de bibliotecar, în sensul modern al termenului, adică de stăpân și de dirijor al informației.

lucrau, în urmă cu un an, doar 412 bibliotecari formați în cadrul sistemului de învățământ biblioteconomic. Nu cunoaștem situația din bibliotecile școlare și din cele publice.

6. O astfel de metodologie a fost elaborată în anul 2004, de către Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ, document avizat, conform *Legii bibliotecilor nr.334/2002*, de Comisia Națională a Bibliotecilor, dar nevalidat încă de Ministerul Educației și Cercetării.

NOTE

1. Ion Stoica, *Puterea cărții*, Constanța, ExPonto, 2005, p.102-116.

2. *Ibidem*, p.109.

3. Dintre acestea, două aveau unică specializare (București și Oradea), iar două aveau specializare dublă: *istorie + biblioteconomie* la Cluj și *biblioteconomie + o limbă străină sau limba și literatura română* la Timișoara.

4. Datele menționate mai sus au fost extrase din răspunsurile primite de la toate instituțiile de învățământ biblioteconomic, în noiembrie 2005, la *Chestionarul* trimis de serviciul de specialitate din M.E.C.

5. Conform *Raportului privind starea bibliotecilor universitare la 30 iunie 2005*, elaborat în cadrul C.N.B.Î. pe baza datelor primite de la toate cele 56 de biblioteci universitare de stat din România, în aceste instituții bibliotecare

Modernitate în învățământul biblioteconomic și de știința informării la Universitatea *Transilvania* din Brașov

Angela Repanovici
Andrei Bodiu

Autorii

Dr.ing. Angela Repanovici este profesor la Universitatea *Transilvania* din Brașov, directorul bibliotecii Universității și președintele Comisiei Naționale a Bibliotecilor
E-mail: repa@unitbv.ro

Conf.dr. Andrei Bodiu este decanul Facultății de Litere a Universității *Transilvania* din Brașov
E-mail: a.bodiu@unitbv.ro

În condițiile actuale, de dezvoltare fără precedent a societății informaționale, se remarcă în mod evident o creștere atât a volumului, cât și a complexității activităților din bibliotecă. Începând de la achiziția resurselor de informare de toate categoriile și tipurile, care completează permanent fondul documentar al bibliotecii, până la comunicarea informației solicitate de către un utilizator, sub impactul tehnologiilor de informare și comunicare, toate activitățile, operațiile și fazele de lucru impun existența unui personal bine pregătit din punct de vedere profesional.

Profesia, conform definițiilor din dicționarele explicative ale limbii române, este o ocupație, o îndeletnicire cu caracter permanent pe care o exercită cineva în baza unei calificări corespunzătoare, este un complex de cunoștințe teoretice și deprinderi practice, este o formă de activitate specializată etc.

Profesia de bibliotecar este cuprinsă în Clasificarea Ocupațiilor din România.

Bibliotecarul conservă și îmbogățește o colecție pe care o pune la dispoziția utilizatorilor, este un distribuitor de informații și asigură o selecție pertinentă a informațiilor. Dar, în contextul exploziei informaționale, bibliotecarul are un rol predominant în comunicarea și nu în conservarea informației. Această situație este determinată de evoluția sistemului educativ, a sistemului de informare și a tehnologiilor de informare și comunicare. După cum se știe, în literatura biblioteconomică, referitor la tipologia bi-

bliotecarului, Michel Melot descrie următoarele tipuri de bibliotecar: bibliotecar - cercetător, bibliotecar - inginer și bibliotecar - gestionar. Fiecare tipologie este o corelație între persoană și un aspect de bază al activității din bibliotecă.

A fi bibliotecar este însă o vocație, o interacțiune între aptitudine și atitudine față de toate activitățile ce se desfășoară într-o bibliotecă.

În literatura de specialitate, întâlnim tot mai des noțiunea de personal de bibliotecă sau personal specializat de bibliotecă, în locul conceptului de bibliotecar. Aceasta este o consecință a diversificării activităților de bibliotecă și a competențelor care modifică cerințele postului, nivelul general al pregătirii și calificării.

Toate aceste considerente impun necesitatea găsirii unor criterii de apreciere a eficienței personalului.

Formarea profesională, identitatea profesională, valorile centrale ale profesiei, evaluarea competențelor profesionale și performanța profesională reprezintă elemente ale studiului muncii în bibliotecă, unde rezultatele sunt mai dificil de cuantificat.

Formarea profesională, formarea inițială și formarea continuă se realizează printr-un sistem instituțional organizat.

Formarea profesională inițială este un obiectiv al procesului educațional, având ca scop dobândirea unei profesii sau meserii

După cum se știe, sistemul de învățământ al statelor din Europa cuprinde programe educaționale pentru specializările

■ Modernitate în învățământul bibliotecomic și de știința informării la Universitatea Transilvania din Brașov ■

Biblioteconomie și Știința Informării. În România, învățământul bibliotecomic a fost reluat după câteva decenii de întrerupere.

Învățământul de specialitate a fost creat pentru a răspunde cerințelor reale de pregătire a specialiștilor în domeniul sistemelor de regăsire a informațiilor și diseminării acestora.

Prin învățământul superior de specialitate, România se ali-

niază structurii europene în domeniu, participând la organizarea internațională a accesului la informație. Cerința reală de specialiști în cadrul structurilor infodocumentare orientează această formă de învățământ spre dobândirea competențelor necesare în noile servicii oferite utilizatorilor.

În context european, devine tot mai stringentă nevoia de a avea specialiști în realizarea transferului de informații prin

noile tehnologii și constituirea unor rețele interbibliotecare.

Învățământul bibliotecomic nu are tradiție în învățământului brașovean și a luat ființă în cadrul Universității „Transilvania” din Brașov în anul 1995.

Evoluția instituțională a specializării biblioteconomie și știința informării este prezentată în tabelul următor:

ANUL UNIVERSITAR	COLEGIUL / FACULTATEA (ÎN CADRUL CĂRUIA / CĂREIA A FUNCȚIONAT)	PROFIL / DOMENIU DE LICENȚĂ: DENUMIREA SPECIALIZĂRII
1995-1996	Colegiul Universitar Forestier, Economic și de Informatică	Profil: Biblioteconomie: Biblioteconomie - Arhivistică
1996-1997	Colegiul Universitar Tehnic	Profil: Biblioteconomie: Biblioteconomie - Arhivistică
1997-2002	Colegiul Universitar Tehnic	Profil: Filologie: Biblioteconomie - Muzeologie
2002-2005	Colegiul Universitar Pedagogic și de Filologie	Profil : Filologie: Biblioteconomie
2005-2006	Facultatea de Litere	Domeniu de licență: Studii Culturale: Biblioteconomie, Știința Informării și Comunicării
2006-2007	Facultatea de Litere	Domeniu de licență: Științe ale Comunicării: Biblioteconomie și Știința Informării

Planul de învățământ cuprinde discipline de predare foarte variate, care să asigure o pregătire teoretică și practică adecvată noilor cerințe ale profesiei de bibliotecar și specialist în știința informării: *Teoria literaturii, Lingvistică generală, Literatură comparată, Introducere în știința informării și sisteme informatice, Tehnici de redactare, Introducere în sisteme mass-media, Istoria scriesului și a cărții, Teorii și tehnici de catalogare, clasificare și indexare, Procesare texte pe calculator.*

Planul de învățământ este

în deplin acord cu cadrul fixat la nivel național dar, în plus, și cu ideea de a forma „personal de bibliotecă”. Aceasta ne-a condus către crearea unor structuri complexe și, simultan, complementare. Astfel, în afara dezvoltării capacităților privind tehnologia de vârf folosită în domeniu, studenții de la specializarea *Biblioteconomie și știința informării* învață cum se organizează un eveniment cultural sau cum se face munca în editura. Acesta este și specificul programului de studii de la Facultatea de Litere a Universității Transilvania Brașov, un

program de studii care ține seama că în România nu există, ca în alte țări europene un program de studii ca „meserii ale cărții”. Considerăm chiar că un program de studii de licență sau de masterat cu titlul *Meserii ale cărții* ar putea fi de real impact atât pentru virtualii candidați cât și pentru piața muncii din România.

Studenții de la secția Biblioteconomie au beneficiat de burse de studii în străinătate, în Franța, Italia, Spania, Portugalia și Danemarca, în cadrul Programului Socrates.

Studenții din anii terminali

■ Modernitate în învățământul bibliotecomic și de știința informării la Universitatea Transilvania din Brașov ■

participă cu lucrări la Conferința Internațională de Biblioteconomie și Știința Informării, Biblio - Brașov. Dintre lucrările elaborate de studenți și comunicate la Biblio-Brașov, exemplificăm: *Filigranul brașovean în secolul al XVI-lea, Indicatori de performanță pentru biblioteci: studiu la Biblioteca Universității Transilvania din Brașov, Digitizarea - politica de dezvoltare a colecțiilor și altele.*

Lucrările de diplomă sunt elaborate sub îndrumarea cadrelor didactice, cu tendința de a depăși cadrul teoretic și didactic și de a deveni lucrări de analiză și cercetare a temelor abordate, cu aplicabilitate practică. Astfel, s-au realizat lucrări interesante și complexe, unele pornind, de exemplu, de la patrimoniul existent în bibliotecile brașovene. O sumă de lucrări au abordat tezaurul existent la Prima Școală Românească din Șcheii Brașovului, sub îndrumarea preotului și profesorului Vasile Oltean. Altele s-au folosit de experiența dobândită de studenți în stagiile de pregătire din țări ale Uniunii Europene, realizate prin programul Socrates, orientându-se spre viitor și anticipând elemente pe care noua bibliotecă a Universității „Transilvania” le-a luat în considerare. Am putea astfel descrie experiența elaborării lucrărilor de licență ca fiind bivalentă: orientată spre ideea de moștenire culturală, și implicit de moștenirea culturală brașoveană, și orientată proiectiv, spre viitor, spre globalizare. Din acest punct de vedere, *este necesar ca absolvenții de biblioteconomie să aibă compe-*

tențe în utilizarea unei limbi străine, a echipamentelor informatice și a programelor integrate de bibliotecă, domenii de importanță majoră, fără de care, în etapa actuală, devine imposibilă desfășurarea unei activități de bibliotecă performante.

Formarea profesională continuă asigură perfecționarea profesională permanentă și lărgirea domeniilor de cunoaștere.

Departamentul de formare continuă de la Universitatea Transilvania din Brașov a avut în centrul atenției organizarea de cursuri de formare permanentă și perfecționare profesională. Personalul bibliotecii a participat la următoarele cursuri: *Managementul calității, Auditul calității, Optimizarea relațiilor interpersonale la locul de muncă, Comunicare. Relații publice ale bibliotecilor și Tehnologia informației.*

Fiecare bibliotecă trebuie să asigure dezvoltarea calificării personalului, dobândirea de cunoștințe profesionale noi și să recunoască valoarea fiecărei persoane în cadrul organizației. *Profesia de bibliotecar este o profesie complexă.* Candidatul la profesia de bibliotecar trebuie să dovedească cunoștințe temeinice în utilizarea calculatorului, a sistemelor informatice și în cunoașterea limbilor străine.

Biblioteca trebuie să identifice și să utilizeze noile metode, metodologii și tehnologii și să dezvolte aplicarea acestora prin proiecte de cercetare.

O preocupare încurajatoare a ultimilor ani, la Biblioteca Universității Transilvania din Brașov, a constat în dezvoltarea activității de cercetare. Cerce-

tarea științifică a devenit o preocupare de interes major a activității bibliotecii și s-a materializat în proiecte și contracte. Astfel, au fost derulate sau sunt în curs de derulare următoarele proiecte de cercetare, naționale și internaționale: **PROIECT CNC SIS A 2003-2004: Cercetări privind metodele moderne de conservare a colecțiilor cu aplicații în managementul bibliotecii digitale** **PROIECT CNC SIS A 2006-2007: Model educațional, formativ și de cercetare: linie automatizată de generare bibliografii on-line.**

PROIECT LEONARDO DA VINCI 2005-2006: NR. RO/2005/95006/EX; Migrare, emulare și codificare durabilă - Formarea de experți în managementul documentelor și soft, în salvarea și restaurarea documentelor, în tehnici de emulare și codare XML a textelor cu aplicație în cărțile rare și vechi. **Parteneri:** Prima Școală Românească; Arhivele Naționale ale României - filiala Brașov; Biblioteca Județeană din Brașov; Biblioteca Universității din Bergen, Norvegia; Biblioteca Universității din Bologna-Ravenna, Italia.

PROIECT LEONARDO DA VINCI 2005-2006: Making Memory Live. Digitization and use of old books and manuscripts in new context.

Parteneri: Biblioteca Universității din Bergen, Norvegia; Prima Școală Românească; Arhivele Naționale ale României - filiala Brașov; Biblioteca Județeană din Brașov; Biblioteca Universității din Bologna-Ravenna, Italia.

PROIECT LEONARDO DA

■ Modernitate în învățământul bibliotecomic și de știința informării la Universitatea *Transilvania* din Brașov ■

VINCI 2004-2005: *Conservarea memoriei universale - Transcrierea, Protejarea, Descrierea și Diseminarea Documentelor Rare și Vechi pe Support Electronic. Metode de Prezervare a Conținutului Digital - Codare de tipul XML, Extensible Markup Language, Catalogarea și Clasificarea Cărților și Metode de Diseminare folosind Instrumente de Marketing.* **Parteneri:** Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București; Biblioteca Centrală a Academiei de Științe Economice din București.

PROIECT LEONARDO DA VINCI 2003-2004: NR. RO/2003/PL 91017/EX;

Abordări inovatoare în cadrul bibliotecii universitare - formarea de bibliotecari și specialiști specializați în comunicare electronică, web-design, transmisie de informație digitală, capabili să conceapă produse și servicii utilizând ICT.

Parteneri: Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București; SoftLink S.C. România, Cluj-Napoca; Biblioteca Universității din Exeter.

Biblioteca este, în esență, un serviciu public. Evoluția rapidă a tehnologiilor de informare și dinamismul schimbărilor afectează meseria de bibliotecar.

Promovarea schimbării în cadrul bibliotecilor nu poate fi privită izolat. Trebuie încurajate creativitatea individuală și spiritul de inițiativă și în acest fel calitățile profesionale și responsabilitățile asumate vor asigura succesul schimbărilor în

profesia de bibliotecar. Suntem preocupați, în aceeași măsură, să atingem obiectivul de a dezvolta „personalul de bibliotecă” în relație cu ideea de diversificare a capacităților de cunoaștere și a competențelor, spre sfera a ceea ce se integrează conceptului de *meserii ale cărții*.

Specializarea *Biblioteconomie și Științele Informării* la Universitatea din București

Elena Tîrziman

Autoarea

Dr. Elena Tîrziman este conferențiar la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Științele Informării
E-mail: *tirziman@hotmail.com*

Facultatea de Litere a Universității din București constituie un model universitar și educațional bazat pe interdisciplinaritate, competențe profesionale deosebite, standarde academice ridicate care permit formarea de absolvenți care se integrează ușor pe piața muncii și care contribuie prin propria lor formare umană și profesională la dezvoltarea structurilor instituționale în care se integrează.

Specializarea Biblioteconomie și Științele Informării se înființează în 1990 ca secție a Facultății de Litere a Universității din București, cu denumirea Bibliologie și Știința Informării, ca răspuns la solicitările pieței muncii și mai ales a unei categorii socioprofesionale care simțea nevoie unei formări profesionale specifice (profesiile legate de document și informație)

Secția și-a propus următoarele obiective:

- Să-și definească și să-și facă cunoscută o ofertă educațională care să înglobeze bunele practici din domeniu;

- Să pregătească profesioniști recunoscuți în domeniul biblioteconomiei și științei informării precum și în domeniile interdisciplinare conexe;

- Să promoveze cercetarea științifică din domeniu, inovațiile pedagogice și educaționale, bunele practici din domeniu;

- Să stabilească relații de colaborare cu instituții și structuri similare din țară și din străinătate în scopul îmbunătățirii calității și performanțelor propriilor activități universitare;

- Să implice direct și indirect absolvenții (alumnii) în

îmbunătățirea și susținerea imaginii secției, facultății și universității la nivelul societății;

- Să se implice direct sau indirect în viață științifică, socială, culturală contribuind la formarea de curente de opinie, atitudini în beneficiul întregii societăți.

Admiterea este permisă tuturor candidaților absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat. Condițiile de admitere sunt făcute publice cu cel puțin 6 luni înainte; sunt publicate criteriile de admitere, subiectele din anii precedenți, media ultimului admis. De asemenea, o politică unitară de marketing la nivelul facultății are în vedere prezentarea ofertei educaționale în mass-media, pe website, prin broșuri și pliante de prezentare cu informații actualizate anual și prezentări corecte ale specializărilor și oportunităților oferite de acestea.

Programul de studii al specializării este acreditat. Planurile de învățământ sunt supuse aprobării Consiliului Profesorat al Facultății și apoi Senatului Universității din București.

Specializarea asigură absolvenților pregătirea pentru următoarele profesii: bibliotecari (catalogatori, indexatori, bibliotecari relații cu publicul, bibliotecari pentru servicii de referințe), redactori, arhiviști, documentariști, specialiști baze de date, intermediari de informație specializată, alte meserii din domeniul Științelor Informării.

Secția dispune de laboratoare pentru disciplinele NTIC, cabinet biblioteconomic pentru disciplinele specifice de prelucrare a documentelor. De asemenea, prin specificul speciali-

■ Specializarea *Biblioteconomie și Științele Informării* la Universitatea din București ■

zării, bibliotecile reprezintă suport al activității de învățământ, cât și referențial practic al acestora.

Planul de învățământ cuprinde discipline din următoarea arie tematică :

- istoria cărții, bibliotecilor și arhivelor;
- cultură și civilizație românească și universală;
- biblioteconomie (dezvoltarea colecțiilor, comunicarea documentelor și informațiilor, legislația de bibliotecă etc.);
- teorii și tehnici de catalogare și indexare;
- teorii și tehnici bibliografice;
- informare și documentare;
- management și marketing de bibliotecă;
- informatizarea bibliotecilor, teorii și tehnologii ale informației și comunicării;
- discipline derivate din această arie tematică;
- limbi străine.

De la înființare și până în prezent planul de învățământ a suportat numeroase modificări datorită în primul rând efectelor reformelor din învățământul superior (obligativitatea reducerii numărului de ore, trecerea la sistemul de credite transferabile și organizarea școlarizării pe cicluri, organizarea specializării B, organizarea trunchiului comun pentru specializările din facultate) dar și din necesitatea adaptării la evoluția științifică și practică a domeniului. *Tehnologiile Informației și Comunicării*, în contextul societății actuale, sunt reprezentative pentru profilul formării profesionale în această specializare. Sunt avute în vedere două

aspecte: includerea teoriilor și tehnologiilor informației și comunicării în planul de învățământ și utilizarea acestora ca suport ca suport al activităților educaționale.

Din păcate, modificările succesive ale planurilor de învățământ s-au realizat în detrimentul disciplinelor din domeniul teoriilor și tehnologiilor informației și comunicării (ajungând să dețină o pondere în jur de 15%) și nu putem vorbi de o utilizare a acestora ca suport al activităților educaționale la celelalte discipline. Astfel, având în vedere Planul de învățământ, putem observa că se conturează o formare profesională cu un conținut tradițional orientată către meseriile din domeniul strict biblioteconomic fără a oferi prea multe posibilități pentru meseriile actuale din domeniul Științei Informării. *Practica de specialitate* este integrată în Planul de învățământ și urmărește dezvoltarea competențelor practice necesare exercitării profesiilor specifice din domeniul biblioteconomic. Practica se realizează în structuri de Informare și Documentare de tipul bibliotecilor publice și universitare, centrelor de informare și documentare, servicii specializate în activități informaționale.

Studii masterale

Absolvirea unei instituții de învățământ superior și obținerea unei diplome de licență oferă posibilitatea înscrierii la studii de tip masterat.

Secția de Științele Informării și Documentării din cadrul Facultății de Litere a Universității din București este

singura structură de învățământ superior din România care desfășoară un program de studii de nivel masteral centrat pe problemele colecționării, organizării și diseminării documentelor și informațiilor.

Masteratul se adresează în principal absolvenților secției de Biblioteconomie și Științele Informării ca un nivel superior de specializare, dar permite înscrierea absolvenților cu diplomă de licență de la alte secții și facultăți.

Studiile de tip masterat permit aprofundarea la un nivel superior a tuturor aspectelor care privesc procesele informaționale abordate în contextul societății contemporane numite, nu întâmplător, Societatea Informației. Absolvenții acestor studii pot să profeseze activități specifice având premisele obținerii unor performanțe deosebite și, de asemenea, pot opta pentru continuarea specializării prin cursurile doctorale.

Planul de învățământ cuprinde discipline de strictă specialitate dar și discipline cu un caracter interdisciplinar și este stabilit în acord cu următoarele obiective:

- înțelegerea profundă a locului informației în dezvoltarea societății;
- dezvoltarea capacității de operare în sisteme informaționale moderne;
- perfecționarea metodelor de cooperare;
- formarea și dezvoltarea aptitudinilor pentru cercetare;
- creșterea abilităților de comunicare cu grupurile și cu indivizii;
- consolidarea cunoștințelor privind managementul per-

■ Specializarea *Biblioteconomie și Științele Informării* la Universitatea din București ■

formant;

- înțelegerea relației performanță - calitate în domeniul transferurilor de informații.

Studiile se desfășoară pe durata a două semestre deci un an universitar și se finalizează cu o disertație.

Trecerea, începând cu anul universitar 2005-2006, la structurarea învățământului superior după Planul Bologna va face ca durata studiilor de licență să fie de 3 ani, durata studiilor masterale să fie de 2 ani, iar durata studiilor doctorale să fie de 3 ani.

Studii postuniversitare

În cadrul Secției de Biblioteconomie și Științele Informării se organizează, anual, din anul 2001, un curs postuniversitar de biblioteconomie și știința informării. Acest curs are la baza prevederile Legii învățământului nr.84/1995 și ordonanței de urgență a Guvernului României nr.36/14 iulie 1997 (art.20, al.2) care precizează că în structurile de formare și documentare din România de tipul bibliotecilor nu pot fi angajate pe durată nedeterminată decât persoane cu studii de specialitate.

Cursul este un răspuns la numeroasele cereri ale bibliotecilor și centrelor de informare pentru calificarea personalului care lucrează în aceste instituții. Solicitanții acestor cursuri sunt, în majoritate, bibliotecari care lucrează la diverse biblioteci din țară și care au absolvit alte facultăți decât facultăți care oferă specializări în domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Cursul se desfășoară pe

parcursul unui an universitar și este apropiat ca structură și mod de organizare cu forma de învățământ fără frecvență. Se organizează cursuri de sinteză, sesiune de examene și se finalizează cu susținerea unei disertații.

Planul de învățământ reflectă, într-o formă condensată, planul de învățământ al secției de Biblioteconomie și Științele Informării, urmărind să ofere cursanților un bagaj informațional suficient și adecvat privind istoria cărții, bibliotecilor și arhivelor, dezvoltarea colecțiilor, prelucrarea documentelor, comunicarea colecțiilor, informatizarea bibliotecilor, managementul structurilor de informare și documentare etc.

Numărul mare de cursanți înscriși anual arată că o asemenea formă de specializare este cu adevărat necesară.

Studii postliceale

Începând cu anul de învățământ 2003/2004, la cererea Asociației Bibliotecarilor din Învățământ - România (ABIR), în cadrul Colegiului de Administrație și Secretariat - specializarea Biblioteconomie sunt organizate, anual, cursuri de formare profesională pentru bibliotecarii cu studii medii. Numai în primul an 2003/2004 au fost calificați în cadrul colegiului circa 200 de bibliotecari cu studii medii care erau angajați în biblioteci pe o perioadă determinată, la aceștia adăugându-se alți 100 în anul 2004/2005 - toți aflându-se practic în pericol să-și piardă locul de muncă prin aplicarea Codului muncii, art.82 care

prevede desfacerea contractului de muncă, în absența calificării, după trecerea a 18 luni când expira perioada de angajare determinată. În aceste condiții, organizarea unor cursuri de formare de bază, care să le asigure acestor bibliotecari angajarea pe o perioadă nedeterminată, este singura alternativă.

Tendențe și perspective

Vorbind de tendințele și perspectivele de dezvoltare ale specializării, distingem două planuri:

- planul structural, funcțional, administrativ;
- planul privind conținutul specializării.

Din punct de vedere structural, reforma în învățământul superior din România în acord cu Planul Bologna prevede ca începând cu anul universitar 2005-2006 specializările de nivel universitar să se realizeze pe următoarele trei trepte de specializare:

- licență (bacalaureat + 3 ani);
- masterat (licență + 2 ani);
- doctorat (masterat + 3 ani).

Se urmărește astfel asigurarea unei compatibilități cu învățământul european și se fac posibile mobilitățile studentești și sistemul de credite transferabile. De asemenea, este necesară o coroborare la nivel național cu specializările și condițiile pentru fiecare specializare din nomenclatorul de meserii.

Nivelul de specializare *Licență* va permite studenților care doresc o pregătire de nivel mai general și cu un pronunțat caracter practic să obțină o di-

■ Specializarea *Biblioteconomie și Științele Informării* la Universitatea din București ■

plomă după trei ani de studiu. Aprofundarea cunoștințelor, dobândirea unui nivel superior de calificare și, prin urmare, posibilitatea de a aspira la un post mai bun într-o ierarhie a meseriilor de pe piața muncii se realizează prin nivelul *Masterat*. Pregătirea de nivel masterat poate avea două direcții: masteratul științific, care este orientat spre aspectele științifice și de cercetare ale domeniului și care permite absolvenților să urmeze studiile doctorale și să profeseze în meserii legate de activități de cercetare; masteratul profesional, care urmărește specializarea la un nivel aprofundat în profesiile domeniului. *Doctoratul* reprezintă specializarea la cel mai înalt nivel într-un domeniu și se va realiza prin așa numitele școli doctorale. Absolvenții de doctorat sunt cei care vor susține din punct de vedere teoretic și practic domeniul la nivelul societății.

Din punct de vedere al conținutului specializării, curricula universitară ar trebui să țină cont de profundele transformări existente la nivelul societății în primul rând în ceea ce privește informația și toate procesele informaționale implicite, de mutația care se realizează de la *Biblioteconomie* spre *Știința Informării*.

Procesele de construcție, prelucrare, comunicare și utilizare a informației au devenit esențiale pentru toate domeniile cunoașterii. A devenit o necesitate studierea acestora întrucât de aceste studii și cercetări depinde dezvoltarea generală a societății.

Științele Informării și Comunicării (SIC) constituie un

domeniu interdisciplinar de cercetare; un domeniu transversal asupra celorlalte științe întrucât analizând procesele de construcție, prelucrare, comunicare și utilizare a informației, contribuie la eficiența valorificare a rezultatelor științifice din toate domeniile, în special în cazul științelor sociale și umane, contribuind la evoluția societății în general.

Știința Informării este disciplina care are ca obiect de studiu *informația*. Știința Informării este disciplina de care are nevoie Societatea Informației întrucât asistăm la o dezvoltare a producției și nevoilor de informare; apariția unui nou sector industrial al industriilor de informare; invazia tehnicilor electronice.

Primele discipline din domeniul Științei Informării sunt: științele biblioteconomice muzeologia, documentarea, jurnalismul. Remarcăm că aceste s-au ocupat în perioada lor de început (și încă și în prezent) mai curând de suportul pe care este stocată informația decât de informația propriu-zisă.

Știința Informării este o știință interdisciplinară. Interdisciplinaritatea Științei Informării se datorează conținutelor temelor de cercetare care se fundamentează în strânsă legătură cu domenii deja consacrate: la început erau cartea și bineînțeles biblioteconomia și istoria cărții. Primele realizări de natură științifică vor fi deci legate de bibliotecă și primele legi și analize vor fi bibliometrice. Teoriile de clasificare și teoriile de indexare vor apărea în momentul următor. Printre alte teme centrale, pot fi

amintite lucrările privind sistemele de cercetare online a documentelor, datelor și studiile descriptive de tehnici corespondente: bănci de informare bibliografice, textuale, factuale, cercetări dedicate sistemelor de gestiune a bibliotecilor și a centrelor de documentare (achiziție, circulație, cataloage de bibliotecă informatizate online etc. Încă foarte legată de disciplinele sale de origine dar în ciuda a toate acestea solid ancorată în câmpul științelor informării, se degajă o serie de teme periferice: psihologice (comportamentele de comunicare, procese euristice, reprezentări ale cunoașterii, etc.); lingvistice (semiotica, reformulare, paratexte, morfosintaxa, etc.); sociologice (sociologia științelor, comunitățile științifice, productivitate științifică, valoare etc.); informatice (baze de date, reperare, sisteme expert, programe hypertext, etc.); matematice, logice, statistice (algoritmi, distribuții non-gausiene, logica booleană, procese markoviene etc.); economice, juridice și politice (piața de informație, dreptul creațiilor imateriale, industriei de informație, societatea informației etc.); electronică și telecomunicații (rețele, videotext etc.); filosofice, epistemologice, istorice etc.

Yves Le Coadic consideră că:

*Dintr-o practică de organizare, Știința Informării a devenit o știință socială riguroasă care se sprijină pe o tehnologie la fel de riguroasă. Ea are ca obiect de studiu proprietățile generale ale informației (natu-
ra, geneza, efecte) adică mai*

■ Specializarea *Biblioteconomie și Științele Informării* la Universitatea din București ■

precis:

- analiza proceselor de construcție, prelucrare, comunicare și utilizare a informației

- și conceperea produselor și sistemelor care permit construcția, comunicarea, stocarea și utilizarea sa.

Planurile de învățământ la toate nivelele de specializare, licență, masterat, doctorat ar trebui să țină cont de evoluția profesiilor de informare care este strâns legată de avansarea științei și tehnologiei informației. Prin profesioniști în informare înțelegem persoanele care preiau informația înregistrată pe diferite suporturi, o organizează, o etichetează, o indexează, o stochează, o reperează, o distribuie ca atare sau distribuie produse elaborate pornind de la ea. Activitățile exercitate de profesioniștii din informare prezintă o remarcabilă diversitate. Printre muncile clasice întâlnite în mod curent, pot fi: evaluarea, planificarea, vânzarea și instalarea de rețele locale de comunicare a informației într-o societate industrială (INTRANET-uri), efectuarea de cercetări documentare, manuale și informatizate într-un serviciu de documentare dintr-un centru de cercetare și dezvoltare sau dintr-un centru specializat, instalarea de programe de gestiune de informații pentru informatizarea unei biblioteci, unui muzeu sau a unui centru de informare, instalarea de servicii electronice de comunicare orală (videoconferință) și scrisă (poștă electronică) într-o societate, pregătirea, editarea informației tehnico-științifice dintr-un domeniu, producerea de programe audiovizuale și sisteme de in-

formare multimedia specializate, gestionarea achizițiilor, constituirea colecțiilor unui muzeu, unei biblioteci și informatizarea lor, îndrumarea, coordonarea și realizarea documentării pentru o revistă științifică, instituirea politicii bugetare și a politicii de recrutare dintr-un centru de documentare etc.

În ciuda evoluțiilor timide, vechile profesii de bibliotecari, documentariști, arhiviști și de conservatori sunt și rămân tehnici de document, de obiect și nu de informație; ceea ce le predispune într-o mică măsură la cunoașterea evoluției descriese mai sus care conduce la trei grupe de meserii de înalt nivel:

a) *specialiștii în informare* - această categorie, foarte largă, include persoane care nu lucrează în general în contextul „bibliotecă” tradițional - chiar dacă ei pot apela în activitățile lor la deprinderi de acest tip. Ei manipulează informația făcând apel la tehnici electronice de informare utilizând calculatoare și rețele de telecomunicații. Ei sunt mai mult concentrați pe analiza, comunicarea și utilizarea informației decât pe stocarea și pe protecția colecțiilor de documente, de obiecte;

b) *antreprenorii de informații* - această grupă este constituită din profesioniști în informare care creează societăți de fabricare și de vânzare a produselor și serviciilor de informare. O societate de informare este o societate care organizează, manipulează, transformă, comunică și analizează informația produsă prin investigații, cercetare, studii. Produsul de informare poate fi o

bancă de informații specializate, un program, publicații (index, repertorii, etc.). Un serviciu de informare furnizează informații la cerere unei societăți care nu are serviciu propriu sau detașează profesioniști în informare, pe perioade scurte, în acea societate;

c) *oamenii de știință în informare* - este vorba de comunitatea științifică a cercetătorilor științifici, a profesorilor care fac cercetare în știința informării și a cărei învățământ se raportează la acest domeniu. Ei lucrează în universități, centre de cercetare sau pentru mari societăți care au pus pe picioare programe de cercetare în vederea studierii proprietăților informației și dezvoltării de noi sisteme și produse de informare.

Înțelegerea conținutului actual al specializării *Știința Informării*, a transformărilor la nivelul societății în diversele sale paliere, a transformărilor din conținutul multor meserii legate de informație, apariția unor meserii noi și adaptarea conținutului planurilor de învățământ la aceste realități este provocarea la care trebuie să răspundă această specializare de nivel universitar.

BIBLIOGRAFIE

1. Informații preluate și adaptate după site-ul Universității din București: <http://www.unibuc.ro>
2. LE COADIC, Yves. *Știința Informării*. București: Editura Sigma, 2004, p. 25
3. *Ibidem*, pp. 94-96

Din experiența învățământului biblioteconomic la Târgoviște

Victor Petrescu

Autorul

Dr. Victor Petrescu este conferențiar la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste și directorul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”

E-mail:

victor_petrescu2003@yahoo.com

Biblioteca a aparținut și aparține în continuare comunității, intrând, de-a lungul timpului, în tradiția culturală a popoarelor, drumul cărții fiind strâns legat de cel al bibliotecii.

Sistemul info-documentar internațional, în cadrul căruia bibliotecile ocupă un loc privilegiat, a cunoscut o înnoire și o dezvoltare exponențială în ultimele decenii, determinată de globalizarea și evoluția rapidă a cercetării științifice în toate domeniile.

Structurile de informare și documentare au operat întotdeauna cu purtători de informații prin punerea la dispoziția utilizatorilor a produselor și serviciilor rezultate ca urmare a prelucrării acestora.

În acest context, bibliotecile din România trebuie să facă față atât cerințelor domeniului, cât și realităților proprii. Informatizarea și diversificarea suporturilor de stocare și transmitere a informației științifice și culturale au determinat schimbări profunde în organizarea și funcționarea bibliotecilor, ceea ce presupune o creștere substanțială a competenței profesionale a bibliotecarilor. În vederea atingerii acestui obiectiv, începând cu anul 1990 s-a reluat învățământul biblioteconomic românesc, având ca model cele mai reprezentative instituții de același gen din Europa și din SUA.

Specializarea *Biblioteconomie-Arhivistică* a făcut parte din portofoliul de specializări al Universității „Valahia” din Târgoviște începând cu anul universitar 1993-1994. După depunerea raportului de autoevaluare și evaluarea acestuia de

către comisia de specialitate, a C.N.E.A.A., specializarea a primit autorizația provizorie de funcționare, urmând ca începând cu anul universitar 1999-2000 să fie acreditată (H.G. nr. 535/1999 și H.G. 696/2000).

Obiectivele strategice ale specializării *Biblioteconomie* vizează formarea de specialiști în informare și documentare prin cursuri universitare de scurtă durată pentru cerințele instituțiilor administrative și culturale, societăților comerciale, centrelor de informare, firmelor particulare sau de stat din județul Dâmbovița și din județele învecinate. În prezent structurile de informare și documentare oferă noi tipuri de servicii unui public care, grație informaticii, are posibilitatea unui acces mult mai direct la cărțile și documentele solicitate. Pentru formarea unor buni specialiști, adevărați „tehnicieni ai informației”, specializarea noastră colaborează cu specialiști din domeniile cele mai variate (informaticieni, ingineri, economiști).

De-a lungul anilor s-a urmarit furnizarea de cunoștințe și deprinderi studenților:

- privind organizarea, prelucrarea și comunicarea fondurilor de documente dintr-o bibliotecă, arhivă sau alte structuri documentare;

- despre administrarea serviciilor bibliografice din structurile documentare și arhive, atât în mod tradițional cât și utilizând noile tehnologii ale informației;

- de catalogare și indexare;
- despre serviciile și facilitățile oferite de instituțiile specializate; servicii oferite prin

rețelele INTERNET și INTRANET.

De-a lungul celor 11 ani de învățământ biblioteconomic de scurtă durată la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, planurile de învățământ au încercat să acopere noțiunile teoretice fundamentale cât și practicile privind noile tehnologii ale informației și comunicării necesare formării unui bibliotecar.

Programele de studiu s-au schimbat frecvent, uneori de la un an la altul și promoții la rând s-au format diferit. Planul de învățământ al specializării Biblioteconomie - Arhivistică pe anul universitar 1994-1995 era structurat pe *discipline de pregătire fundamentală* (Limba română contemporană; Literatura română; Literatura universală și istoria culturii universale; Legislația și gestiunea fondurilor publice; Informatica în biblioteci și arhive etc.), *discipline de specialitate* (Paleografie slavo-română; Introducere în biblioteconomie și știința informării; Biblioteconomie; Teorii și tehnici de catalogare; Arhivistică; Istoria cărții, tiparului, bibliotecilor; Bibliologie generală) și *discipline socio-umane*. În cadrul *disciplinelor liber alese* se studia o limba străină, Teoria codurilor și Tehnici de restaurare a cărții și documentelor. Modulul disciplinelor fundamentale era comun specializărilor Biblioteconomie - Arhivistică și Birotică. Astfel, ponderea disciplinelor de specialitate era de 38%, a disciplinelor socio-umane de 9,5%, iar a celor fundamentale de 14,5%. Totalul orelor pe săptămână era de 28, iar

numărul de examene și verificări de 10 pe semestru. Examenul de licență se încheia cu un examen la o disciplină fundamentală, un examen la o disciplină de specialitate și susținerea lucrării.

Începând cu anul universitar 1995-1996 s-a observat o tendință de respingere a istorismului. Întrebarea la care s-a încercat să se răspundă prin elaborarea următoarelor planuri de învățământ a fost: Trebuie bibliotecarul să fie doar un tehnician sau și un umanist? În acest sens, mai are nevoie de o cultură generală sau îi sunt necesare doar stăpânirea unor tehnici și instrumente metodologice? Astfel, în cadrul disciplinelor de pregătire fundamentală s-a făcut necesară prezența unui curs de *Bazele informaticii* reprezentând un început timid al introducerii noilor discipline care caracterizează societatea informațională și la care și bibliotecarii erau chemați să participe. Structura împărțirii disciplinelor a rămas aceeași ca și în anul anterior doar că în cadrul disciplinelor fundamentale au apărut discipline noi ca: Bazele informaticii, Psiho-Socio-Pedagogia lecturii, iar în cadrul celor de specialitate Conducerea și administrarea bibliotecilor. Ca pondere disciplinele fundamentale dețineau 50% din total, iar cele de specialitate 30%.

Necesitatea dobândirii unui volum minimal de cunoștințe privind tehnologia informației a impus adoptarea unui nou plan de învățământ adaptabil la forma scurtă de școlarizare pentru anul universitar 1996-

1997.

Principiile care au stat la baza elaborării noii curricule au fost:

- rezolvarea principalelor probleme referitoare la noile tehnologii ale informației și comunicării;

- abordarea în mod gradat a domeniului.

Disciplinele studiate au fost împărțite în *Discipline de pregătire generală*, *Discipline de specialitate* și *Discipline fundamentale*. Acum apar și discipline noi datorită faptului că o singură materie nu trebuia să se mai studieze în toți cei trei ani de studiu. Din această cauză aceeași disciplină a fost redenumită, de exemplu, noțiunile de biblioteconomie se studiau la disciplinele: Introducere în biblioteconomie și știința informării în primul an, Biblioteconomia în al doilea an și sub numele de Comunicarea colecțiilor de documente și date în al III-a an.

Tot acum își fac prezența cu mai multă pregnanță discipline ce se referă la noile tehnologii ale informației: Sisteme automatizate de informare și documentare; Sisteme și limbaje documentare; Tehnologia informației în sistemele automatizate. Ponderea disciplinelor de specialitate crește la 59% în detrimentul celor de pregătire generală de numai 32%, iar numărul de ore și de examene rămâne același ca și în anii precedenți; de asemenea și desfășurarea examenului de absolvire.

Noutatea privind modificarea planului de învățământ pentru anul universitar 1997-1998 a fost introducerea pache-

telor opționale pentru anul al treilea de studiu, studenții putând opta pentru unul din cele două. Astfel, opțiunea 1 era orientată spre discipline ce țineau de introducerea unor noi tehnici, moderne în biblioteci (Sisteme și limbaje documentare; Sisteme automatizate de informare și documentare etc.), pe când cea de-a doua opțiune se axa mai mult pe relațiile cu publicul și noțiuni de marketing-management (Management cultural; Noțiuni de marketing; Protocol și relații cu publicul etc.).

Disciplina de *Informatică* a fost distribuită în cadrul disciplinelor facultative, ceea ce a însemnat un pas înapoi pentru că fără stăpânirea unor noțiuni fundamentale în acest domeniu studenților le era greu să înțeleagă celelalte discipline privind aplicarea noilor tehnologii la activitatea de bibliotecă. Ca pondere disciplinele de pregătire generală, de specialitate și opționale erau la egalitate: 25%, iar numărul de ore pe an și cel de examene se păstrează identic ca și în anii anteriori.

Începând cu anul universitar 1998-1999 a fost introdus sistemul alocării de credite, studentul necesitând obținerea a 56 de credite la disciplinele obligatorii, 4 la cele opționale, 30 la examenul de absolvire și 4 credite pentru studierea primei limbi străine. Trecerea dintr-un an de studiu în altul era condiționată de obținerea a minim 40 puncte credite.

În acest sens structura planului de învățământ a fost iarăși modificată, disciplinele fiind împărțite în obligatorii,

opționale și liber alese. Disciplinele opționale s-au redus la două pentru fiecare pachet în parte, studentul alegând pachetul A sau B. S-a perpetuat greșeala din anul anterior, și anume introducerea disciplinei *Informatică aplicată la biblioteconomie* tot în cadrul celor facultative. Ponderea disciplinelor obligatorii era de 82,96%, cele opționale de 5,68% iar cele liber alese de 11,36 %.

Anul universitar 1999-2000 a însemnat o nouă cotitură în structura planului de învățământ, disciplinele opționale fiind introduse doar la anii II și III, pentru anul I studiindu-se doar discipline introductive. De remarcat că apar în cadrul disciplinelor obligatorii *Introducere în informatică*, *Documente multimedia* și *Teoria comunicării*, ca discipline noi ce se studiază în anul I. Numărul orelor alocate disciplinelor de cultură generală scade, iar opțiunile se îndreaptă spre noțiuni de automatizare a bibliotecilor și noțiuni de cultură și civilizație universală. Se păstrează aceeași structură de studiere a unei discipline doar pe parcursul unui semestru și același număr de ore săptămânal precum și metodologia de desfășurare a examenului de absolvire.

Pentru anii universitari 2001/2003 structura rămâne în linii mari aceeași doar că scade numărul de ore săptămânal la 24 prin diminuarea numărului de ore alocate disciplinelor: *Introducere în biblioteconomie*; *Introducere în arhivistică*; *Introducere în teoria catalogării și clasificării*. Tot acum

apar discipline noi cum ar fi: Regăsirea informației; Utilizatorii de informație; Management informațional. De menționat că începând cu anul 2002-2003 specializare rămâne doar Biblioteconomie, numărul de ore aferent disciplinelor arhivistice scăzând în consecință.

În anul 2003-2004, ca urmare a aplicării programului de reformă, numărul de ore săptămânal a scăzut la 20. S-au introdus o serie de discipline noi la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ: *Tipuri de biblioteci*; *Arhivarea documentelor contemporane*. Practica a fost introdusă ca și disciplină în cadrul programului de pregătire săptămânal, iar anul al III-lea va efectua activitatea de practică în semestrul al II-lea, toate orele la celelalte discipline fiind susținute în semestrul I, ceea ce a demonstrat timpul a fost o idee nu tocmai fericită.

Menționăm că majoritatea absolvenților de la Târgoviște își desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor de profil dovedind abilități și cunoștințe solide în domeniul parcurs.

Începând cu anul universitar 2005-2006 nu s-a mai organizat sesiune de admitere la Specializarea Biblioteconomie, motivându-se în acest sens aplicarea principiilor Procesului de la Bologna, precum și aplicarea principiilor economiei de piață conform cărora o specializare nu este profitabilă dacă nu întrunește un număr de minim 60 de studenți pe an.

În concluzie, putem afirma că s-a ajuns la aceeași situație

ca înainte de desființarea învățământului biblioteconomic, doar că de data aceasta nu s-a luat o hotărâre în acest sens la nivel înalt, ci condițiile socio-economice au fost mai puternice decât motivațiile educaționale.

Structurile clasice care asigură informarea și documentarea - bibliotecile și centrele de informare - au fost nevoite să-și modifice centrul de greutate al activității de la accesul la documente primare la accesul și furnizarea de informații care să corespundă cerințelor utilizatorilor. Pe de altă parte, apariția unor sisteme de informare orientate către furnizarea de informații de larg interes pentru viața fiecărui individ (informații pentru piața muncii, informații pentru asistență socială sau medicală, informații politice, culturale etc.) au creat un mediu concurențial informațional pentru structurile info-documentare deja consacrate.

Un loc special în sfera serviciilor de informare pentru cetățeni îl joacă bibliotecile, cu noul lor rol de furnizor și mediator de informații între comunitatea celor care le produc și a celor care le consumă (adică cititorii). Nu este suficient ca biblioteca modernă, informatizată, să ofere servicii de informare asupra colecțiilor pe care le deține, ci trebuie să devină un mediu de informare și comunicare multidisciplinar, complex, deschis oricărui nevoi informaționale ale comunităților servite.

Tendența este una clară: indiferent de relația care va exista între industria procesării datelor și industria comuni-

cațiilor, tehnologia ne va furniza noi și extinse capacități pentru mișcarea și distribuirea informației electronice în toate formele dintr-un loc în altul. Specialiștii văd în biblioteca viitorului o bază de date în care informațiile ocupă un spațiu foarte restrâns, sunt excelent indexate și accesibile la comanda oricărei persoane conectate la rețea.

Astfel, statutul bibliotecilor și al bibliotecarilor se va modifica substanțial. Specialiștii își pun diverse întrebări, pornind chiar de la existența bibliotecii acum, la începutul mileniului III. Dacă răspunsul este afirmativ, se nasc noi întrebări; va fi vorba de același tip de bibliotecă? Ce metode vor trebui aplicate pentru adaptarea profesioniștilor bibliotecii la impactul mijloacelor electronice? Bibliotecarul viitorului va fi un specialist în informație. El va înceta să fie un intermediar între puterea culturii sau științei și exploatarea lor, nu mai trebuie să caute și să descopere documentația și informația pentru a o pune la dispoziția celui care o solicită.

Instituția bibliotecară, în contextul actual, suportă o desacralizare, nemaifiind văzută ca un templu, ci este concepută ca un organism viu, în continuă prefacere. Pentru a putea supraviețui biblioteca este obligată să excludă anacronismul, adoptând modele noi și flexibile. În această lume în continuă schimbare biblioteca trece printr-un proces de adaptare la cerințele societății informaționale, asumându-și noi competențe și responsabilități.

Cunoașterea este informa-

ție cu înțeles și informație care acționează. De aceea societatea cunoașterii nu este posibilă decât grefată pe societatea informațională și nu poate fi separată de aceasta. În același timp, ea este mai mult decât societatea informațională prin rolul major care revine informației-cunoaștere în societate, cel mai bun înțeles al Societății cunoașterii fiind probabil acela de Societate informațională și a cunoașterii.

Ca o concluzie tendința actuală este de diversificare și de adecvare a serviciilor de bibliotecă, în vederea găsirii de noi soluții, ținându-se cont de criteriile de adresabilitate, accesibilitate și disponibilitate a informației.

În prezent informația se convertește în resursă economică, iar acest sector al informației începe să joace un rol din ce în ce mai important. Prezența informației în mediul social a dus la extinderea resurselor informaționale din spre cadrul tradițional al bibliotecilor și arhivelor până la introducerea acestora în organizații sau instituții.

Noul statut al bibliotecarului, al documentaristului, ca intermediar între informație și utilizator, impune regândirea permanentă a programelor de formare, dând posibilitatea: completării competențelor cu altele noi, sau perfecționarea acestora în vederea oferirii unor informații de calitate și într-un timp cât mai scurt, cerute de servicii noi; dezvoltarea unor programe de formare care să dezvolte aptitudini noi, utile noilor meserii practicate în biblioteci, meserii într-o con-

tinuă evoluție și schimbare.

În societatea informației spre care ne îndreptăm, cunoașterea devine un factor competitiv, cetățeanul devenind tot mai activ. *Obiectivul unei biblioteci, centru de informare, centru de formare, centru cultural și centru social, este acela de a oferi accesul la orice tip de informație, pentru oricine, oricând și oriunde.*

Biblioteca va avea nevoie de: o nouă spațialitate; un nou mod de organizare și conservare a colecțiilor; un nou flux informațional; noi servicii oferite utilizatorilor; un nou mod de lucru (în echipă); formarea permanentă a întregului personal pentru a putea coopera la nivel național/ european/ mondial.

Evoluția bibliotecii și a profesiei, a modului de lucru impune personalului o permanentă pregătire și flexibilitate în vederea îndeplinirii obiectivelor. Globalizarea impune noi competențe, noi aptitudini, noi moduri de lucru la care trebuie să participe întreg personalul, informația fiind un produs, regăsibil în orice serviciu.

Putem afirma că bibliotecile sunt instituții-cheie pentru accesul cetățeanului la societatea informației și pentru integrarea socială care ar trebui să evite sau să reducă neajunsurile pe care societatea informației le-ar putea provoca. În acest sens bibliotecarii sunt cea mai bună interfață între cetățeni și informație, putând contribui în mare măsură la diminuarea acestor neajunsuri. Dar ca aceste cerințe să devină viabile este nevoie de un sistem

de învățământ bibliologic performant, axat pe cunoștințe practice și tehnologice de ultimă oră și aliniat la sistemul internațional de învățământ privind Știința Informării, învățământ dublat însă și de cunoștințe de cultură generală, de sociologie a comunicării sau a lecturii.

BIBLIOGRAFIE

1. **ERICH, Agnes.** Evoluția (sau involuția) învățământului biblioteconomic la Târgoviște. În: *De la biblioteconomie la știința informării: învățământul bibliologic românesc*. București: Ager, 2005, 230 p
2. **DRĂGĂNESCU, Mihai.** *Globalizarea și societatea informațională: studiu pentru grupul ESEN II*. București: Academia Română, 2001.

Anca Sîrghie

Autoarea

Dr. Anca Sîrghie este conferențiar la Universitatea din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte

1. Anotimpurile unei specialități academice

Ca cetate universitară, Sibiu are tradiții seculare teologice și juridice, el formându-și de-a lungul timpului și o școală pedagogică redevabilă. În schimb, ca în majoritatea centrelor universitare românești, specialitatea Biblioteconomie la Sibiu este o inovație postdecembristă, rod al unui anotimp primumer când în ultimii 17 ani în România au început să se producă semnificative mutații în formarea de specialitate a celor ce servesc sistemul infodocumentar. Mai exact, specialitatea Biblioteconomie a fost promovată de Catedra de Istorie Contemporană a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu cu începere din anul 1991-1992 drept colegiu, ca formă a învățământului superior de 3 ani. În *Hotărârea de guvern nr. 461/1991* se stipulează principiul conform căruia colegiile „sunt organizate în instituțiile de învățământ superior existente sau în alte unități școlare, dar făcând parte din structura instituțiilor de învățământ superior”. În „Monitorul oficial al României”, anul XII, nr. 397 din 24 august 2000 apare *Hotărârea de guvern nr. 696*, din 17.08 2000 prin care este acreditată la Sibiu specializarea Biblioteconomie-Arhivistică, în forma învățământului de zi, cu durata de 3 ani, la Facultatea de Litere, Istorie și Jurnalistică. Ca motivare cu caracter general, la baza înființării acestei duble specializări a stat considerentul că atât în viitorul apropiat cât și în cel de perspectivă mai îndelungată se cereau formați

bibliotecari și arhiviști cu o temeinică pregătire profesională pentru domeniul unor asemenea discipline de frontieră.

Prin această formă de școlarizare se aveau în vedere profesioniștii solicitați pentru bibliotecile și arhivele unor instituții publice ori private, ca recul la situația de până în 1990 când majoritatea angajaților fie că nu aveau studii superioare, fie că absolviseră alte specialități universitare. Ceea ce se cerea demontat de la bun început era falsa convingere că profesia de bibliotecar se poate învăța din mers, adică după angajarea în instituție, respectiv prin transmiterea cunoștințelor deținute de practicanții cu îndelungată experiență.

În primii ani, concurența la examenul de admitere a acestui dublu profil de la Colegiul Universitar din Sibiu a fost mare, mai ales că după absolvire studenții aveau șansa ca, fără a da temutul examen de admitere, să continue studiile la oricare profil de lungă durată al facultăților de resort, devenind după alți 3 ani și profesori de istorie, de limba și literatura română sau de limbi străine, respectiv franceză sau engleză ori germană. În noile condiții ale concurenței instaurate de economia de piață, posibilitatea de a deveni un profesionist policalificat cu 3 sau chiar 4 specializări a atras mulți candidați, care estimau șansele sporite de angajare mai ales într-o școală ca profesori și bibliotecari, totodată.

În anul 1996-1997 s-au înscris la examenul de admitere 204 candidați pe cele 29 locuri subvenționate de stat. Alina

Ciornea, o absolventă care fusese angajată prin concurs la Biblioteca Județeană „ASTRA” din Sibiu, ca apoi să emigreze în Canada, unde acum activează la o bibliotecă universitară, evoca într-o epistolă recentă emulația acelei perioade (socotite de acum istorice!), când „la Biblioteconomie-Arhivistică” - după cum afirma ea - „îmi aduc aminte că era foarte mare concurența, mai mare ca la Litere; eram 8 și ceva pe un loc și acum... Problema este că bibliotecarii au salarii foarte mici în România; fiecare se orientează spre ceva mai bănos. Aici /în Canada - n.n./ salariile sunt destul de bune; eu sunt mulțumită”. Ceea ce se poate citi printre rânduri este adevărul că, după ce în ultimul deceniu oferta universitară s-a diversificat și înzecit numeric, spre această profesie în România nu se îndreaptă în prezent decât cei la care pasiunea cărții este mai mare decât avantajul câștigului material. În mod cert, bibliotecarul viitorului trebuie să aibă o vocație specifică, înainte de toate, el înțelegându-și misiunea de formator intelectual pentru generațiile ce vin.

2. Atracția profilului biblioteconomic între rațiuni și cifre statistice

Sibiul, oraș aflat în centrul țării, prin poziția sa geografică a polarizat interesul candidaților din toate regiunile limitrofe, ajungând chiar la zonele estice ale Moldovei, cât și la județele din sudul țării. Într-o perspectivă imediată, s-a luat în considerare elementul favorabil acestui nou profil academic, justificat pe plan local de

existența unei puternice filiale a Arhivelor Statului, a unor fonduri de documente aflate în păstrarea altor instituții, cum sunt Mitropolia Ardealului, Episcopia Evanghelică și a unui număr de biblioteci cu tradiție îndelungată, cunoscute în țară și peste hotare, ca Biblioteca Județeană ASTRA (unde în ultimii ani au fost angajați aproape numai absolvenți ai colegiului de specialitate), Biblioteca „Brukenthal” ori Biblioteca Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”.

Analizând situațiile statistice ale celor 15 ani de școală biblioteconomică universitară sibiană, constatăm că niciodată nu s-a depășit cifra de 16 studenți cu taxă, chiar și atunci când aceasta nu depășea valoarea anuală de 500 Euro ca în prezent, când cifra înscrișilor cu asemenea statut la această specialitate a scăzut vertiginos. La început, fiecare an avea 30-40 de studenți școlarizați, chiar dacă nu au ajuns cu toții la absolvire. Prima promoție de biblioteconomiști sibieni din anul universitar 1993/94 a avut 22 absolvenți, numărul lor crescând sensibil la 28 în anul următor, ca în 1995/96 să termine o promoție de 32 biblioteconomiști. Lor le-au urmat în anul 1996/97 alți 24 de absolvenți, ca în promoția 1997/98 numărul profesioniștilor cărții pregătiți la Sibiu să sporească din nou la 29.

Ca atare, în anul universitar 1997/98 la cursul de zi au absolvit 29 biblioteconomiști, în 1998/99 au urmat alți 22, în 1999/2000 au terminat 36, în 2000/2001 ajungând la final 37; în 2001/2002

au absolvit 20, în 2002/2003 urmând 14, apoi numai 7 și în 2004/2005 alți 15. Sunt cifre deloc spectaculoase, ce pot acoperi, ca și în cazul celorlalte centre universitare românești, solicitările zonale ale specialității. Lor li se adaugă în ultima perioadă, aflată sub semnul unui reviriment, absolvenții cursului I.D. al colegiului de specialitate, care la finele anului universitar 2005-2006 au întrunit cifra de 50 de biblioteconomiști cu studii superioare.

Nu vom estima ocuparea unor posturi de specialiști în biblioteconomie în zonele atât de diverse și îndepărtate ale țării, de unde au venit la Sibiu cei mai mulți studenți ai cursului I.D. angajați deja în instituții ale cărții, despre care tocmai de aceea nu am realizat evidențe exacte. În schimb, afirmăm cu certitudine, că în orașul de pe Cibin de-a lungul anilor absolvenții au avut șansa de a fi angajați ai unor noi instituții ale cărții, la care se cereau organizate fonduri valoroase și bogate, precum Biblioteca Universitară, Biblioteca Britanică, cea Franceză, Americană și Germană sau Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane, ca filială a Academiei Române, Biblioteca Medicală, bibliotecile facultăților și Biblioteca Universității Alma Mater etc.

În alcătuirea planului de învățământ, disciplinele de pregătire generală și de specialitate, divizate în obligatorii, opționale și facultative, ca și programele de practică aferente, au fost concepute gradual, eșalonate pe cei 3 ani de studiu.

Studentii sibieni și-au realizat de la început pregătirea de specialitate pe baza unui plan de învățământ în care Bazele biblioteconomiei, Introducere în informatică, Istoria scrisului, a cărții și a bibliotecilor, Bibliografia, Biblioteci de specialitate, Edituri și norme editoriale, Istoria cu ramurile ei tradiționale, Limba și unele discipline ale Lingvisticii sau Literatură, atât cea românească sau cea universală și comparată etc. figurau ca discipline fundamentale de pregătire. Lor li s-au adăugat cursurile altor discipline de frontieră ca Psihopedagogia lecturii și studiului sau cele de noutate precum Implementarea mijloacelor de calcul în biblioteci, Managementul bibliotecilor, Programe speciale. Implementarea informaticii în arhivistică etc. În funcție de obiectivele formative ale profilului de specialiști în mănuirea cărții beletristice, socotită drept cea mai solicitată în majoritatea bibliotecilor, s-a asigurat și ponderea unor cursuri din programa de învățământ, mai ales în prima perioadă de activitate a colegiului, când figurau discipline ca Orientări și tendințe în istoria literaturii române sau Confluente literare și estetice etc.

După absolvirea primelor promoții de biblioteconomiști-arhiviști s-a constatat că se cerea schimbat raportul dintre disciplinele Istoriei, cu un număr prea mare de ore, și Informatică, domeniu care devenea tot mai evident prioritar, dar care pe moment părea subestimat în pregătirea viitorilor profesioniști ai Informației do-

cumentare, mai ales că această materie trebuie înțeleasă drept una dintre pârgurile de forță ale progresului în toate ramurile vieții economice, sociale și cultural-științifice. Preocuparea de principiu în alcătuirea planului de învățământ a fost constituirea unui trunchi comun cu celelalte școli de biblioteconomie din țară, respectiv cu cele din București, Cluj, Brașov, Oradea și Timișoara.

Din anul universitar 2004-2005 prin *Hotărârea de guvern 1609* din 30.09 2004 s-a abandonat la Sibiu formula colegiului universitar în favoarea învățământului de lungă durată cu dubla profilare Limba și literatura română-Bibliologie-Biblioteconomie (tautologia numi aparține!). Dublul profil presupunea un curs de zi cu durată de 4 ani, ceea ce solicita schimbări radicale la nivelul planului de învățământ. Dar, după absolvirea numai a primului an în noua formulă, o altă directivă impusă pe plan național, anume pe baza *Hotărârii de guvern 1175* din 11 septembrie 2006, cerea trecerea la studii de monospecialitate, astfel că Biblioteconomia era afiliată domeniului de studii de licență Științele Comunicării. Structura colegiului de profil a mai funcționat în lichidare la cursul I.D. În ciuda tuturor protestelor formulate de profesorii care au înțeles că într-o perioadă a necesarei policalificării la tinerii români, o asemenea amputare este cu totul păgubitoare, dubla specialitate a fost eradicată din cauza reglementării impuse de Ministerul de resort. Din aceleași motive obiective, durata pregătirii a crescut cu un an la

cursul I.D., măsură care a provocat justificate nemulțumiri în rândurile studenților și nu mai puțin ale cadrelor didactice. Odată cu aplicarea reformei de la Bologna, alinierea europeană a impus la disciplinele umaniste un învățământ universitar în structura 3 ani de studiu pentru licență-2 ani de masterat și 2 ani pentru doctorat, formulă adoptată în prezent și la specialitatea Biblioteconomie-Știința informării.

Ceea ce a contracarat asemenea insatisfacții este interesul profesional manifestat de unele cadre didactice de la Sibiu, care au redactat note de curs și cărți de specialitate, cu care au venit în întâmpinarea pregătirii din ce în ce mai solide a studenților. Cele 4 cadre didactice ale profilului, care activează pe mai departe în catedra de Limba și Literatura română a Facultății de Litere și Arte, și-au îmbogățit de la un an la altul cursurile, oferite pentru început sub formă de fascicule, unele dintre ele fiind apoi și publicate. Spre a da doar un singur exemplu, anume cel mai bine cunoscut mie, țin să menționez că am tipărit în domeniul specialității: *Lectura și studiul. Introducere în psihopedagogia lecturii și a studiului*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2000-2002; *Biblioteci de specialitate*. Editura Alma Mater, Sibiu, 2002; *Istoria scrisului, a cărții și a tiparului*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2004; *Literatura universală și comparată*, (în colaborare cu lector univ. Dumitru Chioaru), Editura Alma Mater, Sibiu, 2000, 2001; *Introducere în*

biblioteconomie. Completarea colecțiilor, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002; *Pagini din istoria bibliotecilor, Biblioteci celebre ale lumii*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002; *Istoria literaturii române. Partea I. Evoluția literaturii scrise*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002; *Carte veche românească*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002; *Relațiile cu publicul în bibliotecă*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2003; *Utilizatorii bibliotecilor*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2003; *Din istoria presei românești*, Editura Technomedia, Sibiu 2004; *Edituri și colecții editoriale*, Editura Technomedia, Sibiu 2004; *Metodologia cercetării științifice și instrumentele ei*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2005; ediția a 2-a, Editura Technomedia, Sibiu, 2006. Nefiind predate la biblioteca facultății pentru uzul studenților, cursurile altor cadre didactice de profil nu au putut fi menționate aici.

3. Inițiative, deschideri și noi perspective

Visul celor care lucrează în rețeaua infodocumentară românească de a intra în circuitul informațional mondial a prins viață cu rezezițiune după 1989, dar interdicția unei jumătăți de secol socialist se resimțea acut, întrucât implementarea unei asemenea recordări presupune o pregătire pe care școlile de biblioteconomie ale Europei de Vest cu societatea lor liberă au parcurs-o într-un ritm firesc și la timpul convenit. Exemplul lor este folositor în anotimpul tranziției românești în care continuăm să căutăm busola miraculoasă a eficienței.

A. Acordul de colaborare cu o universitate din Franța

Cu începere din anul universitar 1997-1998 Biblioteconomia sibiană a beneficiat de șansa unor vizite profesionale organizate la Universitatea Bordeaux 3 „Michel de Montaigne” din Franța, unde am pus, împreună cu decanul Facultății noastre din acea perioadă, bazele unei colaborări bilaterale, fructificate consecvent și fructuos până în prezent. Studenții biblioteconiști de la Sibiu, care au beneficiat la început de o practică de 7 sau 10 zile în bibliotecile franceze, neocolindu-se nici Biblioteca Națională a Franței din Paris, au dobândit în cadrul acordului dintre universități două sau chiar trei burse Socrates, aflate anual și acum la dispoziția lor. Dar condiția preliminară și eliminativă de cunoaștere a limbii franceze n-a fost îndeplinită la nivelul tuturor promoiților de până acum.

Parteneriatul pe care l-am realizat sub forma unei colaborări bilaterale între Universitatea „Lucian Blaga” și Universitatea Bordeaux 3 „Michel de Montaigne” din Franța a creat o deschidere nouă ca orizont profesional pentru cadrele didactice și mai ales pentru cei deja 25 studenți biblioteconiști sibieni, care fie că au făcut vizite la mari biblioteci din Paris și Bordeaux, unde au fructificat șansa unor practici de scurtă durată, fie că pe baza unor burse „Socrates” au urmat la universitatea parteneră câte 6 sau 9 luni de studiu, în sistemul creditelor transferabile. Un moment de referință l-au constituit în cadrul

acestui program de colaborare cursurile ținute anual pentru biblioteconiștii sibieni de către prof. univ. dr. Roland Ducasse, prorector al universității partener, pe teme de informatizare. Conform programului prevăzut în acord, s-a organizat și activitatea similară desfășurată de noi la Bordeaux, unde am prezentat la universitate cursuri de istoria bibliotecilor și conferințe despre România, adresate unui public mai larg din comunitatea bordoleză, ultima fiind intitulată *Sibiu capitale culturale européenne en 2007 - un argument pour l'entrée de la Roumanie en l'U.E.*

Aceasta nu este singura colaborare externă, chiar dacă s-a dovedit cea mai rodnică. Bursa dobândită de studenta Ramona Povoroznic pentru 3 luni la o universitate din Namür și cursurile ținute de specialiștii belgieni în biblioteconomie la Sibiu constituie o altă dimensiune a cooperării noastre la nivel european.

B. Lumina slovei scrise - sesiune științifică studențească

O altă inițiativă sibiană a constituit-o crearea unui cadru superior de valorificare a cercetării științifice organizate la profilul Biblioteconomiei și Arhivisticii din universitatea sibiană, cadru consacrat atât studenților cursului de zi cât și celor de la cursul I.D., un obiectiv practic fiind chiar acela de a pune în legătură directă pe viitorii bibliotecari cu cei care au deja o experiență bogată în domeniu.

Dezvoltată de la forma unei manifestări interne a spe-

cialității în prima ediție din anul 2000 spre cea de anvergură, sesiunea științifică studențească anuală în specialitatea Biblioteconomie-Arhivistică, intitulată *Lumina slovei scrise*, a fost finalizată cu începere din anul 2003, cu câte un volum în care am selectat cele mai valoroase comunicări științifice prezentate. Manifestarea a dobândit deschidere națională și internațională, datorită participării la sesiune cu cercetări sau conferințe a unor specialiști ai domeniului veniți din Franța, Germania, Tunisia și chiar din S.U.A. Având pe mai departe drept coordonator științific pe prof. univ. dr. Mircea Regneală, ediția aceasta ajunsă la cel de-al patrulea volum, la care se lucrează în prezent, este prevăzută prin tradiția stabilită cu rezumate într-o limbă de largă circulație la textele publicate. În cele 6 ediții deja desfășurate, manifestarea a pus în dialog tineri în formare și bibliotecari profesioniști din întreaga țară și chiar străini, ea sporind astfel prestigiul școlii biblioteconomice sibiene. Cele trei volume cu texte originale de specialitate au fost achiziționate de unele biblioteci din România, unde literatura biblioteconomică este încă destul de săracă, iar ocazional au fost oferite ca donație unor prestigioase instituții ale cărții din străinătate precum Public Library din New York, Library of Congress din Washington, Biblioteca Națională a Franței de la Paris, Biblioteca Meriadek din Bordeaux, Biblioteca Geral da Universidade de Coimbra, Biblioteca celei mai prestigioase Universități din Madrid

etc.

Demn de semnalat este și faptul că oferind unor mari biblioteci ale lumii titluri de un interes larg, ca *Din istoria bibliotecilor*, *Edituri și norme editoriale*, *Lectura și studiul*, *Istoria presei românești* cât și *Învățământul universitar biblioteconomic din Sibiu la 15 ani* sau cele 3 volume *Lumina slovei scrise*, cu comunicări ale participanților la sesiunile științifice anuale, am primit și cuvenitele mulțumiri, ca o dovadă a oportunității gestului nostru. O problemă spinoasă rămâne cea a sponsorilor de care are nevoie o manifestare de anvergură ca aceasta, cu publicația ei aferentă. Ea nu a fost rezolvată mulțumitor până în prezent, respectiv în cele șase ediții anterioare, pentru care, cu o singură excepție, nu am beneficiat de ajutorul financiar solicitat. Dar, cum speranța moare ultima, vom mai depune proiecte de finanțare la forurile abilitate și nu vom renunța să formulăm cereri către băncile și instituțiile locale.

C. Cursul învățământului la distanță

De-a lungul anilor, pe măsură ce s-a schimbat și concepția managerială a unor directori de biblioteci din întreaga țară, cu mici excepții, ei au început o epurare a cadrelor fără studii superioare de profil. În acest context, susținut de noua lege a bibliotecilor, s-a semnalat cerința înființării unei forme de învățământ la distanță - I.D.-, amintit deja tangențial. Pentru bibliotecarii angajați în instituțiile cărții fără a avea studii superioare, din 1999 până

în prezent a funcționat la Sibiu specialitatea Biblioteconomie-Arhivistică la Centrul Învățământului la Distanță Alma Mater, acesta fiind mai mult timp unicul Colegiu de Biblioteconomie și Arhivistică din țară cu o durată de 3 ani. Poziția geografică a orașului și prestigiul deja dobândit de specialitatea noastră în universitate și dincolo de ea explică în bună parte aflusul de care s-a bucurat cursul I.D. Biblioteconomie, la care numărul studenților s-a triplat în timp, astfel că în anul universitar 2005-2006 au ajuns la examenul de licență 52 studenți ai cursului I.D. Ei au făcut o impresie foarte bună comisiei de examinare, atât datorită cunoștințelor teoretice cât și prin valoarea lucrărilor de absolvire, realizate cu multă seriozitate și competență practică. Dintre ei, în prima sesiune de licență au fost declarați 49 absolvenți, unii dintre ei înscriindu-se la cursul de lungă durată la specialitatea Română-Biblioteconomie, care urmează să fie finalizat în următorii doi ani. Cursul de masterat, care este pe cale să fie implementat, va spori numărul specialiștilor în Biblioteconomie, mai ales ca viitori profesori documentariști, de acum solicitați în toate școlile țării.

4. Absolvenții colegiului biblioteconomic sibian

Totdeauna roadele unei activități didactice se oglindesc în pregătirea și în orientarea ulterioară a absolvenților instituției școlare respective. Semnificativ a fost faptul că prima promoție de absolvenți la Sibiu a ocupat aproape în întregime

locuri de muncă în specialitate, doar două fete decizându-se în anul 1993 să lucreze în turism. Răspândiți în diferite colțuri ale României, de unde veniseră cei mai mulți dintre ei, absolvenții colegiului sibian din ultimii 5 ani, ca să ne restrângem în comentariul nostru la aceștia, au câștigat concursuri de angajare, ocupând posturi în specialitate chiar în celelalte centre universitare ce pregătesc biblioteconomiști. Mai concret, dintre cei 30 de absolvenți ai Colegiului de Biblioteconomie și Arhivistică Sibiu care au fost angajați de-a lungul anilor la Biblioteca Județeană „Astra” în prezent funcționează 17, adică mai mult de jumătate a efectivului. Cu referire la biblioteconomiștii plecați din țară, în măsura în care ne-au parvenit niște date precise, am constatat că s-au stabilit în străinătate Lucica Dumitru, activând în prezent la Library of Congress din Washington, Anbruș Lucia și Ciornea Claudia Alina, cea din urmă fiind angajată ca documentaristă la o bibliotecă universitară din Canada. Pe lângă asemenea poziționări profesionale aleatorii, se cere menționat acel cadru organizat, datorat unui acord bilateral cu începere din anul 1997-1998, el incluzând atât mobilitatea unui cadru didactic român și respectiv francez, cât și a doi studenți de profil pentru nouă luni de instruire în domeniu. Prima studentă curajoasă, gata să-și etaleze cunoștințele de biblioteconomistă și dornică să și le sporească în Franța a fost Denisa Pascu. Plecată la Bordeaux cu o bursă Socrates de nouă luni, ea a continuat

acolo învățătura, astfel că până în prezent a terminat un masterat la Universitatea „Michel de Montaigne”, unde a primit chiar și ore de asistentă în ultimii doi ani. Raluca Mădălina Măcinic, apoi Elena Goga și Diana Sălaghe s-au întors imediat după epuizarea programului prevăzut în cadrul bursei cu creditele necesare dobândite, ele absolvind în termen cursurile de la Sibiu și încântate de experiența profesională și spirituală cu totul excepțională dobândită în Franța. În schimb, Simona Moiscu și Leon Păun, care nu s-au rezumat la bursa Socrates primită de la Sibiu, beneficiază în ultimii 3 ani de șansa de a continua la aceeași universitate din Franța pe cont propriu specializări inexistente în învățământul academic românesc.

Pe plan local, dintre absolvenții domeniului, Maura Damșa și Silviu Borș activează la specialitatea Biblioteconomie din Facultatea sibiană. Este un bilanț mulțumitor privind modul cum specialitatea noastră pregătește profesioniști ai cărții care asigură în instituțiile de profil cadre competente, gata să realizeze schimbul de generații la început de secol XXI.

V. Alte dimensiuni ale circulației literaturii biblioteconomice sibiene

În ultimul deceniu în toate centrele universitare din România cadrele didactice au manifestat preocuparea de a îmbogăți literatura biblioteconomică, încă atât de lacunară. Cursurile universitare tipărite la Sibiu sunt valorificate în principiu de către studenții noștri,

dar uneori și de către cei din celelalte centre ale țării ca material didactic indispensabil pentru însușirea eficientă a cunoștințelor. O încurajare a constituit-o faptul că dintre cele 15 cărți de specialitate ale noastre două au fost recenzate nu numai în țară în revista „Biblioteca” sau în ziare zonale, ci chiar și în prestigioasa publicație californiană „Meridianul Românesc”, unde ele s-au bucurat de semnalarea istoricului Gh. Naghi. Urmarea unei asemenea prezentări a fost aceea că mai multe exemplare de cărți ni s-au solicitat din partea unor români americani, dornici să se apropie de evoluția culturii din țara de origine.

Cartea biblioteconomică are în prezent și alte fâgașe de propagare spre un public mai larg. La prima ediție a Caravanei Gaudeamus, desfășurată între 29 martie-2 mai 2006 la Sibiu, prof. univ. Ioana Moiscu mi-a prezentat două cărți, anume *Istoria scrisului, a cărții și a tiparului și Metodologia cercetării științifice și instrumentele ei*, iar prof. Onuc Nemeș, director al Bibliotecii Județene Astra din Sibiu, s-a oferit să lanseze cartea *Pagini din istoria bibliotecilor*. La rândul meu, cu același prilej, care s-a dovedit a fi un veritabil eveniment în viața cărții românești, am prezentat volumul *Un arhanghel murdar de funingine*, o CD-carte cu poezii ale Anei Blandiana și un altul, intitulat *Rana de floare*, cu o selecție a creațiilor Sabine Măduța. Iată o altă formă de promovare a specialității Biblioteconomie din cadrul Universității de

Litere și Arte Sibiu, legat de care în cuvântul pe care l-am rostit la încheierea târgului de carte, în 2 aprilie 2006, am ținut să fac câteva punctări privind unele perspective de viitor ale domeniului.

Vi. Repercusiunile unor strategii aplicate la nivel național și local

Lipsa unei propagande susținute la nivelul liceelor locale, unde specialitatea aceasta rămâne altfel o mare necunoscută și o decizie managerială inadecvată, constând în numărul prea mic de locuri subvenționate în raport cu taxa anuală pusă pentru locurile cu plată, a cauzat un hiatus în fluxul deja descendent pe plan național al domeniului. Diversificarea vertiginosă a specialităților la universitățile de stat și la cele particulare din România în ultimii ani a afectat pe plan național interesul pentru profilul *Biblioteconomie*, care nu asigură ca viitoare profesie venituri financiare spectaculoase, în măsură să tenteze tinerii. Diminuarea atracției unor specializări de înalt rafinament intelectual ca aceasta are o bază obiectivă, solicitând remedieri materiale și financiare grabnice, dacă avem în vedere faptul că soluția ieșirii și stabilirii peste hotare pentru o muncă mai profitabilă financiar nu a ocolit nici pe tinerii noștri absolvenți. Chiar dacă noul anotimp al culturii românești nu mai pare propice acestei specialități. Dimpotrivă, succesul pe care biblioteconomistele de la Sibiu îl repurtează ca bibliotecare angajate în Franța, Germania, Canada, Italia, S.U.A. etc,

dovedește că activitatea cadrelor didactice este benefică. La finele unui concurs de post în care era dezavantajată de statutul ei de străină, abia sosită din România, Ramona Povoroznic, absolventă a Colegiului de Biblioteconomie și Arhivistică din Sibiu, a fost angajată la o bibliotecă publică franceză din Champagne. Încrisă imediat apoi la o facultate, felicitată pentru solida pregătire cu care venise de la Sibiu în Franța.

În prezent o altă absolventă, Monica Troancă, își continuă studiile în Spania, la cea mai prestigioasă universitate din Madrid, unde a fost apreciată seriozitatea și formația ei științifică solidă, datorate tot învățământului sibian.

A accepta ca pe o derivă amenințătoare concurența altor specialități, oferite din belșug de învățământul universitar românesc actual, înseamnă să semnăm capitularea necondiționată într-o bătălie pentru o cauză dreaptă și care merită să fie purtată la nivelul tuturor centrelor biblioteconomice din țară. Această bătălie o vor duce, desigur, doar cei care sunt conștienți că responsabilitatea profesionistului cărții ca formator spiritual pentru noile generații este în prezent cu mult mai mare decât cu câteva decenii în urmă. Numai adevărații bibliotecari înțeleg câte sunt de făcut în instituțiile documentării din România pentru atragerea unor categorii de utilizatori dezavantajați ca handicapații locomotori, nevăzătorii, surdo-muții etc. Ține de strategiile prezentului și ale viitorului apropiat scoaterea din pen-

umbră a bibliotecilor rurale și realizarea centrelor de documentare și informare-C.D.I.-în cadrul școlilor din România. Ele se cer implementate pretutindeni, dar fără a înlocui bibliotecile, ci incluzându-le și valorificându-le la un alt nivel, cu totul superior. Abia implementate la bibliotecile publice județene în câteva mari centre ale țării, centrele de informare comunitară se rezumă pe alocuri și deocamdată la organizarea folosirii Internetului de către utilizatori, iar în funcție de obiectivele concrete propuse ele au denumiri variate, ca Centru de Informare Culturală, Centru de informare comunitară și centru regional de Informare Europeană, ca la Piatra Neamț, spre exemplu, Centru de Informare Documentară etc. De fapt, misiunea lor este mult mai amplă și ea nu trebuie să întârzie a fi asumată.

Ultimele acte normative în care se promovează o nouă specialitate, cea a profesorului documentarist, exclude tacit pe cea de bibliotecar și aceasta tocmai când abia se restabilește după un deceniu de eforturi statutul acestui profesionist al cărții, îndelung nedreptățit și mereu derutat de niște soluții precare de instruire. Care este viitorul unui bibliotecar, absolvent al Colegiului universitar de Biblioteconomie de 3 ani, în condițiile în care niște cursulețe modulare de câteva săptămâni organizate ad-hoc sunt în măsură să-i impună drept concurrent un așa-zis profesor documentarist, care de fapt venind dintr-o cu totul altă specialitate nu are la bază nici măcar un masterat de 4 se-

mestre în domeniul bibliologiei? Să fie suficient faptul că voluntariatul care acționează în prezent cu puterea unui principiu de selecție și respectiv de orientare spre noua specialitate a profesorului documentarist poate deveni argumentul decisiv în competiția ce va dezavantaja bibliotecarul? Considerăm că prioritar bibliotecarului din școli ar trebui să i se creeze sub raport legislativ șansa unei instruirii de specialitate spre a deveni profesor documentarist în unitatea de învățământ respectivă.

Ar fi necesar, așadar, să începem cu un nou început. Întocmai cum calitatea de profesor nu se poate dobândi numai prin niște cursuri periodice, căci nici bibliotecarul și nici profesorul documentarist nu pot să-și îndeplinească misiunea de formatori spirituali ai tinerelor generații (și nu numai ai acestora) fără studii superioare de specialitate.

Nu este posibil progresul și ameliorarea situației prezente, atâta timp cât reprezentanții ai autorităților locale, în loc să susțină munca unor bibliotecari devotați, nu alocă de ani întregi fondurile necesare achizițiilor de carte și de publicații. Așa se întâmplă, spre exemplu, în orașul Cisnădie din județul Sibiu și în alte localități vecine, unde lipsește în mod injust și alarmant o bibliotecă publică. Se cer anihilați factorii perturbanți externi și cei interni care țin de mentalitatea și practicile păguboase, dar încă tolerate chiar în interiorul școlii biblioteconomice românești.

Pentru început, realizarea la nivel de județ a unor ghiduri

cu toate bibliotecile și angajații lor, broșură din care să se constate cât de mare este procentul cadrelor fără pregătire în profil, ar fi un punct de plecare orientativ. Acestor angajați nu ar trebui să li se prezinte ca viabile expediente unele cursuri modulare de scurtă durată, intrate ad-hoc în tradiția vieții biblioteconomice românești. Neîndoios că asemenea cursuri au misiunea unei perfecționări continue, necesare și în această profesie de înaltă intelectualitate, ca în multe altele.

Abia după crearea unei premise moderne clare, se va putea trece la schimbarea opticii candidaților, mai ales absolvenții ai liceelor la secțiile umaniste.

Pe viitor se cuvine să se înțeleagă că profesiile cărții, de la editare, la activitatea biblioteconomică și până la cea din librărie, au nevoie de o reală vocație. Aceasta pentru că bătălia care trebuie dusă în noul anotimp al vieții universitare românești se cere desfășurată la nivelul fiecărei biblioteci și se cere purtată de către adevărații profesioniști ai domeniului, mai ales de către cei tineri, care au și elanul intact și forța necesară.

Câteva izbânzii de ordin legislativ ca Legea Depozitului Legal și Legea Bibliotecilor au reglementat în oarecare măsură domeniul infodocumentar românesc. Fluidizarea activității bibliotecilor se realizează fundamental prin regulamentele de funcționare elaborate și prin alte documente emise de Comisia Națională a Bibliotecilor, chiar dacă forurile ministeriale de resort nu le susțin și nu le

încurajează totdeauna.

Pretutindeni în bibliotecile universitare, urmate de cele publice județene, procesul de informatizare este avansat. Serviciile de INTERNET atrag în incinte un public tânăr, care se inițiază în tehnicile de căutare a informației. Dotarea cu calculatoare este un obiectiv al celor mai multe biblioteci din România, iar implementarea Centrelor de Documentare și Informare, ce vor integra bibliotecile școlare, este un proces costisitor, dar care în edificiile moderne realizate astfel ca lăcaș al cărții urmează să se schimbe înnoitor relația utilizatorilor comunității cu informația documentară oferită pe cale livrescă.

Când va deveni o realitate libertatea accesului la informație în România satelor izolate cultural și a localităților încă numeroase care nu au biblioteci publice?

Peisajul românesc al circulației de informații documentare s-a schimbat înnoitor, dacă observăm pe harta țării fie și numai noile edificii moderne ale bibliotecilor publice din Constanța, Onești, Baia Mare, Râmnicu-Vâlcea și Pitești, acestora alăturându-li-se în debutul anului 2007 și Biblioteca ASTRA din Sibiu, care adaugă palatului ei istoric un edificiu modern. Acestea sunt noile Alexandrii ale României, constituindu-se într-o dovadă pilduitoare a încrederii în prezentul profesiilor cărții și al documentării, ca unul dintre vectorii viitorului, aici și pretutindeni.

Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale

Agnes Erich

Autoarea

Dr. Agnes Erich este lector la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste și directorul bibliotecii Universității

E-mail: eagnes@valahia.ro

Cunoașterea este informație cu înțeles și informație care acționează. De aceea societatea cunoașterii nu este posibilă decât grefată pe societatea informațională neputând fi separată de aceasta. Noile Tehnologii de Informare și Comunicare, în care Internetul devine un punct de referință, sunt prezente în toate domeniile de activitate ale omului contemporan: petrecerea timpului liber, cercetarea științifică etc. Generalizarea schimburilor electronice de informații și documente, caracterul universal al acestei noi comunicări globale, rapiditatea și caracterul spectaculos al mutațiilor produse de această „evoluție” fiind un moment cheie în istoria umanității.

Noul mediu informațional este caracteristic tuturor grupurilor profesionale, dar mai mult influențează comunitățile care intervin în domeniul bibliologic. Societatea informației se dezvoltă pe baza unei culturi a informației care influențează în mod vădit profesia de specialist în Științele Informării și Documentării. Aceasta deschide perspective noi în materie de educație și formare, oferind un acces facil la informație, la documentare, la cunoaștere (învățământul la distanță, auto-formarea, bibliotecii și universități virtuale). Se oficializează noi modalități de organizare a muncii, de cooperare și de dezvoltare, de mobilizare a competențelor. *Societatea informației înlătură noțiunea de frontieră, este incompatibilă cu practicile de închidere și refuz de comunicare.*

Prezentul articol încearcă să arate ce s-ar putea realiza în

mod special în domeniul bibliotecilor și documentării deoarece Societatea informației deschide o nouă perspectivă în materie de formare, făcând posibilă auto-formarea, facilitând accesul la diferite resurse documentare și educative, modificând raporturile între indivizi și grupe la cunoaștere. Structurile documentare, și în special bibliotecile, vor avea un rol mult mai activ în difuzarea cunoștințelor transformându-se în centre de resurse educaționale sau pedagogice. Bibliotecile virtuale devin altceva decât simple baze de date și se prezintă ca adevărate instrumente de sprijin și dezvoltare a cunoștințelor.

La un alt nivel, este important de subliniat faptul că specialiștii din documentare și din bibliotecii, trebuie să progreseze în domeniul cunoștințelor și competențelor permițând tuturor bibliotecarilor și documentariștilor să și le actualizeze.

Noul statut al bibliotecarului, al documentaristului, ca intermediar între informație și utilizator impune regândirea permanentă a programelor de formare, dând posibilitatea: completării competențelor cu altele noi, sau perfecționarea acestora în vederea oferirii unor informații de calitate și într-un timp cât mai scurt, cerute de servicii noi; dezvoltarea unor programe de formare care să dezvolte aptitudini noi, utile noilor meserii practicate în bibliotecii, meserii într-o continuă evoluție și schimbare. *Obiectivul unei biblioteci, centru de informare, centru de formare, centru cultural și centru social,*

■ Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale ■

este acela de a oferi accesul la orice tip de informație, pentru oricine, oricând și oriunde.

Evoluția bibliotecii și a profesiei, a modului de lucru impune personalului o permanentă pregătire și flexibilitate în vederea îndeplinirii obiectivelor. Globalizarea impune noi competențe, noi aptitudini, noi moduri de lucru la care trebuie să participe întreg personalul.

Meseriile documentării se organizează, tradițional, fie în jurul cărții, fie în jurul informației, fie din ce în ce mai mult între o combinație a celor două dimensiuni. Documentarea și profesiile corespunzătoare se dezvoltă în prezent între cei doi poli, pe un nou domeniu, care s-ar putea numi informare-documentare.

În mod tradițional, documentaristul achiziționează documente, le prelucrează (catalogare, indexare), realizează fișiere tematice, pune documentele la dispoziția publicului și răspunde la întrebările acestora. Această meserie se identifică cu un conținut specific, realizat în general în afara unei ierarhii stricte, într-un loc bine definit, centrul de documentare. Ulterior, datorită evoluției formării documentariștilor, ca urmare a complexității operațiilor de documentare, ca necesitate a unei mai bune gestionări și a unui nou management al unităților de documentare, se asistă la o tendință către o definiție mai strictă a nivelelor de responsabilitate, cu urmări de multe ori importante asupra conținutului profesional.

Conținutul profesional al documentării se limitează de multe ori la activitățile care se

numeau lanț documentar: achiziția de documente, catalogarea și indexarea acestora, punerea cărților și revistelor în folosul utilizatorilor. De multe ori, în micile unități de documentare, o singură persoană se ocupă de toate acestea. În marile centre de documentare, ar putea exista o diviziune socio-profesională a muncii (achizitori, catalogatori, indexatori, informaticieni etc).

Apariția Noilor tehnologii de informare și documentare a condus la modificarea profesiei. Gestiunea electronică a documentelor (GED) adaugă noi complexități, arhivarea și documentarea fiind tot mai apropiate. Astfel apar profesii noi care nu mai au legătură cu lanțul documentar, sau mai bine spus nu mai fac parte din tradiționalul lanț documentar, punând accent pe dimensiunea sistematică a documentării. Se spune tot documentarist, dar se fac referire la meserii ca expert în supravegherea tehnologică, informațională, inginerie documentară, specialist în bibliometrie sau scientometrie, creatori de sisteme de informație și produse multimedia sau hipermedia, gestionari ai unei documentări structurate, tehnoredactori, specialiști în arhivare electronică.

Documentariștii devin moderatorii unor forumuri electronice pe Internet, întreprinderile recrutează navigatori și creatori de situri Web. Documentariștii găsesc din ce în ce mai mult să-și folosească competențele pentru comunicare sau cunoștințe metodologice sau pedagogice și de formare (specialiști ai transferului informativ și cognitiv).

Se încearcă să găsească noi legături între informație, documentare, arhive și cultura instituției. În materie de inteligență economică, documentariștii își aduc o contribuție determinantă. În fața acestei extraordinare diversități de practici profesionale, apare un nou rol al mediatorului care oferă informații inteligente, contribuind la transferul de cunoștințe.

Documentarea nu se mai poate reduce la o seamă de activități obișnuite (catalogare sau indexare). Tehnica documentară nu mai poate fi un scop în sine. Trebuie urmărită finalitatea serviciilor și produselor, în termeni de management. Trebuie să te situezi altfel în raport cu utilizatorul, cu nevoile și practicile sale de informare. Se trece progresiv de la o logică a producției la o nouă logică a folosirii și valorificării informației. Tendința este de încorporare a valorii adăugate a produselor și serviciilor de informație. Trebuie exploatată informația (adunată, concepută), devenind un produs adaptat la diferite nevoi. Această cercetare de o mare valoare adăugată se exprimă în același timp în conținut, în amestecul dintre informare și documentare (gestiunea sistemelor de informare, conceperea sistemelor ajutoare pentru decizii, lucrări de sinteză etc.) sau chiar în modalități de difuzare (conceperea produselor specifice, întocmirea scrisorilor informative, realizarea afișelor sau expozițiilor, alcătuirea unor sisteme ca videotext, de difuzare sau implicare în rețele de mesagerie electronică etc.). Trebuie să se

■ Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale ■

descoperire resursele pertinente, să se evalueze ceea ce se găsește în bazele de date sau în rețele, să se îndrume utilizatorii. Mediatorul de informații dintr-o organizație poate să se poziționeze atât ca partener în dispozitivele de dezvoltare și difuzare a cunoașterii cât și în demersurile privind concepția și decizia.

Sistemele de informare devin din ce în ce mai puternice. De la baze și bănci de date la sisteme, trecând prin lanțul de producere informatizată, fluxuri de date, rețele telematice, arhivare electronică sau multimedia, orice activitate a instituțiilor se înscrie într-o perspectivă de dezvoltare și de folosire a resurselor în informare și documentare. În acest context sensibilizarea și formarea cu metode de informare devin cruciale.

Formatorul pentru cunoașterea și stăpânirea informației trebuie să știe să construiască un răspuns global, la un ansamblu de întrebări pe care fiecare individ îl poate pune. Cum se produce informația? Cum o prezentăm și cum o difuzăm? Cum gestionăm informația și documentarea? Care sunt procedee de căutare a datelor sau documentelor de care avem nevoie în activitatea noastră? Cum se accede la o informație atât de bogată, atât pe rețele, dar și în bibliotecile tradiționale? Ce sinteze se realizează plecând de la informația primită și pentru ce? Ce legături se stabilesc între diferitele sisteme și practici de informare și documentare și restul activității cetățeanului sau specialistului?

Se observă că necesitatea intensificării formării studenților conduce la modalități de a ști să identifice sursele de informații pertinente. Multiplicarea la infinit a surselor accesibile pe rețele obligă la transformări radicale ale tehnicilor pedagogice privind acest tip de formare. Trebuie stimulate aptitudinile de navigare pe rețele electronice, dar trebuie să-i învățăm pe studenți să știe să selecționeze sursele pertinente și să le exploateze. Trebuie favorizată munca colectivă, interactivă, descoperind sursele de evaluare ale acestora.

În unele țări (Anglia - University of Northumbria - School of Computing, Engineering & Information Sciences), pentru formare, se obișnuiește să se dea studentului acces la resursele rețelei chiar de la începutul cursului, dându-i posibilitatea să construiască el însuși sisteme pertinente de identificare a surselor utile. Astfel, se facilitează schimbul la distanță între grupe de studenți, ca și tutoriatul prin e-mail, permițând construcția de către studenți a propriilor modele informaționale. În alte țări (Universitatea Indiana din Bloomington, Școala de bibliologie și Știința Informării), curricula este bazată pe analiza și designul sistemelor informaționale.

Instituțiile de învățământ superior vor trebui să investească în puternice echipamente educaționale, informația putând fi consultată de către studenți, pe loc sau la distanță, aparținând sau nu aceleiași instituții. Profesorii și alți formatori trebuie să realizeze produse

informaționale cu un transfer și schimb ușor de realizat, să creeze cursuri care pot fi difuzate prin Internet. În ceea ce privește specialiștii din informare și documentare, ei devin parteneri egali în procesul de formare și gestionarea cunoștințelor. Din ce în ce mai des vor participa în echipe pedagogice mixte în care coabitează diverși specialiști ca mediatori ai cunoașterii. Deja pe piață la nivel internațional, au apărut produse și servicii de informare care modifică tradiționalele locuri de muncă ale profesorului-bibliotecarului-documentaristului.

Rațiunile unei schimbări privind percepția și atitudinea celor implicați în învățământul bibliologic față de modul de formare a specialiștilor sunt legate de complexitatea sporită a problemelor de rezolvat, de evoluția profesiilor, de evoluția spre o dezvoltare a societății informației.

În organizații este necesar un adevărat management al informării și documentării. Această apropiere trebuie structurată pe o gestiune eficientă a documentării și se traduce prin investiții necesare în materie de instrumente avansate (sisteme de gestionare a bazelor de date și a gestiunii electronice a documentelor etc.) prin crearea unor organizații apropiate (centre documentare, centre de resurse, centre de informare și documentare etc.) recurgând la competențele specifice noi, prin dezvoltarea unor noi activități (supraveghere informațională, inteligență economică).

Trebuie subliniat faptul că Noile tehnologii de informație

■ Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale ■

au contribuit din plin la o re poziționare strategică a bibliotecarului-documentarist. S-a reliefat tot mai accentuat necesitatea gestionării profesionale a resurselor, dispunerea resurselor info-documentare structurate, validate, în permanență actualizate de către bibliotecari-documentariști.

În concluzie, formarea trebuie să se orienteze spre dobândirea unor:

Competențe instrumentale

- Cultură generală legată de coerența politicii de achiziții, cercetare documentară
- Cunoașterea uneia sau mai multor limbi străine
- Principii fundamentale de legislație și gestiune
- Capacitatea de analiză și sinteză
- Capacitatea de organizare și planificare

- Abilități privind managementul informației
- Abilități elementare de operare pe PC

Competențe tehnice

- Tehnica de prelucrare a cărții și a altor suporturi informaționale
 - Cunoașterea surselor bibliografice
 - Cunoașterea surselor documentare
 - Cunoștințe legate de conservarea și prezervarea documentelor
 - Cunoașterea standardelor specifice
 - Cunoștințe de bază ale sistemului informațional
- ### *Competențe interpersonale*
- Capacitatea de evaluare și autoevaluare
 - Capacitatea de a lucra în echipă
 - Abilitatea de a colabora

cu specialiști din alt domeniu

- Capacitatea de a avea un comportament etic

BIBLIOGRAFIE-WEBGRAFIE

1. MCNEIL, B.; GIESCKE, J. Core Competencies for Libraries and Library Staff. În: *Staff Development: A practical Guide*, ALA, 2001, p. 63-69.
2. THORHAUGE, J. *New Demand - old skills. A strategy for bridging the competence gap. Building competencies in a daily working context*. IFLA, 2004. Available at: <http://www.ifla.org/IV/ifla70/prog04.htm>
3. RADER, H. B. *Information literacy: a revolution in the library*. IFLA, 2002. Available at: www.ifla.org/IV/ifla65/papers/116-165e.htm

ANEXĂ

Anglia-University of Northumbria-School of Computing, Engineering & Information Sciences (Curricula)

Anul I

Abilități de studiu
Regăsirea informației
Management orientat pe utilizator
comunicare (Practică și teorie)
Organizarea informației (include design de baze de date)
Tehnologia informației
Comportamentul utilizatorului

Anul II

Managementul cunoașterii
Crearea de pagini web
Metode de cercetare
Management general

Opționale

Anul III

Informare profesională
Pregătirea dizertației
Opționale (Multimedia, IT, Management strategic,
Informație electronică, marketing, managementul site-urilor Web

Universitatea Indiana din Bloomington, Școala de bibliologie și Știința Informării Programul de masterat în Știința Informării

Discipline de bază

- Introducere în Știința Informării
- Design de baze de date
- Design-ul sistemelor informaționale
- Informatică organizațională
- Evaluarea sistemelor informaționale

Discipline de specializare

- Bazele arhitecturii informaționale
- Introducere în interacțiunea om-computer
- Comunicarea în mediul electronic
- Programarea pentru managementul informațional

Evoluția învățământului biblioteconomic la Universitatea din Oradea - 1996-2006

Claudia Pop

Autoarea

Drd. Claudia Pop este asistent la Universitatea din Oradea, Facultatea de Litere, catedra de Bibliologie și Biblioteconomie și directorul bibliotecii Universității

A vorbi despre „bibliotecar” înseamnă a vorbi despre bibliotecă. Și când pronunți cuvântul „bibliotecă” gândul te poartă prin săli mari, în care cărți așezate într-o ordine anume își așteaptă cuminiți în rafturi cititorii, mici sau mari, pentru a pătrunde cu ochii minții tainele unor civilizații dispărute, pentru a „cotrobăi” în „sertarele” științei și a tehnicii, pentru a trăi aventuri de neimaginat cu eroi cunoscuți sau anonimi, sau pentru a-și elibera sufletul de povară în poezie.

Exponent al lumii „materiei cenușii”, bibliotecarul trebuie să fie un om cu o cultură vastă, care să cunoască universul de gânduri al unei cărți. Bibliotecarul trebuie să fie un spirit critic, capabil să discearnă între valori și non-valori.

În baza acestui spirit el trebuie să contribuie substanțial la difuzarea culturii și educației, la formarea tineretului, la conservarea și totodată la evoluția mediului socio-cultural, la promovarea gustului publicului cititor.

Vocația și pregătirea de specialitate corespunzătoare sunt izvorul competenței, dragostei și pasiunii pentru munca ce o prestează. Slujitorii bibliotecilor și ai altor structuri de informare nu pot acționa convingător și eficient decât fiind în posesia unor cunoștințe biblioteconomice temeinice - capabili să pună permanent în relație informații diverse care orientează și stimulează demersul cititorului.

Progresiv informatizată, societatea are nevoie de intermediari calificați ai schimburilor de informație, specialiști

în orientarea utilizatorilor către toate tipurile de surse, capabili să pună în relație activă masivele de informații, să sintetizeze un tablou informațional în funcție de cererea exprimată, să construiască rețele și sisteme.

În domeniul bibliologiei și științei informării, învățământul de specialitate, desființat o vreme, a fost creat din nou începând cu anul 1990, pe lângă Secția de Bibliologie și Știința Informării la Universitatea din București. S-au constituit până în prezent alte secții de acest gen în centrele universitare existente - Sibiu, Brașov, Târgoviște, Cluj-Napoca, Oradea, Suceava.

La Oradea, în cadrul Facultății de Litere, funcționează din anul 1996 Secția de Bibliologie și Biblioteconomie. Aceasta s-a orientat încă de la început mai ales în direcția formării specialiștilor în biblioteconomie. Acest fenomen se explică printr-o necesitate obiectivă - comunitățile bibliotecare din județ nu au beneficiat de multă vreme de forme universitare de învățământ și duceau lipsă de specialiști. De regulă, studenții înscriși la această secție urmează cursuri orientate spre discipline generale, limbă română, limbi străine, istorie, cultură și civilizație, discipline orientate spre documentare.

Stabilirea tipurilor de cursuri a fost influențată uneori și de disponibilul de cadre didactice ce le putea susține, precum și de profilul facultății în care funcționează secția. În toate structurile de învățământ cea mai mare parte a cursurilor

■ Evoluția învățământului biblioteconomic la Universitatea din Oradea - 1996-2006 ■

este reprezentată de biblioteconomie și discipline generale. Ponderea tipurilor de discipline variază de la secție la secție, dar predominante în toate programele de învățământ sunt cursurile tradiționale de catalogare și clasificare. Disciplinele clasice, de cultură generală de specialitate, absolut necesare formării unui profesionist în informare-documentare sunt și ele bine reprezentate în programa de învățământ. Noile tehnologii sunt predate în cursuri distincte, grupate în două mari teme - introducere în știința informării și informatizarea bibliotecilor.

Nevoia crescândă de informare în structurile economice și necesitatea gestionării informației au făcut simțită utilitatea specialiștilor în domeniul științei informării - aceștia trebuie să poată colecta, prelucra și distribui la cerere informația de orice gen ar fi ea. Societatea informațională a devenit în prezent o realitate tot mai stringentă având impact în toate domeniile de activitate, deci și în biblioteconomie, conferind un rol tot mai important Sistemelor de Informare. Incapacitatea ținerii sub observație a informației tot mai abundente a dus la declanșarea unei crize informaționale în cadrul bibliotecilor privite ca principale centre de distribuție și diseminare a informației.

Înainte de impactul cu informatizarea, bibliotecile aveau misiunea de conservare a patrimoniului, de constituire și îmbogățire a colecțiilor și de punerea lor la dispoziția cititorilor. Informatizarea transformă biblioteca în uzina care

tratează informația, realizând comunicarea rapidă și completă a informațiilor către utilizator. Studenții trebuie să învețe să selecționeze opere reprezentative ale scriitorilor și creațiile științifice, produse de-a lungul secolelor, să construiască cu răbdare și migală elementele primare ale cercetării și științei de mâine. Informatizarea nu mai este o metodă, ci o cerință de supraviețuire a centrelor de informare și documentare de astăzi. Misiunea viitorului bibliotecar este de intermediar între instrumentele moderne și utilizator, misiune care este crucială în momentul actual și care cere dezvoltarea competenței bibliotecarilor, arhiviștilor, documentariștilor în așa fel, încât să fie acoperite toate segmentele de activitate dintr-o bibliotecă.

Programa de învățământ de la Oradea care formează specialiști în știința informării a fost astfel concepută încât să cuprindă într-o structură logică și unitară toate procesele existente în colectarea, prelucrarea și difuzarea informației. Dacă la început a existat o problemă cu care s-au confruntat toate structurile de învățământ de acest gen, și anume bibliografia pentru studenți - cărți și cursuri, acum după aproape 15 ani, putem spune că această problemă destul de delicată de altfel, s-a rezolvat în mare măsură. Nume sonore din domeniu au realizat lucrări valoroase, tocmai pentru a ușura munca cadrelor didactice, dar și munca de cercetare a studenților. Se remarcă o creștere a numărului de lucrări românești având ca subiect prelucrarea modernă a

informației - managementul informației, informatizarea sistemelor de informare etc.

În ultimii ani învățământul biblioteconomic de la Oradea a încercat și în mare măsură a reușit să se adapteze la noile exigențe ale societății, la noile așteptări ale profesioniștilor și la normele mondiale. Fără specialiști, bibliotecile și centrele de informare românești riscă să mărească distanța care le desparte de structurile biblioteconomice din țările avansate.

Dezvoltându-se într-o lume ce se află într-o continuă schimbare, această formă de învățământ a trebuit să găsească metodele cele mai adecvate cu realitățile din biblioteci. Programele încearcă să asigure studenților un nivel convenabil de cultură generală, posibilitatea de a stăpâni tehnicile specifice și abilitățile pe care le cer folosirea calculatorului și accesul la rețele și baze de date.

Pentru sistemul de organizare cu patru ani de studiu, disciplinele din domeniul bibliologiei și biblioteconomiei ocupă jumătate din numărul de ore al planului de învățământ, cealaltă parte fiind destinată disciplinelor de pregătire generală și cursurilor opționale.

Din anul 2002, o secție cu dublă specializare a fost autorizată să funcționeze. Astfel, partea de biblioteconomie este identică cu planul de învățământ de la secția de biblioteconomie, iar la partea de limbă există un alt plan de învățământ bine structurat. Studenții din anul III și IV realizează și practica pedagogică în școli generale și licee. Modulul pedagogic este obligatoriu pentru toți studenții,

■ Evoluția învățământului biblioteconomic la Universitatea din Oradea - 1996-2006 ■

indiferent de secția la care sunt înscriși.

Corpul profesoral se află încă la primii pași, preocupat mai ales de buna structurare a programelor. În scopul fortificării competențelor profesionale ale viitorilor bibliotecari, arhiviști sau documentariști și a dezvoltării capacității lor de adaptare la noile tehnologii, au fost operate schimbări în organizarea formării lor ca viitori specialiști.

Împreună cu cadre didactice asociate din centre universitare de prestigiu: Cluj, București, am reușit în scurt timp să facem progrese substanțiale de regândire a planurilor de învățământ, dorindu-se o uniformizare a acestora la nivel național. În ultimii 8-10 ani, la fel ca și bibliotecile, centrele de informare și documentare sau alte instituții de acest gen, învățământul biblioteconomic orădean a fost în centrul unei „revoluții”, am putea spune, nu prea liniștite datorită exploziei informațiilor electronice. În aceste condiții, întregul personal din cadrul catedrei de Biblioteconomie și Bibliologie a fost nevoit să refacă întreaga programă curriculară, au avut loc schimbări uriașe datorită noilor progrese tehnologice și nevoii secției și studenților de a dobândi priceperi și în domeniul computerelor și al informațiilor.

În noua formulă, în cadrul noilor cursuri, studenții sunt familiarizați cu deprinderi practice ca selectarea, ordonarea, clasificarea și catalogarea documentelor (a informației) cu ajutorul noilor tehnologii. Cu ajutorul acestora învață despre

diverse sisteme de regăsire, de diseminare a informațiilor, precum și despre tehnici de expunere și promovare a lecturii, documentării etc. În ultimii ani am observat că studentul de la Biblioteconomie a început să înțeleagă rolul important al serviciilor bibliotecarului, documentaristului sau arhivistului în sprijinirea studiului, care prezintă de fapt o parte esențială a activității de informare și documentare din cadrul instituțiilor de acest tip.

Unii dintre studenții care studiază biblioteconomia sau bibliologia nu se gândesc serios la o viitoare profesie de bibliotecar. Deși studiul biblioteconomic, în sine, este interesant, oferind o gamă diversă și atrăgătoare de cursuri, biblioteca nu este locul visat de studenții care doresc să facă o carieră. Această rețineră este justificată dacă ne gândim și la statutul social al bibliotecarului și la salariile mici, nemai-vorbind de condițiile de lucru din cele mai multe biblioteci. Este interesant de observat, după 6 promoții de absolvenți, că foarte puțini studenți ai acestei secții reușesc să se integrează în viața universitară, să-și găsească suficiente motivații care să le asigure mai târziu, după absolvire, nu numai practicarea unei meserii de bibliotecar, arhivist sau documentarist, ci și sentimentul unei împliniri umane în plan profesional și uman. În acest sens se caută mereu o motivație puternică care să-l facă pe studentul încrezător în forțele proprii, și nu numai, să înțeleagă importanța studiului și a cercetării în acest domeniu.

Învățământul bibliotecono-

mic de la Oradea și sistemul său informațional se află într-un proces de transformare continuă, care trebuie percepută ca modificare amplă a sistemului în orientare, structură și conținut în concordanță cu evoluția cunoașterii și gândirii contemporane. Trecerea de la pregătirea bazată pe nevoile stricte ale profesiei în sine, la o pregătire flexibilă, care pune accentul pe capacitatea de a rezolva problemele multiple, abilități cognitive de bază, pe capacitatea de adaptare la un context social de schimbare, nu se poate fără o pregătire de specialitate.

Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii

*Octavia-Luciana
Porumbeanu*

Autoarea

Dr. Octavia - Luciana Porumbeanu este lector la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Științele Informării
E-mail:
Luciana.Porumbeanu@email.ro

Introducere

În prezent, în majoritatea domeniilor de activitate se poate constata tendința deplasării spre organizații bazate pe cunoaștere, spre organizații flexibile care încurajează inovarea și schimbarea. Capacitatea de învățare a organizațiilor și bunurile de cunoaștere pe care acestea le dețin au devenit sursa principală a avantajului competitiv. Este evident că în momentul actual este nevoie de un management performant. În acest context, managementul cunoașterii a devenit un proces fundamental pentru toate tipurile de organizări ale societății, inclusiv pentru structurile infodocumentare. Opțiunea pe care o au aceste instituții pentru a face față, pentru a supraviețui și pentru a avea succes în noua societate dominată de cunoaștere și caracterizată prin complexitate, competiție și numeroase schimbări este implementarea funcției de management al cunoașterii.

Începând cu ultimul deceniu al secolului al XX-lea, discuțiile și preocupările vizând cunoașterea, activitățile de cunoaștere, managementul cunoașterii, resursele de cunoaștere, firmele și organizațiile bazate pe cunoaștere, creșterea economică bazată pe cunoaștere și economia cunoașterii au înregistrat o creștere spectaculoasă, luând variate forme și desfășurându-se în diverse medii. A avut loc o înmulțire a conferințelor, întâlnirilor, seminariilor pe tema managementului cunoașterii în numeroase medii profesionale (informaticieni, documentariști, manageri, ingineri, formatori etc.). A crescut

numărul articolelor vizând acest subiect în diferite reviste; au fost create grupuri de lucru ad-hoc în cadrul diverselor asociații profesionale, au apărut seminarii de formare, liste de difuzare electronice specializate, forme de educație superioară, au fost dezvoltate programe și create funcții care țin de acest proces în diverse organizații etc. Unii au spus că este doar un alt capriciu al managementului, alții că este ceva ce noi facem de mult timp, însă fără să-i dăm un nume, fără să-i înțelegem potențialul în întregime, fără să-l abordăm sistematic ca o activitate formală de management. Cert este, însă, că în scurt timp, managementul cunoașterii a devenit un concept cheie în dezvoltarea organizațiilor, o chestiune strategică, esențială pentru supraviețuirea acestora în societatea contemporană, determinând o eficiență sporită și un mai mare succes, deschizând organizațiilor calea spre competiție, spre performanță.

Definirea managementului cunoașterii

Conceptul de managementul cunoașterii este destul de vag, astfel încât este esențial ca în cadrul organizațiilor acesta să fie clar definit și înțeles. P. Sydänmaanlakka (1) consideră că punctul de plecare îl constituie strategia și obiectivele organizației, apoi, foarte importantă este existența unor sisteme de promovare a învățării, și nu în ultimul rând, sprijinul oferit de managementul resurselor umane și sistemele efective de tehnologia informației. Atât individul, cât și echipa

■ Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii ■

trebuie să aibă abilitatea și dorința/voința de a învăța lucruri noi, de a schimba, distribui și primi cunoaștere și, cel mai important, de a o aplica în practică.

Nu există o definiție unanim acceptată pentru managementul cunoașterii. Sunt vehiculate o serie de variante, fiecare punând accentul pe un aspect sau două considerate esențiale de autor. Se poate spune că aceste definiții se completează una pe alta și conturează astfel o imagine destul de completă, clară a managementului cunoașterii. Iată câteva dintre aceste definiții (2):

„Managementul cunoașterii se ocupă de aspectele critice ale adaptării organizaționale, ale supraviețuirii și competenței în fața unei schimbări de mediu tot mai discontinuă... În esență, reprezintă procese organizaționale care încearcă o combinare sinergică a capacității de prelucrare a datelor și informațiilor deținută de tehnologiile informației și a capacității creative și inovative a ființelor umane”.

(Y. Malhotra, 1998)

sau

„Managementul cunoașterii este o strategie care transformă bunurile intelectuale ale unei organizații - atât informația înregistrată cât și talentele membrilor săi - în productivitate mai mare, valoare nouă și competitivitate mărită. Învăță corporațiile - de la manageri la angajați - cum să producă și să-și optimizeze abilitățile ca o entitate colectivă”.

(P. Murray, 1998)

sau definiția formulată în 2004 de T. White, care

considerăm că trasează cel mai bine conturul acestei noi discipline într-o manieră clară:

„Managementul cunoașterii este procesul de creare, stocare, partajare și reutilizare a cunoașterii organizaționale (a know-how-ului) pentru a permite organizației să-și realizeze scopurile și obiectivele” (T. White, 2004).

Managementul cunoașterii și structurile infodocumentare

În calitatea lor de organizații care contribuie masiv la procesul de generare de cunoaștere nouă, la procesul de inovare prin prelucrarea, organizarea și diseminarea informațiilor, structurile infodocumentare sunt o componentă majoră a industriei cunoașterii. Ocupându-se de secole cu achiziția, organizarea și stocarea cunoașterii, ele își pot amplifica în momentul actual rolul în procesul de transfer al cunoașterii, își pot consolida poziția pe piața cunoașterii și pot contribui în mod semnificativ la edificarea unei societăți a cunoașterii funcționale.

Abilitățile pe care specialiștii din structurile infodocumentare le dețin în ceea ce privește extragerea, organizarea, filtrarea și diseminarea cunoașterii, experiența lor în activitatea de instruire a utilizatorilor îi recomandă ca actori cheie în societatea actuală bazată pe cunoaștere. Ei își pot utiliza pregătirea, cunoștințele și abilitățile pentru a acționa în calitate de manageri ai cunoașterii.

Pe măsură ce se dezvoltă economia cunoașterii, rolul managementului cunoașterii în

structurile infodocumentare va deveni din ce în ce mai important. Cum managementul resurselor umane constituie esența managementului cunoașterii în structurile infodocumentare, acestea vor trebui să acorde o importanță sporită instruirii profesionale și educației permanente a personalului, deoarece dezvoltarea abilităților de achiziționare și inovare a cunoașterii va duce la creșterea eficienței activităților pe care specialiștii în informare le desfășoară. În organizațiile transferului de informații, managementul cunoașterii include inovarea, diseminarea și aplicarea cunoașterii (3).

Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii

Managementul cunoașterii este încă în faza de dezvoltare și tot mai multe ramuri de activitate conștientizează importanța aplicării sale. Pentru biblioteconomie și știința informării, managementul cunoașterii reprezintă o oportunitate deosebită, iar profesioniștii informației și ai bibliotecii trebuie să înțeleagă rolul decisiv pe care îl pot avea în acest domeniu. Cum educația din zona biblioteconomiei și științei informării s-a concentrat până acum asupra abilităților, tehnicilor, proceselor și managementului resurselor bibliografice și de informație, asupra catalogării și clasificării, nu se poate spune că a produs manageri ai cunoașterii. Au fost pregătiți specialiști cu o largă gamă de competențe, inclusiv abilități de informare, abilități privind teh-

■ Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii ■

nologia informației, tehnologia multimedia, tehnologia comunicațiilor, editare și proiectare de documente (atât tradiționale, cât și electronice), de baze de date și sisteme de informare și proiectare a serviciilor. Însă toate acestea trebuie dezvoltate și completate pentru ca bibliotecarii și specialiștii în informare să poată îndeplini și activități mai specifice de managementul cunoașterii. Cum se preconizează că mai mult de 80% din forța de muncă din unele economii va avea nevoie de serviciile managerilor cunoașterii (4), în educația oferită profesioniștilor din structurile infodocumentare trebuie incluse și elemente care se concentrează pe natura cunoașterii și pe aspecte privind achiziția, generarea, dezvoltarea, comunicarea și utilizarea cunoașterii. Și acest lucru deja s-a întâmplat în planurile de învățământ ale unora din școlile de specialitate din întreaga lume.

Cursuri de managementul cunoașterii și cerințele de pe piața muncii

Așadar, plecând de la nevoia de a pregăti cât mai bine structurile infodocumentare și specialiștii lor pentru a face față schimbărilor aduse de economia bazată pe cunoaștere, școlile de biblioteconomie și știința informării au început să introducă în planul de învățământ cursuri de managementul cunoașterii. S-au constatat însă dificultăți în determinarea teritoriului intelectual al unui curs de managementul cunoașterii, deoarece specialiștii din domeniul științei informării și al informaticii au avut tendința

să pună semnul egal între managementul cunoașterii și managementul informației, pe când specialiștii din domeniile filosofiei, psihologiei, sociologiei, afacerilor și managementului au pus semnul egal între managementul cunoașterii și managementul resurselor umane. Se pare însă că în curând programe de educație din domenii variate precum finanțe, contabilitate, management, psihologie, politică publică, medicină, marketing și informatică vor include o componentă de managementul cunoașterii.

Mulți analiști sunt de părere că disciplinele din zona biblioteconomiei și științei informării au adus contribuții la managementul cunoașterii. Și legat de atitudinea specialiștilor din structurile infodocumentare față de managementul cunoașterii, M. Brogan, P. Hingston și V. Wilson arată că „mulți profesioniști din domeniul informării privesc managementul cunoașterii ca pe ceva durabil, se văd pe ei înșiși implicați în activități de managementul cunoașterii și pot vedea beneficii legate de carieră, învățând mai mult despre managementul cunoașterii. Din punct de vedere al atitudinii, mulți profesioniști din domeniul informării au făcut tranziția spre o lume a managementului cunoașterii” (5).

Un studiu asupra cursurilor de managementul cunoașterii incluse în planurile de învățământ ale școlilor de afaceri, informatică și informare (6) a arătat că acestea sunt oferite în principal la nivel postuniversitar. Cele mai multe au fost identificate în programe de

master în domeniul studiilor de informare. În majoritatea cursurilor sunt predate subiecte precum: concepte legate de cunoaștere, instrumente pentru exploatarea potențialului cunoașterii, strategii folosite de organizații pentru managementul cunoașterii și sisteme de sprijin necesare pentru menținerea inițiativelor de managementul cunoașterii. Au fost identificate cinci zone curriculare principale, fiecare cu subiectele ei:

- Fundamente (definiții și complexitatea cunoașterii; forme de cunoaștere - tacită/explicită; surse de cunoaștere - cele mai bune practici, comunitățile de practică; lucrătorii cunoașterii; capital intelectual; organizații bazate pe cunoaștere; procesul de managementul cunoașterii; modele de partajare a cunoașterii).

- Tehnologie (tehnologiile cele mai folosite; proiectarea de tehnologii care să permită managementul cunoașterii; arhitectura managementului cunoașterii; instrumente și aplicații de managementul cunoașterii; colaborare - instrumente groupware; instrumente de analiză a datelor; sisteme de management al documentelor; Intranet-uri/Portal-uri/Site-uri Web).

- Prelucrare (Codificare) (auditul cunoașterii; captarea și achiziția cunoașterii; trasarea hărților cunoașterii; organizarea și categorizarea resurselor de cunoaștere; dezvoltarea și menținerea depozitelor de cunoaștere; căutarea și regăsirea, utilizarea și reutilizarea cunoașterii).

- Aplicații (studii de caz și povești de succes privind

■ Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii ■

aplicarea managementului cunoașterii în firme de consultanță și companii IT; considerații privind aplicații de managementul cunoașterii în diferite sectoare și industrii; implementarea unui proiect de managementul cunoașterii într-o organizație).

- Strategii (integrarea cunoașterii în activitatea organizațională pentru a se câștiga sprijin din partea resurselor de cunoaștere organizațională; pași pentru menținerea (susținerea) activității de managementul cunoașterii; instituționalizarea activităților de managementul cunoașterii; resurse umane (rol și responsabilități ale profesioniștilor din domeniul cunoașterii); măsurarea bunurilor de cunoaștere).

Accentul în conținutul cursului la departamentele de biblioteconomie și studii de informare este orientat spre management, vizând mai mult de pozitivele de cunoaștere și dezvoltarea și managementul conținuturilor. Cursul de managementul cunoașterii oferit de aceste departamente tinde să se concentreze mai mult pe organizarea resurselor de cunoaștere, accentuând subiecte precum taxonomii, trasarea hărților cunoașterii și politici de cunoaștere. De asemenea, este accentuată nevoia pentru înțelegerea principiilor managementului cunoașterii precum crearea unui mediu favorabil și promovarea unei culturi pro partajare în vederea unei activități de succes în managementul cunoașterii și se observă o orientare a conținutului cursului din departamentele de studii de informare spre organizarea și

managementul informației, cu accent pe nevoile de informare, selecția resurselor și căutarea și regăsirea informației.

În România, începând din anul universitar 2003-2004 a fost introdus în planul de învățământ al Secției de Științele Informării și Documentării de la Facultatea de Litere a Universității din București managementul cunoașterii, curs și seminar, o dată la două săptămâni, pe parcursul a două semestre, ca disciplină obligatorie la anul II. Conform noului plan de învățământ, intrat în vigoare din anul universitar 2005-2006, managementul cunoașterii se va studia în anul III, ca disciplină opțională și va fi curs săptămânal, fără seminar, pe parcursul a două semestre.

Structura și conținutul acestui curs este următoarea:

1. Lumea contemporană: Globalizare. Dezvoltare Durabilă. Societatea informațională. Societatea cunoașterii.

2. Elemente și stadii fundamentale în dezvoltarea cunoașterii. Conceptul de cunoaștere la nivel filosofic. Cunoașterea științifică în secolul XX. Date. Informație. Cunoaștere. Tipuri de cunoaștere (tacită/explicită; înregistrată/neînregistrată).

3. Cunoașterea în cadrul organizațiilor. Generarea de cunoaștere nouă la nivel organizațional. Piața cunoașterii.

4. Tendințe actuale la nivelul organizațiilor. Cunoașterea organizațională și comunitățile de practică. Învățarea organizațională și organizația inteligentă.

5. Managementul cunoașterii. Definiție. Dimensiuni.

Componente. Zone.

6. Principii, valori și obiective ale managementului cunoașterii. Subprocesele managementului cunoașterii. Parteneriate pentru managementul cunoașterii. Tehnologii pentru managementul cunoașterii.

7. Structurile infodocumentare contemporane, componente ale sistemului cunoașterii. Organizarea cunoașterii. Instrumentarul cunoașterii. Intervenția intermediarilor asupra cunoașterii. Conceptul de valoare adăugată.

8. Proiecte în domeniul managementului cunoașterii la nivelul structurilor infodocumentare. Roluri, sarcini și abilități specifice pentru domeniul managementului cunoașterii. Posturi în domeniul managementului cunoașterii. Contribuția specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul cunoașterii.

În ultimii ani au fost întreprinse și studii care au investigat disponibilitatea și tipurile de locuri de muncă în domeniu, abilitățile și tipurile de personal căutate de angajatori. Din aceste studii (7) a reieșit că cerințele pe care trebuie să le îndeplinească cei care doresc să ocupe un post în domeniul managementului cunoașterii pot fi încadrate în șase mari grupe:

- experiență și abilități generale (experiență industrială relevantă; abilități interpersonale; abilități foarte dezvoltate de comunicare orală/scrisă; abilități de managementul proiectelor; jucător de echipă; managementul schimbării; abilități analitice; abilitatea de a lucra cu termene stricte; managementul resurselor umane; abilități de

■ Educația specialiștilor din structurile infodocumentare în domeniul managementului cunoașterii ■

instruire; abilități de negociere);
- cerințe educaționale (mulți angajatori au specificat că este necesară o primă diplomă, alții „educație solidă”, sau „foarte educat”; angajatorii au fost interesați în primul rând de studii în disciplinele legate de biblioteconomie și știința informării);

- atribute personale (persoane cu inițiativă, pro active, entuziaste, foarte motivate, inovative, cu abilități de conducere, dinamice, flexibile, convingătoare, cu tact și creative, adaptabile);

- abilități de managementul cunoașterii (experiență practică în managementul cunoașterii sau înțelegere a importanței cunoașterii pentru dezvoltarea unei organizații; experiență în utilizarea instrumentelor de dezvoltare a managementului cunoașterii);

- abilități/experiență în domeniul biblioteconomiei și științei informării/managementului informației (abilitatea de a dezvolta transferul cunoașterii/procesul de captare; experiență în managementul informației; abilități de cercetare; abilitatea de a accesa resurse de informație externe; abilități în domeniul managementului conținutului; abilități de clasificare, catalogare, codificare, taxonomie; abilități de căutare online; experiență într-un rol de cercetare sau informare);

- abilități IT (abilități pentru dezvoltarea Intranet-ului, utilizarea Internet-ului, utilizarea Lotus Notes și pentru managementul bazelor de date).

În Marea Britanie, de exemplu, o cercetare desfășurată în 2000, pe o perioadă de 6 luni în vederea pregătirii unui program de studii postuniversitar în domeniul managementului informației și cunoașterii (8), a arătat că aproape jumătate din posturile identificate erau

oferite de companii de consultanță sau din sectorul financiar. Titlurile posturilor disponibile erau de o mare diversitate: Chief Knowledge Officer, Chief Knowledge Team Manager, Implementation Manager, Knowledge Centre-Based Employee, Knowledge Networker, Business Unit Based Employee, iar salariile oferite erau între 20 000 și 45 000 de £ pe an.

Concluzii

Managerii multor structuri infodocumentare din întreaga lume au ajuns să înțeleagă că a ști cum să folosească cunoașterea de care dispun, a ști cum să dobândească și să creeze cunoaștere nouă sunt aspecte esențiale pentru desfășurarea unei activități eficiente și de succes, deoarece elementele care adaugă valoare majorității produselor și serviciilor se bazează pe cunoaștere, iar avantajele pe care aceasta le oferă (viteză, complexitate, flexibilitate etc.) sunt exact cele necesare într-o economie globală tot mai competitivă și într-o schimbare rapidă.

Există, așadar, în prezent, numeroase posibilități pentru profesioniștii din domeniul informării să-și utilizeze abilitățile pe care le dețin și să le dezvolte pentru a putea ocupa posturi în domeniul managementului cunoașterii. Pentru specialiștii din structurile infodocumentare, viitorul pare promițător, dar ei trebuie să știe să folosească oportunitățile pe care economia cunoașterii le oferă.

Comunicare prezentată la cea de-a XVII-a Conferință Națională a ABIR, Timișoara, 20-22 septembrie 2006

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

1. SYDÄNMAANLAKKA, Pentti. *An Intelligent Organization. Integrating Performance, Competence and Knowledge Management*. Oxford: Capstone, 2002, p. 134-135.
2. MALHOTRA, Y. (1998) „Compilation of definitions of knowledge management” at www.brint.com. Apud FIRESTONE, J. M.; McELROY, M. W. *Key Issues in the New Knowledge Management*. Boston: Butterworth Heinemann, 2003, p. 63; MURRAY, Philip C. (1998). În: MALHOTRA, Y. *Op. cit.* Apud FIRESTONE, J. M.; McELROY, M. W. *Op.cit.*, p. 67; WHITE, Tatiana. *Knowledge Management in an Academic Library*. În: *World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council, 22-27 August 2004, Buenos Aires, Argentina*, p. 3. (CD-ROM)
3. SHANHONG, Tang. *Knowledge Management in Libraries in the 21st Century*. În: *66th IFLA Council and General Conference*. Jerusalem, 2000, p. 2.
4. REARDON, Denis F. *Knowledge Management: the Discipline for Information and Library Science Professionals*. În: *Paper of the 64th IFLA General Conference*. Amsterdam, 1998, Booklet 7, p. 91.
5. BROGAN, Mark; HINGSTON, Philip and WILSON, Vicky. *A bounded or unbounded universe? Knowledge Management in Postgraduate LIS Education*. În: *67th IFLA Council and General Conference Papers*. Boston, 2001, p.11. (CD-ROM)
6. CHAUDRY, Abdus Sattar and HIGGINS, Susan Ellen. *Perspectives on Education for Knowledge Management*. În: *67th IFLA Council and General Conference Papers*. Boston, 2001. (CD-ROM)
7. MORRIS, Anne. *Knowledge Management: opportunities for LIS graduates*. În: *67th IFLA Council and General Conference Papers*. Boston, 2001. (CD-ROM)
8. Ibidem.

Recenzie

Biblioteca în era digitală (GARNES, Kari; LANDØY, ANE; REPANOVICI ANGELA (eds.) *Aspects of Digital Library*. Alvheim & Eide Akademisk Forlag Innehaber Øyvind, 2006. ISBN 82-90359-76-4)

Una dintre cele mai active biblioteci universitare în privința realizării de publicații, organizării de evenimente și colaborări cu instituții similare este **Biblioteca Universității „Transilvania” din Brașov**. Între succesele acesteia se înscrie, mai nou, apariția în limba engleză, a volumului *Aspects of Digital Library* (Alvheim & Eide Akademisk Forlag Innehaber Øyvind), rod al colaborării instituției cu **Biblioteca Universitară din Bergen** (Norvegia) în cadrul programului de mobilitate Leonardo al Uniunii Europene.

Editată de **Kari Garnes, Ane Landøy** și **Angela Repanovici**, cartea intitulată „Aspecte ale bibliotecii digitale” prezintă, evaluează și dezbate problema privitoare la provocările, avantajele, efectele și dilemele generate de noile tehnologii ale informării și comunicării, din perspectiva bibliotecilor, aflate în situația de a se adapta, dezvoltând ceea ce se numește „biblioteca digitală”.

Prima parte a volumului, structurată în 12 capitole, este produsul muncii și experienței bibliotecarilor norvegieni. După o introducere semnată de **Kari Garnes**, directoarea Bibliotecii Universității din Bergen, care conturează cadrul demersului, primul capitol redactat de **Bjørn Arvid Bagge** se numește „Tehnologia modernă-premisele bibliotecii moderne” și reprezintă o analiză a condițiilor în care ar trebui să funcționeze performant bibliotecile în societatea cunoașterii. Urmează capitolele ce reprezintă studii de cazuri concrete prin care s-au obținut rezultatele și care au verificat competențele bibliotecarilor

norvegieni, cu experimente, soluții, efecte. De exemplu **Anne Bjørkum Åsmul** descrie un „Proiect de conversie pe card la Biblioteca Universității din Bergen”; **Halvor Kongshavn** și **Sven Sivertssen** dedică un capitol provocării digitale la Biblioteca de Medicină și Biblioteca de drept; **Anne Sissel Vedvik Tonning** scrie despre organizarea unui „Centru de învățare la Biblioteca Universității din Bergen”.

Diversitatea problematicii care îi preocupă pe profesioniștii norvegieni este ilustrată și de celelalte capitole: „Inițierea utilizatorului în Biblioteca Digitală: acces intelectual și fizic la informație prin intermediul competențelor digitale” de **Maria-Carme Torras** și **Therese Skagen**; „Bibliotekportalen - Biblioteca în spațiul cibernetic” de **Pål Hermod Bakka**; „Depozite instituționale”, de **Richard David Jones**.

Universul modern al bibliotecii, în epoca digitală, comportă și alte aspecte, puse în discuție de **Rune Kyrkjebø** („Pergament și hârtie în bibliotecile universitare digitale - noi contexte pentru manuscrise și documente de arhivă”), **Solveig Greve** („Digitizarea ca strategie pentru prezervarea și diseminarea arhivelor fotografice”), **Susane Mikki** și **Elin Stangeland** („Cărțile electronice și viitorul lor în bibliotecile academice”), **Ane Landøy** („Implementarea Bibliotecii Digitale - teorii și experiențe privind managementul schimbării”).

Partea a doua a volumului, revenind partenerului român, se numește „Exploatarea resurselor din biblioteci digitale în societatea cunoașterii” și este elaborată de **Angela REPANOVICI**, directoarea **Bibliotecii Universității „Transilvania” din Brașov**. Această secțiune este structurată în șase subcapitole: „Societatea cunoașterii”, „Rolul bibliotecii - instituție infodocumentară în socie-

tatea cunoașterii”, „Data mining aplicat în biblioteca digitală”, „Text mining aplicat în biblioteca informatizată”, „Cercetarea științifică și biblioteca universitară”.

Simpla enumerare a titlurilor de capitole (numai în traducere, din rațiuni de spațiu și pentru o mai bună receptare) arată varietatea aplicațiilor noilor tehnologii și oportunitățile pe care acestea le oferă, nu, evident fără a ridica probleme. Se înțelege așadar cât de utilă poate fi cartea bibliotecarilor din bibliotecile universitare (și de fapt nu numai lor, unele chestiuni privind toate tipurile de biblioteci).

Volumul „Aspecte ale bibliotecii digitale” devine astfel un excelent instrument de informare, dovedește că o colaborare internațională este nu numai posibilă, ci și fructuoasă, și propune accesul la un important fond de experiență dobândit în timp, în efortul de modernizare a bibliotecilor. Este, cu alte cuvinte, un demers remarcabil prin calitate, perspectivă și prin valoarea de model.

Prof. dr. Gheorghe Buluță

Recomandări pentru autori

Copyright

Articolele propuse spre publicare trebuie să fie contribuții originale. Responsabilitatea pentru respectarea copyright-ului aparține integral autorilor articolelor. Toate drepturile privind reproducerea materialelor care vor fi publicate în *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării* sunt cedate de către autori editorului - Asociația Bibliotecarilor din Învățământ - România (ABIR).

Articolele trebuie trimise la: **Anca Râpeanu, secretar de redacție - Serviciul de Referințe, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București, str. Boteanu nr.1, sector 1, cod 010027, e-mail rapeanuanca@gmail.com**

Politica editorială

Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării, continuatoarea publicației *Buletin ABIR* (1997-2004), este o publicație științifică tematică, cu periodicitate trimestrială, dedicată tuturor tipurilor de bibliotecă din România, precum și învățământului de specialitate. Revista conține articole elaborate de specialiști ai domeniului din țară și din străinătate, abordând toate aspectele biblioteconomiei și ale științei informării.

Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării publică numai contribuțiile selectate de Colegiul de redacție. Fiecare colaborator va primi câte un exemplar de numărul de revistă în care i-a fost publicat articolul. Responsabilitatea pentru exactitatea datelor și informațiilor din articolele publicate revine autorilor acestora.

Cerințe privind articolele propuse spre publicare

Articolele vor fi transmise prin e-mail, ca fișier atașat, sau pe dischetă/CD-ROM, prin poștă, sub formă de document Word, cu următoarele caracteristici:

- **titlul lucrării**, în limbile română și engleză (caracter Times New Roman, dimensiunea 16, cu aldine, spațiere la un rând, aliniere la centru);
- **date privind autorul/autorii**: numele, prenumele, gradul didactic și titlul științific (dacă este cazul), funcția, departamentul și instituția în care lucrează, adresa de e-mail (caracter Times New Roman, dimensiunea 10, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- **abstractul articolului**, în limbile română și engleză - text de cel mult 100 de cuvinte, însoțit de cel mult 6 cuvinte-cheie (caracter Times New Roman, dimensiunea 9, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- **textul articolului** (caracter Times New Roman, dimensiunea 11, „indent” de 0,7 cm pentru prima linie a fiecărui paragraf, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- **titlurile secțiunilor** (caracter Times New Roman, dimensiunea 11, cu aldine, spațiere la un rând, aliniere la stânga);
- **ilustrațiile** (figuri, grafice, tabele, fotografii) - alb-negru; vor fi transmise într-o formă care să se preteze la reproducere fără a necesita redesenarea sau prelucrarea complexă;
- **notele și/sau bibliografia** - poziționate la sfârșitul articolului (nu se acceptă note incluse în subsolul paginii); vor fi numerotate, iar trimiterile din text la note și/sau bibliografie se vor trece între paranteze rotunde, de ex. (1), (2) etc. (caracter Times New Roman, dimensiunea 10, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta).

Cerințe privind recenziile propuse spre publicare

Recenziile vor fi transmise prin e-mail, ca fișier atașat, sau pe dischetă/CD-ROM, prin poștă, sub formă de document Word, care va cuprinde: **titlul recenziei, date bibliografice privind lucrarea recenzată, textul recenziei, numele și prenumele autorului recenziei.**

Recenziile vor fi tehnoredactate cu caracter Times New Roman, dimensiunea 10, „indent” de 0,7 cm pentru prima linie a fiecărui paragraf, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta.

Cerințe privind formatul referințelor bibliografice

Referințele bibliografice incluse la sfârșitul articolelor vor avea următorul format:

a) *pentru monografii*:

- *cu un singur autor*: **NUME, Prenume autor**. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an.* Nr. pagini
- *cu 2 sau 3 autori*: **NUME, Prenume autor 1; NUME, Prenume autor 2; NUME, Prenume autor 3**. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini
- *cu mai mult de 3 autori*: **NUME, Prenume autor 1; NUME, Prenume autor 2; NUME, Prenume autor 3** [etc.]. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini
- *lucrări în volume*: se aplică aceleași reguli ca mai sus, numai că după titlu se va menționa numărul volumului/volumelor, ex.: **NUME, Prenume autor**. *Titlu: informație la titlu*. Vol. 1. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini

* Se folosește punctul înainte de pagini atunci când se indică toate paginile/filele unei monografii; dacă se menționează numai o secvență de paginație, se va folosi virgula, urmată de p. sau f. și de suita de pagini/file (ex.: Iași: Polirom, 2006, p.78-85).

b) *pentru capitole din monografii*: **NUME, Prenume autor****. Titlu capitol: informație la titlu capitol. În: *Titlu monografie*/Nume, Prenume autor. Loc: Editură, an, vol. ..., p....

** Când este vorba de mai mulți autori, pentru semnalarea acestora se aplică aceleași reguli ca la punctul a).

c) *pentru articole din publicații seriale*: **Nume, Prenume Autor**. Titlu articol: informație la titlu. În: *Titlu publicație*, an/vol. ..., nr. ..., an calendaristic, p. ...

*** Când este vorba de mai mulți autori, pentru semnalarea acestora se aplică aceleași reguli ca la punctul a).

d) *pentru resurse electronice*: se aplică regulile de la punctele anterioare, menționându-se URL-ul resursei și data accesării acesteia, ex.: <http://www.bcub.ro> (accesat: 14 iunie 2006)

Recomandările pentru autori sunt disponibile și pe site-ul ABIR, la adresa http://www.bcut.ro/abir/rrbsi_autori.html